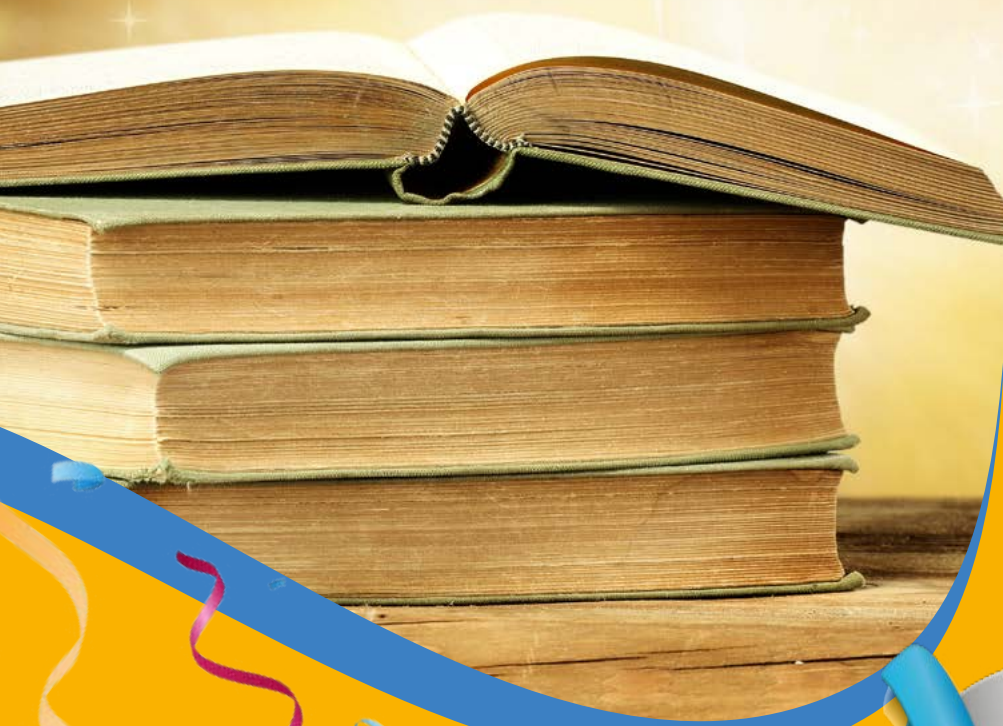

חתוקים

סונים ותוכן של הורים אוהבים

כי תצא תשפ"ה

מצוקה לגיליון כספר 608

מצוקה למגזין
'טועמיה'

פנים מאירות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

S025004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

אֶלְדָּנוֹת

לְעֵלְמָנוּ עֵבֶת

פֶּרֶשֶׁת בִּי תִצָּא

כס"ז, ע"א

נְקִי: נָדָן - קָרוֹ - יָחוּס

פַּעַם אַחַת הָיָה מִסְכִּים הַגַּה"ק הַחֲדוֹשִׁי הַר"ם מִגּוֹר זִיע"א עַל שְׂדוּף אֶחָד (אֵינִי זֹכֵר עֲבוּר מִי הָיָה הַשְׂדוּף). אֲמָרָה לֹא זִוְגְתוּ הָרַבִּנִּית ע"ה, שֶׁהִמְחַתְּנִים אֵינָם לִפִּי כְּבוֹדָהּ, וְעוֹד דְּבָרִים כְּאֵלֶּה שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ לְאַחַר הַחֻקִּיהָ וְהַדְרִישָׁה. וְהַשֵּׁיב לָהּ בַּעֲלָהּ הַגַּה"ק זְצִלְלָה"ה בְּזֶה הַלְשׁוֹן: 'עַם טוֹיָג נִשְׁט אֶלֶץ צִי וּוִיסֵע' - 'לֹא טוֹב לְדַעַת הַכָּל'.

וְאַסְפָּר לָהּ מַעֲשֵׂה: פַּעַם אַחַת הָיָה מִלְמַד צָדִיק בְּכֶפֶר אֶחָד, וּבְכָל לַיְלָה הָיָה הוֹלֵךְ מִחֲדָרוֹ לְחוּץ וְשָׂהָה אֵיזָה שְׁעוֹת, וְהָיָה כְּרֹאוֹת הַבַּעַל הַבֵּית הַדְּבָר הַזֶּה, שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה כֵּן בְּכָל הַלַּיְלוֹת וְהָיָה חוֹשֵׁק לִידַע מַה זֶה, וְעַל מַה זֶה, וְהַפְצִיר הַבַּעַל הַבֵּית בְּהַמְלִמַּד הַנָּל"ל לְהִגִּיד לוֹ בְּמָה עֵסֶק אֲזַי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה כְּמָה שְׁעוֹת בַּחוּץ. וְהָיָה מְכָרְחָר לְהִגִּיד לוֹ אַחֵר כְּמָה וְכְמָה הַפְצִירוֹת שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לִפְטֹר אֶת עַצְמוֹ בְּדַחְיָה בְּעֵלְמָא. וְאָמַר לוֹ, שֶׁהוּא עוֹשֶׂק בְּשִׁיחוֹת עוֹפוֹת.

וְאָמַר לוֹ הַבַּעַל הַבֵּית שִׁילְמַד גַּם אוֹתוֹ שִׁיּוּכַל לְשַׁיחַ שִׁיחוֹת עִם עוֹפוֹת. וְהַשֵּׁיבוּ הַמְלַמֵּד, שֶׁהָיָה קָשָׁה מְאֹד שֶׁצָּרִיף לָזֶה סְגוּפִים גְּדוֹלִים וְגִלְגוּל שִׁלְג וְכִדּוּמָה. וְהַשֵּׁיבוּ לְהַמְלַמֵּד, שֶׁהוּא מְקַבֵּל עָלָיו כָּל הַדְּבָרִים מִחֻמַּת הַשְּׂקוֹ הָרַב שֶׁרוֹצֶה לִידַע שִׁיחוֹת עוֹפוֹת. וְעָשָׂה הַבַּעַל הַבֵּית כָּל הַדְּבָרִים שֶׁצָּרִיף עָלָיו, וְלָמַד אוֹתוֹ. וְהַמְלַמֵּד הָיָה מְכָרְחָר לִסְעָה לְמָקוֹם אַחֵר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מְכִירִין אוֹתוֹ, כִּי הוּא הָיָה צָדִיק נִסְתָּר, וְכֹאן הָיָה לוֹ מָקוֹם בְּכֶפֶר שֶׁלֹּא יָדַע מִמֶּנּוּ שׁוּם אָדָם, וְאַחֲרֵי שֶׁבַע הַבֵּית נִתְּנוּדַע מִמֶּנּוּ הָיָה מְכָרְחָר לִסְעָה לְמָקוֹם אַחֵר.

וְאַחֲרֵי זֶה הָיָה הַבַּעַל הַבֵּית נוֹסֵעַ לְמִרְחָקִים לְמִסְחָר וְבָא לְמָלוֹן אֶחָד, וְשָׁם הָיָה מַעֲמִיד הַעֲגָלָה עִם הַסּוּסִים בְּמָקוֹם הַמּוֹכֵן לָהֶם, וְזֶה הָיָה בַּחֲצִי הַלַּיְלָה, וְשָׁם הָיָה עוֹפוֹת הָרַבָּה, וְדָבָר עִמָּהֶם כִּי הָיָה מְכִיר לְשׁוֹנָם, וְשָׁמַע שִׁיחָהּ לוֹ נִזְק וְהַפְסַד גְּדוֹל בְּבֵיתוֹ אוֹ שֶׁרָפָה גְּדוֹלָה, וְחוֹזֵר וְהִצִּיל אֶת עַשְׂרוֹ, כְּמוֹ כֵּן הָיָה

כְּמָה וְכְמָה פַּעַמִּים שֶׁנִּצְלוֹ ע"י שִׁיחוֹת עוֹפוֹת הַנָּל"ל מִהַפְסְדוֹת וְנִזְקִים.

וְאַחֵר כֵּן נִתְּנוּדַע לוֹ עַל יְדֵי שִׁיחַת הָעוֹפוֹת שִׁימּוֹת בְּקָרוֹב, וְהָיָה לוֹ מְזָה צַעַר גְּדוֹל שֶׁלֹּא יָכַל לְהִצִּיל נַפְשׁוֹ מִמּוֹת. וְאַחֵר כֵּן פְּתָאוּם בְּאִיזָה עִיר פָּגַע הַבַּעַל הַבֵּית בְּהַמְלַמֵּד הַנָּל"ל, וְסִפֵּר לוֹ כָּל הַמַּעֲשֵׂה הַנָּל"ל, וְאָמַר לוֹ, לְמָה אָתָּה הַפְצִירָת בִּי לְלַמֵּד שִׁיחוֹת עוֹפוֹת וְלָמָּה הָיָה לָךְ לִידַע כָּל כֵּן, וּבְאֵם שֶׁלֹּא הָיָה לָךְ יְדִיעָה כָּל כֵּן וְהָיָה לָךְ הַפְסְדִים, הֲרִי שֶׁהִנָּזַק וְהִצַּעַר הָיוּ מְכִפְרִין עַל הַמִּיתָה שֶׁלָּךְ וְהָיִיתָ נָצוּל, אֲבָל עַל יְדֵי יְדִיעָתְךָ הַצִּלָּתָ אֶת מַמּוֹנְךָ, לְכֵן מְכָרְחָר אָתָּה לְמוֹת בְּקָרוֹב. הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה סֵפֶר, לְמַעַן לֹא יִהְיֶה אָדָם רוֹצֶה לִידַע בְּדוּקָא כָּל הַדְּבָרִים שֶׁחוֹשֵׁק, וְהֵבִן (וְשִׁיחַ שְׂרָפִי קוֹדֵשׁ) מַעֲרַכַת שִׁדּוּכִים.

בְּשִׂדּוּף צְרִיכִים לְבַדֵּק שְׁלִשָּׁה דְּבָרִים

עַל הַפְסוּק (דְּבָרִים כ"ד ה') נְקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ' הִבִּיא בְּסִפֵּר 'שֶׁה לְבֵית': סֵפֶר לִי אֶחָד בְּשֵׁם הַרַה"ק הַרַא"ם מִגּוֹר זִיע"א, שֶׁבַעֲנִינִי שְׂדוּיָן כְּשֶׁמִּצְעִיעִים לְאָדָם שְׂדוּף לְבֵנו צְרִיכִים לְבַדֵּק שְׁלִשָּׁה דְּבָרִים. הָרַאשׁוֹן הוּא הַקָּרֵן, דְּהֵינּוּ מַהוּת הַמְשַׁדְּכָת בַּעֲצָמָה. הַשֵּׁנִי הוּא נָדָן, דְּהֵינּוּ עֲנִינִי מְמוֹנוֹת כְּמָה נוֹתְנִים עֲבוּרָה. וְהַשְּׁלִישִׁי הוּא עֲנִין יָחוּס הַמְשַׁפָּחָה, שֶׁהוּא גַּם כֵּן מַעֲלָה חֲשׂוּבָה.

וְאָמַר עַל זֶה רַמְזָא, שֶׁיֵּשׁ הַבְּדֵל בֵּין שְׁלִשָּׁת הַעֲנִינִים הַנָּל"ל בְּמַדַּת חֲשִׁיבוּתָם, וּמִרַמְזָא בְּאוֹת הָרַאשׁוֹנָה שֶׁל כָּל אֶחָד: קָרֵן, הַתְּחַלְתּוֹ בְּאוֹת ק' הָעוֹלָה בְּגִימְטְרִיא מֵאָה, כִּי מַהוּת הַקָּרֵן בַּעֲצָמָה צָרִיף לְהִיטוֹט טוֹב בְּמֵאָה אַחֲזוֹ, 'הוֹנֵדְעֵרֶט פְּרֶאצְעֵנֶט', וּמֵאִידֵךְ נָדָן הַתְּחַלְתּוֹ בְּאוֹת נ', הָעוֹלָה בְּגִימְטְרִיא חֲמִשִּׁים, כִּי בַעֲנִין זֶה דִּי בְּחֻמְשִׁים אַחֲזוֹ, 'פּוֹפְצִיג פְּרֶאצְעֵנֶט'. אֲבָל יָחוּס הַתְּחַלְתּוֹ בְּאוֹת י', הָעוֹלָה בְּגִימְטְרִיא עֶשְׂרִיה, כִּי בְּפִרְט זֶה אֵין מִתְחַשְּׁבִים כָּל כֵּן רַק לְעֵרֶךְ עֶשְׂרִיה אַחֲזוֹ 'צֶעֱהָן פְּרֶאצְעֵנֶט', וּדְפַח"ח.

כְּשֶׁכּוֹאֵב צוֹעֲקִים

כְּשֶׁהַרַה"ק רַבִּי חַיִּים אֶלְעָזָר מִמוֹנְקֶאטְשׁ זִיע"א, הַמְנַחֵת אֶלְעָזָר, הָיָה מְאֻשָּׁפֵז בְּבֵית חוֹלִים בְּעִיר וִינָה, הָיָה בְּשַׁעַת תְּפִלָּתוֹ מִתְּפַלֵּל כְּהִרְגָלוֹ מִתּוֹךְ הַתְּלַהֲבוֹת גְּדוֹלָה, בְּקוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל, בְּהַשְׁתַּפְּכוֹת הַנֶּפֶשׁ וּבִדְמָעוֹת שְׁלִישׁ. בְּחֶדֶר הַסִּמּוּךְ אֵלָיו הָיָה נִמְצָא זָקֵן אֶחָד שֶׁשָּׁעַן שֶׁתְּפִלָּתוֹ שֶׁל הַמְנַחֵת אֶלְעָזָר מְפָרִיעָה לְמִנּוּחָתוֹ. בָּא אֶחָד הַרּוֹפְאִים וּבִקֵּשׁ מִהַמְנַחֵת אֶלְעָזָר שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל בְּקוֹל רָם, מִפְּנֵי שֶׁזֶה מְפָרִיעַ לְחוֹלִים אֲחֵרִים. נִעֲנָה לוֹ הַרַה"ק הַמְנַחֵת אֶלְעָזָר וְאָמַר לוֹ: הִנֵּה גַם סִמּוּךְ לְחֶדְרִי בְּצַד הַשֵּׁנִי יֵשׁ חוֹלָה אֶחָד שְׂבוּכָה וּמִשְׁמִיעַ קוֹלוֹת לֵאלֹהֵי הָרָף בְּמִשְׁחָה כָּל הַלַּיְלָה וְהוּא אֵינוֹ מֵנִיחַ לִישׁוֹ. אָמַר לוֹ הַרּוֹפֵא: אוֹתוֹ חוֹלָה שֶׁאֲתָּה מִתְּלוֹנֵן עָלָיו מִשְׁמִיעַ קוֹלוֹתָיו מֵרַב צַעַר וְיָגוֹן, הוּא סוֹבֵל מְאֹד וְכֹאבִיו נוֹרָאִים, וְמָה שֶׁיֵּךְ לוֹמַר לוֹ שִׁיפְסִיק לְהֵאָנַח. עֲנָה לוֹ הַמְנַחֵת אֶלְעָזָר: וְכִשְׁאֵנִי אוֹמֵר 'וְלִירוּשָׁלַם עִירָךְ' גַּם כּוֹאֵב לִי מְאֹד חֲרָבֵן יְרוּשָׁלַם וְצַעַר הַשְּׂכִינָה, וְגַם אֵינִי אֵינִי יָכוֹל לִמְנַע אֶת אֲנָחוֹתֵי כְּשֶׁכּוֹאֵב לִי.

***

עַל הַפְסוּק (דְּבָרִים כ"ב כד) "וְהוֹצֵאתָם אֶת שְׂנֵיהֶם אֶל שַׁעַר הָעִיר הַהוּא וְסָקַלְתָם אֹתָם בְּאֲבָנִים וּמָתוּ אֶת הַנֶּעֱרָר עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא צִעְקָה בְּעִיר וְאֵת הָאִישׁ עַל דְּבַר אֲשֶׁר עָנָה אֶת אִשְׁתּוֹ רַעְיוֹהָ וּבַעֲרַת הָרַע מִקִּרְבָּהּ", הִבִּיא הַרַה"ק הַשְּׁפָתִי צָדִיק מִפִּילֵץ זִיע"א בְּסִפְרוֹ (יוֹם א' דְּסוּכוֹת, אוֹת ל"ב), שֶׁשָּׁמַע מִזְקֵנוֹ הַרַה"ק הַחֲדוֹשִׁי הַר"ם זִיע"א, שֶׁהִשְׁמַע שְׁחִיבָה הַתּוֹרָה אֶת כָּל הָעֵנֶשׁ 'עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא צִעְקָה', הוּא מִפְּנֵי שֶׁאֵם אֲכָן הָיָה כּוֹאֵב לָהּ - הִיָּתָה צוֹעֲקָתָה, וְכִשְׁלֹא צִעְקָה מִשְׁמַע שְׂנֵיחָא לָהּ. וְזֶהוּ תוֹכַחַת מוֹסֵר שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם יָכוֹל לְצַעֵק וְעַם זֹאת הוּא אֵינוֹ צוֹעֵק הֲרִי זֶה נִחְשָׁב כְּרָצוֹן. וְהוּא מְסִים שָׁם: וְכֵן תִּקְנוּ חוֹלֵל לְצַעֵק כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הוֹשַׁעֲנָא, מִשְׁמַע שֶׁאֵם יִצְעַק יִעֲנֶה לוֹ בְּוִדָּא, וּמִחֻב כָּל אֶחָד לְצַעֵק אֶף שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה צָרָה, וְמָה חֶסֶר לוֹ, יִצְעַק סֶתֶם הוֹשַׁעֲנָא. (סֵפֶר סְפִיר וִיהִלוּם - לְהַרְבֵּה הַגָּאוֹן רַבִּי מִנַּחֵם מִנְדֵּל פּוֹמֶרְנֵץ שְׁלִיט"א)

חִידוֹן אֶלְדָּנוֹת - נוּשָׂא פֶּרֶשֶׁת - אֵילוֹ שְׁתֵּי מִצְוֹת בְּפֶרֶשֶׁת זוֹ קְשׁוּרוֹת לְשִׁכְחָה?

פֶּתְרוֹן הַחִידָה וְכֵן שֵׁם הַזּוֹכָה, יִפְרֹסְמוּ אִי"ה בְּגִלְיוֹנוֹת הַבָּאִים

ש. באיזה פסוק בפרשה זו (בהרה"ש 6 מילים רצופות שמתחילות כולן באותה אות?
ת. בויקרא כה, ח מופיעות 6 מילים רצופות שמתחילות באות ש:
"שבע שבתות שנים, שבע שנים שבע..."

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":
פרשת בהר-בחוקות:
ה' אליעזר בראון משכונת מקור ברוך - ירושלים.

למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

בייתצא למלחמה (כא, י) - למה נאמר **בייתצא** בלשון יחיד? ללמדך שאי אפשר להתגבר עליהם, אלא באחדות העם. (שפתי חכמים)

בייתצא לאיש בן סורר ומורה (כא, יח) - תבת מורה נכתבה כאן בכתוב **לאיש** בדין, ואלו להלן נכתבו בגנו זה סורר ומורה בכתוב **סור וא"ו**, לרמז שישנם ו' אפנים בהם אין הבן נעשה סורר ומורה, כאשר אביו ואמו גדמים, חגרים, אלמים, חרשים, סמים, או בעיר שאין בה זמנים. וכל זה לענין חיוב סקילה המבאר בפסוק השני בו נכתב מרה חסר וא"ו, אולם הפסוק הראשון שנאמר בו ויסרו אותו, מדבר בהתראה ומלקות ויש' בכל אופן. (חשק שלמה)

וכי יתהיה באיש חטא משפט מות (כא, כב) - רמז יש כאן לדברי חז"ל שבשעה שהוצא רבי ישמעאל בראשית להורג, אמר לו רבי שמעון בן גמליאל שמא בסעודה היית יושב ובאה אשה לשאל על סתרתה, ואמרת לה המתיני לי, והתורה אמרה אסענה תענה אתו. והוא מרמז בתבת **באיש** נטריקון ישמעאל בן אלישע שנהרג, ואם אינך יודע מדוע היה בו חטא משפט מות, אזי ותלית אתו על-עץ, נטריקון ענני צבור. (אילוצי)

כי תבנה בית חדש וששית מעקה לגגה (ח, כב) - אם תחסיר ממנין בית שהוא בגימטריה 412, את מנין התבות מעקה גגה שהוא בגימטריה 241, יותר בגימטריה של תבת הנופל, לרמז שאם יחסר מעקה גגה מהבית, אזי יפל חלילה הנופל ממנו. (הבן איש חי)

לא יתעב אדמי כי אחיה הוא (כג, ח) - אדמי מרמז על החטאים, כפי שנאמר **אס-יאדימו** בתולע. ורמז יש כאן לאדם, שלא יראה את עוונותיו ויחטאיו בחסרי תקנה, אלא יכול להפך אותם לזכיות על-ידי תשובה מאהבה, ורמז לזה שהתבות **כי אחיה** הן נטריקון אס-יהיו חטאים פשנים פשג' ילבינו, אס-יאדימו בתולע פצמר יהיו. (תורת הפרשה)

כיישוב אחים יחדו (כה, ה) - אחים נטריקון אהרן חור יהושע משה, שאם יושבים יהודים יחד ואינם מדברים לשון הרע, נחשבים הם כאהרן חור משה ויהושע. (רבי יהושע מטומשוב)

ספורים בפרשה

בייתצא למלחמה עליהם (כא, י)

במלחמת העולם הראשונה שפרצה בשנת ותרע"ד הארץ, השתבשו סדרי עולם ושדודו המערכות. קהלות ישראל רבות באירופה נהרסו בלי תקנה, ובניהם נדדו בדרכים בלי מנוח. בשך המלחמה, חזר רבי ברוך מסרט ויזניץ לעירו החרבה, ואט-אט החלו הגולים להתלקט וחזרו לביתם כאזדים מצלים מאש. עברו ימים, והשבים בקשו לחדש את ההקלה ולקומם את ההריסות, אולם הרבי סבר כי מעתה אין להתגורר יותר בארץ העמים, אלא יש לעלות לארץ-הקדש ולהשתקע בה לקראת הגאולה. הוא החל לעודד את בני הקהלה לעשות כן, ובדרשתו פרש במליצה את סדר הפרשות בסוף חמש דברים: "בייתצא וכי-תבוא" - יצאנו לגלות והקב"ה השיבונו ברב רחמי וחסדי, ואם אתם מבקשים להיות 'נצבים' ולעמוד במקום זה, אזי חושבני יותר לקים 'וילך' - ללכת מכאן לארץ אבותינו. ומי אשר יקים 'האזינו' ויקשיב לדברי, אזי יזכה ותתקים בו 'וזאת הברכה'...

רבי אברהם שלמה פ"ץ מריסקווא מצא בפסוק זה רמז, כיצד יכול האדם להשפיע על-הזולת בתקון מעשיו שלו. דרך האדם לחבב את-הזולת כאשר הוא מתנהג בגדירות ובאצילות-רוח, מכנים אורחים ומפזר ממון לצדקה, מתגבר על-מדותיו והוא ותרן וסבלן. אבל את-עצמו אין הוא בודק כלל האם אף הוא בעל מדות יקרות אלו. ולכן אמרה תורה 'ואהבת להשך - פדוה', דהיינו שעליך להשתדל שכל מה שאתה אוהב אצל רשע, יהיה גם אצלך... ולכן פתחה התורה כאן בלשון רבים 'עליהם' וסיקמה בלשון יחיד 'ושבית שבי', מפני שהפונה כאן למלחמת היצר, וכאשר תרצה לתקן את הסובבים אותך ולשפר מדותיהם, אזי עליך לזכר 'ושבית שבי', עליך 'לשבוח' את-עצמך, 'קשט עצמך תחלה ואחר-כך קשט את-הרם'...

השב תשיבם לאחיה (כב, א)

רבי יששכר דב מבל, שבת פעם בעיר אחת, וכדי להכיל את האורחים הרבים, הקימו במקום אהל גדול. במהלך השבת, אבד אחד המתפללים את האבנט שלו, וחסיד אחר מצאו בצדו השני של ההיכל והכריז עליו בקול, כדי להשיבו לבגדיו. שמע המאבד את הכרזתו, וצעק לו כי הוא בעליו של האבנט ואף נתן לו את-סמניו, והלה התפזר להשליכו אליו מרחוק, אך באותו רגע נכנס הרבי וראה את-הנעשה. "שמע נא", פנה אל המוצא בחביבות, "הרי הזדמנה לך מצוה יקרה של השבת אברה, מצוה חשובה שלעתיים יכול האדם להיות מאה ועשרים שנה ולא לזכות לקים אותה. ומצוה כזו אתה מתכוון לזרק? טוב יותר שתתכונן לקראת המצוה באמירת 'לשם כלי-ישראל', ותכונן בכך לזכות גם את אלו שלא זכו לקים מצוה זו".

וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו (כד, א)

רבי יואל פ"ץ מערדוד נחשב בדורו כממחה בהלכות גטין, ונודע בספרו "פרדס רמונים" על גטין. פעם בא אליו אדם שבקש להפריד מאשתו, וכאשר נסה להשפיע עליו שלא לעשות כן, והזכיר לו את דברי חז"ל שהמגרש אשתו מוזכר מוריד עליו דמעות, אמר הלה במר-נפש: "שלשים שנה אני מוריד דמעות, מכאן ואילך אהר למוצב להוריד מעט דמעות..."

היה היה

והיה ביום הנחילו

אחד העשירים הגדולים של ירושלים, היה הנדיב ר' משה ויטנברג, ששמו נזכר ונותרו עד-היום באתר מתחומי הישוב המתחדש בירושלים לפני שנות דור, ובונה השכונות הנושאות את שמו בירושלים העתיקה והחדשה. ר' משה עלה לירושלים מויטפסק בשנת תרמ"ב, בהיותו קרוב לגיל ששים, ובעלתו הביא עמו הון עצום של כחצי מיליון רבלים. נטבעו שמר ר' משה על פספו כעל בבת-עיניו, והיה נאלץ להלחם ביצורו כדי לפתח ידו לצדקה. מספרים, כי פעם נכנס אליו רבי זלמן חיים ריבלין, מפקחי ירושלים, מתוך מטרה להתרימו לצדקה. בפקחותו לא נלה לו את מטרת בקורו, וכאשר ר' משה שאלו: "מה לידידי בביתו?" ענה כמתמם: "סתם, באתי לדרש בשלומי של מר". חנה ר' משה ואמר: "ובכן רואה אתה שאני חש בטוב, ולשואו היית צריך לטרח לבוא אלי". אולם רבי זלמן חיים עטה על-פניו ארשת של השתתפות בצער, ואמר: "והרי שמעתי כי חולה הנך"? "ממי שמעתי זאת?" תמה ר' משה, ונענה: "שלמה המלך גלה לי רז זה..." "כלומר"? מביט בו הנגיד בתהייה, ורבי זלמן חיים אומר בבת-שחוק: "הרי כך אמר קהלת, יש רעה חולה, עושר שמוזר לבקליו..." התחרר ר' משה בעל-פרכו, ואמר: "נו, כבר קימת מצות בקור חולים, ויכול אתה לשוב לביתך", אך רבי זלמן חיים לא נותר חיוב: "עדין לא קימתי את המצוה בהלכתה, שהרי אצור חז"ל" "כלי המבקר את-החולה, נוטל אחד מששים בחליו, ואני הרי עדין לא נטלתי ממך מאומה..."

ר' משה האריך ימים בירושלים, אולם למרבה הצער לא זכה לזרע שלי-קמא והתהלך ערירי כל-ימיו. ב"ד במנחם-אב תרנ"ד נפטרה אשתו, ובתם ימי האבל גנה ר' משה את ביתו מחדש, כשהוא נושא אלמנה צעירה לימים, אך גם ממנה לא זכה לבנים. השנים חלפו ביעף, ור' משה נעשה זקן ובא בימים, אך לא נתן לבו להכין את צואתו וחלקת עזבונו הגדול. באותם ימים, שלטו התרפים בארץ, ובהתאם לחק העות'מני אדם שהיה נפטר ללא בנים, היתה הממשלה מחרימה רבע מהונו לאוצר המלוכה, והשאר לאשתו וקרובי משפחתו. ביון שפך, החלו פונסי ירושלים לטפס עצה, ביצד ויכולו להשפיע עליו להכין צואה מפרטת ולחלק הונו לעניי ירושלים ומסדות התורה והחסד שבה. העצה היחידה לכך, היתה הקדשת נכסיו להקדש עולמי, הקדש שנקרא בערבית בשם 'זאקה' דהינו 'עומד', לא ימכר ולא יצאל עולמית. אבל מי יהיו בנפשו לדבר גליות עם הזקן על מה שעתיד להיות אחרי מותו? וגם לזאת נמצאה העצה. אחינו של ר' משה, שהיה בן-ביתו ואיש סודו, הזעיק לשם כך את רבי זאב ויטנברג, אחיו הצעיר של ר' משה, שהתגורר בעיר הלחם ויטפסק, ונחשב בתלמידים כגדול ופסח מכל. הלה זכה לתורה וגדלה במקום אחד, וביון שפך הצליח למצא מסלות ללבו של אחיו הגדול, ביון שלא נזקק לקבל ממנו חלק בירשה, וכל מטרתו היתה למען ירושלים. ואמנם, זמן מה לאחר בואו לירושלים, עלה בידו לשכנע את אחיו לסדר את ה'זאקה' על הנכסים שהיו בבעלותו בירושלים, וכלם גרשמו בבית-הדין השרעי וקבלו תקף חקי.

ב"ח בניסן תרנ"ט, נפטר ר' משה ויטנברג בשם טוב, ונקבר בהר הזיתים בחלקת כולל חב"ד, בהיותו בן הכולל וצאצא לחסידי חב"ד, ואף תמך רבות בחייו בחברי הכולל והקדיש למענם חלק מהכנסות נכסיו. היזמה להקדשת עזבונו להקדש עולמי התבררה כמצלחת, ונכסיו הקדשו למען לומדי תורה, להכנסת פלה וגמילות חסדים. אולם פרט אחד לא נלקח בחשבון. היה זה הונו הפרטי שנותר במקומו, סכום עצום של כארבע מאות אלף רבלים, שהפקד בבנק הממשלתי שבפטרבורג. וכאן מצאו כמה חמדנים ואוהבי בצע בקעה להתגדר בה, והחלו לשכנע את אשתו השנייה של ר' משה, לתבע את הסכום בלו לעצמה. לאמתו של-דבר, הקציב לה בעלה המנוח סכום של חמשת אלפים רבלים בכתבתה, אולם כמה מאלו שבחשו בקדירה גלו, כי בהתאם לחק הרוסי מגיע לה רבע מהסכום הכולל שנותר בעזבונו. פנתה אפוא האשה אל רבה של ירושלים רבי שמואל סלנט, ובתמימות מעשה בקשה ממנו לכתב לה אשור, בתוך הרב הראשי של עדת היהודים האשכנזים בירושלים, כי היא אלמנתו החקית של ר' משה ויטנברג המנוח. היא נסתה לתרוץ את סבת בקשתה באמתלאות שונות, אולם רבי שמואל שנודע ב'חבימא דיהודאי', עלה מהר מאד על תכניתה, ואמר: "אני מוכן לכתב כך אשור זה, אולם בתנאי שתחייבי בפניי שלא תציגי תעודה זו בפני בית-המשפט הרוסי, ותוכלי להשתמש בה רק כדי לדרש מאחי בעלך שלא להכביד עליך בנתינת חליצה כדיו, וקבלת דמי כתבתך כפי המגיע לך". אולם היא דחתה את התנאי, ורבי שמואל התרה בה חמיוות: "דעי לך, כי אם תנסי לתבע בערפאות את חלקך בירשה, שלא על-פי דיו-תורה ושלא לפי רצונו האחרון של אישך המנוח, סופך שלא תראי ברכה בכסף והברכה לא תהיה שריוה בו", אולם לשוא היו דבריו. את האשור המיחל בקלה מרב אחר שלא עמד על פגותה, אשרה אותו אצל הקונסול הרוסי בירושלים, ובאמצעות עסקן ירושלמי ממלח, הגישה דרישה לבית-המשפט הרוסי בפטרבורג לקבלת חלקה בירשת בעלה. התביעה התקבלה, והיא זכתה בסכום עצום של תשעים אלף רבלים, מהם נאלצה לותר על שלשים אלף לטובת הבוחשים בקדירה. בשונה לירושלים היו באמתחתה ששים אלף רבלים, והיא נשארה מחדש לבנו של אחד הרבנים, אולם סופה היה בדיוק כנבואתו של רבי שמואל. בפסח שקבלה שלא כדיו, שלטו המארה המהומה והמגערת, ולאחר שהשקיעה את הונה בעסקאות לא מצלחות, זרעה רוח וקצרה סופה, וכלם ראו בכך את יד ה'.

מאורות

רבי יוסף חיים מבגדא, ה'ב'ראישי-חי' י"ע ליום ההולא י"ג כאלול תרס"ט

פארה של יהדות ככל בדרות האחרונים, פוסק הלכה מפרסם, פה מפיץ מרגליות ומחבר ספרים רבים שהפכו לספרי יסוד בעולם התורה. בהיותו בן שבע שנים, נפל לתוך באר עמקה ונכנס נצל. בהיותו בסכנה, נדר להקדיש את כל חייו ללמוד התורה וקבל רבות מקני דורו. מקרבו עמדו משתוממים אל מול גדלתו בתורה. פעם נכנסו אליו כמה אנשים עם שאלות שונות בפייהם. בקש מהם הרב לומר לפניו פסוק כלשהו מהתנ"ך, ולאחר מכן דרש לפנייהם על הפסוקים מאה ועשרים דרשות במשך ארבע שעות רצופות.

מלא את מקום אביו ברבנות בגדד וישב על פסא חמישים שנה רצופות. לדרשותיו בכל שבת אחר תפלת מנחה גדולה, נהרו אלפי אנשים והנהיג את עדתו ברועה נאמן.

באתח מדרשוותיו, נעשרה לפתע רצפת בית המדרש ובאר מים החלה לנבע במקום. רבים מהיושבים נמלטו מבית הכנסת, אך הרב נותר על מקומו והמשיך בדרשתו. המים התפרסמו כמי סגלה והתעורר חשש כי השלטונות יחרסו את בית הכנסת לטובת הבאר, ובדרך נס נסתמה הבאר. בשנת תרכ"ט עלה לארץ ישראל והשתטח על קברי הצדיקים שבה. על קברו של בגדאד בן הודיע התגלו לו סודות רבים כי נשמתו התעברה בו, ולכן קרא לספריו בשמות של בגדאד ובכינויו. על קבר רשבי"ב במירון, חבר את הפיוט המפורסם "ואמרתם בה לחי". בחזרתו מקברו של יחזקאל הנביא הסתלק בן 74 ונטמן בבגדד.

יוסיף דעת

חריזה מעניינת על משקל "לא-תחרש בשור-ובחמור" המופיע בפרשתנו, מועתק בספרים בשם רבי אברהם אבן-עזרא: "לא-תחרש בשור ובחמור, כי אם את השור בערי המישור, ואת החמור בקרי המור", ובנוסחים שונים נוספים. דחינו, שאין לחרו בשירה מלים המסתיימות באות דומה ומכנים אותה "שיר עובר", אלא על ההברה האחרונה כולה להיות זהה, ואותה מכנים "שיר ראוי", ולכן שור ותחור עם מישור, וחמור עם מור, אבל לא תחרו שור וחמור. המעולה הוא "שיר משובח", שבו סופי החרו משותפים בשלוש אותיות ושתי תנועות. במדרש שיר השירים דרשו: "נאוו לחיך בתרים צנאך בתרוזים" אלו הפייטנים, וכשמת רבי אלעזר רבי שמעון, קראו עליו: "מי זאת עלה מן-הפדבר וגו', מפל אבקת רוכל", שהיה בעל מקרא ובעל משנה, ובעל לשון לייסד קרובות ופיוטים, כרוכל הזה שיש בידו כל מיני בשמים". החרוזים נקראים על-שם היותם סדורים כמו חרוזים בשרשרת, וכן השיר שבה אשה יוצאת. מעניין ציני, שייחוס הוראה זו של "לא תחרז" לאבן-עזרא, אין לו שום מקור, ומסתבר שהתחרז מאות שנים אחריו. והוראה דומה נכתבה בידי רב סעדיה גאון בהקדמה לספר האגרון: "לכן כל השרים אשר נשא לקם אתם בחקמת לבב, לא יערכו פחרוזיהם בקרו - עירו וכל דומה לכו, כי האות האחרון איננו יסוד, ומעניין שהדוגמאות שנתן דומות להוראת 'לא תחרז', שהרי בקר הוא שם כולל לשור וצמר הוא בן-החמור. וכן היו אמורים: "אל תהי שוטה בחרוזים", דחינו שלא לחרוב בחרוזים בלי טעם, ללא הבנת המלים ועושרן, ומקור התפגם בחולין: "בעא מיניה רב הונא מרב בחרוזין מהו? דחינו, אם תלה את הבשר בחרוזין ועשה בהם סימן, האם נחשב כבשר שנתעלם מן-העין? אמר לו, אל תהי שוטה בחרוזין. יש שהוסיפו אל 'לא תחרז': "ועשית לבך" ו"דעי" ככה, ככל אשר צוית אלהיך, חזו חזיון גמי וזה, ואל יהיה משקלך דו וקד, על משקל החריזה: "ועשית לאתרו ולקניו ככה, ככל אשר צוית אלהיך".

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

וראית בשביו וגו' (כא יא) - ובדרך רמז תבאר הפרשה עליזה הדרה. הנה כל פני העולם וקיומו, תלוי במעשה עם בני ישראל, אם יטיבו ודרכיהם העולם קים וישמחו השמים ותגל הארץ, גם ה' אלקינו ישמח ויגל בנו, וישר דרכם של ישראל תלוי בנצחון יצור הער. ובא התבונן להעיר האדם, כי ביציאתו מעולם העליון לבוא לעולם הזה, יהיה מוכן למלחמה, כי לא יחשב שאין צורך תגברת לנצחון זה, אלא אדרבה לזו יקרא מלחמה, על־דרך אומנם איזה גבור חובש את־יצרו, שאין גבורה גדולה מזו, ולזה אמר למלחמה בפתח תחת הפסוק:

ואמרו על־אִיבֵיהֶם, פא להעיר כי לא מלחמה זו גבור הלוחם ללבד עיר, וכשיוציץ במלחמה יפנה וילך לעצמו, אלא באדם הלוחם עם אויבו שאם יתשל יקום עליו והכהו, כמו־כן אם יתשל האדם מלחם את־האויב יקום עליו ויאבדהו ויהיה עולם. ומבטיחו הכתוב שהגם שתקפו הוא היצר מכה האנושי, אפי' על־פיו יתגורר ה' בידו. ואמר ושבית שבי, דקדק לומר שבי ולא אותו, שאין בו ממש בעצמו והעדרו הוא המקנה, אלא שבי פרוש מה ששבה הוא מבחינת הטוב מקד ומפיוצא קד בפתחו ובנצחונו, שפמה נשמות מעם בני ישראל שבוית בידו:

ואמרו וראית בשביה אשת ופתיא, אמר אשת סמוך, פרוש נשמת אדם, כי אין הס"מ שולט בנפש עד שתירד מטה ותכנס באדם מקומו הוא לזקוקה בשבי, והנפש תקרא אשה, וקרא לזו ופתיא כי הנפש יפה עדימא אלא שמתגלות במעשיה הרעים, וכשיוציא היצר אז ישלם האדם בנפשו מה־יפה ומה־נעימה היא:

דברי הימים

בין הימים י"ח באלול תרצ"ו, התכנסה בעיר הנופש מרינבאד 'הכנסייה הגדולה' השלישית בראשות גדולי הדור ההוא, ובמהלכם דנו על ענייני השעה, והכריזו על האיסור לוותר על גבולות ארץ ישראל: "הארץ הקדושה אשר הקב"ה הציב גבולותיה בתורה הקדושה, נתונה לעם ישראל עם עולם, וכל ויתור שהוא על אדמות קודש הנתונה לנו על־ידי הקב"ה בגבולותיה אין בו ממש", ודרשו החלטה ועמידה בתוקף, שלא להכיר בממשלה יהודית בארץ הקודש אלא אם תתנהג על־פי התורה הקדושה. בראשות האסיפה ישב ה"אמרי אמת" מגור, אך מפני חולשתו לא נשמעו דבריו, ורבי מנחם זמבה הי"ד מורשה, חזר על־דבריו בקול חוצב להבות, והרעיד את לבות השומעים. בנאומו הראשון שנשא בי"א באלול, הזכיר רבי מנחם את דברי המשנה במגילה "הקורא בתורה, צריך לברך לפניו ולאחריה", ודרש כך: "יהודי צריך לקרוא כל דבר בתורה הקדושה, ולמצוא בה את הפתרון לכל שאלותיו בחיים, הן בענייני הפרטים והן בענייני הציבור." ומהי הברכה שאנו מברכים לפניו? שאלו והשיב: "ברכת קידוש השם", והרחיב בדברי הרמב"ם שמצוות קידוש השם היא בכל הליכות חיי האדם, כאשר הוא מפאר שם שמים ומקיים ישראל אשר בו אתמאר. בתקופת הכנסייה, שהה רבי יצחק זאב מבריסק במקום נופש, וכאשר פגשו האדמו"ר מסוקולוב וראוהו מודאג, שאלו לפשר הדבר, ונענה: "דואג אני בעניין החלטת הכנסייה הגדולה לגבי חלוקת ארץ ישראל, וחוששני שמא לא יחליטו כפי הראוי על־פי דעת תורה", וכאשר בני־שיחו תמהה על החלטת הגאונים שתפעל על מהלך העולם, השיב הגר"י: "דע לך, כי מה שיחליטו חברי האסיפה, כך יקבע הקב"ה, ותקוותי שיבואו להחלטה הנכונה".

לפת לו פי שנים

אחד מגדולי הרבנים באמריקה, היה רבי שמואל אליהו אלקין, אליה הגר מרוסיה בה שמש ברבנות ביחוד־ישן, ונחשב לתלמיד מבהק של הרש"ב מליובאוויטש. בערב ימיו נעשה סגיר־הור, אולם בזכרונו המפלא היה מוסר שעורים בגמרא, כאשר הוא מקריא את הגמרא ופרוש רש"י מלה במלה, ומורה לשומעי לקחו באצבעו היכן עליהם להביט, וגוער בהם "לא שם, אלא שלש שורות מלמטה", או "שתי שורות לפני השורות הרחבות" וכדומה... בזקנותו זכה לעלות לארץ־הקדש, והרפיץ תורה בישיבת 'תורת חסד' שבירושלים. העמיד תלמידים הרבה, ונפטר בשם טוב בט"ז באדר תשכ"א. בתקופת רבנותו של הרב אלקין באמריקה, התפרסם עליו ספור בעתונות הפלילית בו התגלתה פקחותו המפלגת, והמארג גר תגובות נלהבות מבית ומחוץ, ושם שמים התקדש ברבים.

מר קופלמן, היה יהודי אמריקאי פשוט, שעבד קשה למחיתו וכלכל את־רעייתו ואת־בנם. והנה חלתה אשתו אנושות, עד שנפטרה בקצור ימים. עם תם ימי האבל, החליט מר קופלמן להקים את ביתו מחדש, מתוך דאגה לבנו היחיד, אולם האם החורגת לא ראתה בעיני־פה את שהותו של הילד היתום בבית, והחלה לדחוק את־רגליו. הגיעו הדברים לידי כך, שמר קופלמן נאלץ להכניס את בנו לבית־יתומים, מתוך דאגה לשלמות ביתו. עברו ימים ושנים, ובמהלכם הלך האיש וצבר הון רב, מהם נהנו אשתו השניה וילדיהם המשתפים. ואם אמנם אפשר לרפש עם קמון דברים רבים, אולם בריאות וחיים הם בידי הקב"ה לבדו, וכדרכו של־עולם הלך מר קופלמן והזדקן. באותם ימים, נקרה המחשבה במחיה של האשה על גורל הירשה הגדולה, ושנתה נדדה מעיניה שמה יטל הבן הגדול נתח גגון בירשה, כדיון בן בכור הנוטל פי שנים, וחפשה דרך ביצד לנשלו מהירשה. אנשי הצות הרפואי שסעדו את בעלה הזקן, קבלו ממנה מתת־יד הגונה, ולפי צויה מנעו את בקוריו של הבן הגדול, שבקש לחלות את פני אביו בטרם מותו, וחסמו בפניו את הכניסה באמת־לאות שונות. בינתיים הרבתה האשה להוציא את דבתו של הבן רעה בעיני אישה, ודברה בו סרה: "איה נא איזה בן משחת יש לך, שאפלו בשעה שאמה מוטל על ערש־דיו, אין הוא בא לדרש בשלומך". והזקה על לשון הרע שהיא מתקבלת על־הלב, ובעלה התבטא בזעם על רצונו לנשלו מירשתו. לתגובה זו חפחה רעייתו, ומיד הובא אל המקום עורך־דיו יהודי מנסה לעניי עזבונות, והלה ערך צוואה מפרטת בה מעניק האיש את ירשתו הגדולה לאשתו השניה וילדיה, ואלו לבנו הגדול הוא מוריש סכום סמלי של חמשים דולרים בלבד. שכן אלו היו מנשלים אותו כליל מהירשה, היה הלה יכול לטען כי האב לא היה שפוי בדעתו בשעת עריכת הצוואה, ובית־המשפט היה מקבל טענה זו ומבטל את תקף המסמך, ולכן הענק לו סכום סמלי זה, כדי להבטיח את חקיות הירשה. עורך־הדיו כתב את הצוואה מלה במלה, כפי אשר החולה הקריא בלשון־הקדש, ואנשי הרפואה אף החתמו בעדים.

זמן קצר לאחר מכן, נפטר מר קופלמן לבית עולמו. בתם ימי האבל החל הבן הבכור לגשש אודות הירשה, וגלה את מעשה הנבלה. תחלה נסה להועץ עם אנשי משפט, אולם לאחר שהללו בדקו את הצוואה, הרימו את ידיהם בראש וטענו כי אין שום מוצא מן־הספק. באחד הימים, פגש הבן את הרב אלקין וספר לו את צרתו הגדולה, כשהוא מרחיב ומספר כי טענת אי־שפיות לא תתקבל בבית־המשפט, לאחר שעורך־הדיו ואנשי הרפואה חתמו על הצו ואשרו אותו בחתימותיהם. "שמע נא", אמר לו הרב אלקין לאחר הרהור, "עליך להגיש בקשה לבית־המשפט, ולפיה אתה דורש תרגום מלא וסימלטי של צוואת אביך מלשון־הקדש לאנגלית. וכיון שישנן מלים המתפרשות לצדדים שונים, אתה דורש להביא רב ממחה ב'אותיות הקטנות', והצג אותי כאחד כזה. תקנות בחסדי השם יתברך, שבית־המשפט יאשר את מנוי, ואוכל להוציא את־האמת לאור". בחסדי שמים התקבלה בקשתו של הבן, והרב אלקין מנה לבדיקת תרגום הצוואה. כידוע, כאשר מתרגמים מסמך משפה לשפה, לא נתן לתרגם מלה כנגד מלה, אלא יש לתרגם משפטים או קטעים שלמים, ולהירקם מפלי לכלי, אולם במקרה זה דרש הרב אלקין לתרגם מלה במלה מתוך המקור, ויבק הדיו את־ההר. המתרגם החל במלאכתו בעל־כרחו, והנה הגיע הרב אלקין אל התגלית המרעיש: במקור הקריא המנוח כי אחר מאה ועשרים שנה, תחלוק ירשתו לאשתו ובניה, וכאשר בקש המתרגם לכתב באנגלית אחר מותי, עצרו הרב אלקין ודרש: "כתב בדיוק מה שכתוב כאן אחר מאה ועשרים שנה, בלי שום שנוי"... מיד לאחר מכן התיצב הבן בבית־המשפט, והציג את תרגום הצוואה. "אדוני השופט", אמר הבן בקול בוטה, "בצוואה נאמר מפרשות, כי אבי מוריש את ירשתו רק לאחר שיעברו מאה ועשרים שנה ממותו, ואם־כן יש להקפיד בינתיים את חלקת הירשה ולהמתין עד שיעברו 120 שנה"... הנוכחים בבית־המשפט פרצו בצחוק רועם, ואפלו השופט לא הצליח לעצר את הצחוק שחלחל במוך רגזו. לשון נסה עורך־הדיו שיצג את היושרת ובניה, כי פנתו של המנוח היתה לאחר מותו, ונסה אף להציג ראיות כי כך הגסח המקבל בין היהודים, אולם הרב אלקין טען בתקף כי יש לקיים את הצוואה בכתבה וכלשונה, והשופט אף תמד בדבריו... בסופו של דבר לא נותרה בידי היושרת ובניה הבררה, והיא נאלצה להתפשר עם הבן הבכור ולהעניק לו נתח נכבד בירשה. עצתו המקפמת של הרב אלקין היתה גלים באמריקה של אותם ימים, וכלם ראו בכך הוכחה מוחשית לחקמתה של תורת ישראל ושל ההוגים בה. ♦

6

ערכים לילדים

טריויה

לע"נ האשה החשובה מרת דבורה פרומר ע"ה בת ר' אברהם שמואל ז"ל

חידון טריויה א-ב לפרשת השבוע. שאלות קלות ומאתגרות כדי שכל בני המשפחה יוכלו להשתתף, ליהנות ולהצליח!

פנינים לפרשת כי תצא

"לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו".
(כב, י)

מה הסיבה לכך שאסרה התורה חרישה של חמור ושור יחדיו פירש בעל ספר החינוך: "מטעמי המצווה, עניין צער בעלי-חיים, שהוא אסור מן התורה. וידוע, שיש למיני הבהמות ולעופות דאגה גדולה לשכון עם שאינם מינם, וכל שכן לעשות עימם מלאכה. וכמו שאנו רואים בעינינו באותם שאינם תחת ידינו, כי כל עוף למינו ישכון, וכל הבהמות ושאר המינים גם כן ידבקו לעולם במינם. וכל חכם-לב מזה יקח מוסר, שלא לצרף שני אנשים כאחד, שיהיו רחוקים זה מזה בטבעם ומשונים בהנהגתם - כמו צדיק ורשע, נקלה ונכבד. שאם הקפידה התורה על הצער שיש בזה לבעלי-חיים, שאינם בני-שכל, כל שכן בבני-אדם, אשר להם נפש משכלת..."

האבן-עזרא מתרגם: "השם חמל על כל מעשיו, כי אין כח החמור כח השור". כלומר, כיוון שהחמור חלש מהשור, אם הם יחששו יחד, ייגרם לו צער מכך שייאלץ להתאמץ יתר על המידה כדי לנסות להשתוות לכח הטבעי של השור.

ורבי יוסף קארו פירש, משום שהשור מעלה גרה ולועס את מאכלו ללא הפסק. החמור המסכן שיחרוש יחד איתו, צמוד אליו, יחשוב ששוב קיפחו אותו, ונתנו לשור אוכל יותר מאשר לו. זה יהיה לו צער בעלי-חיים, שיש למנוע.

חידוד לפשוטו של מקרא

היכן מצינו מידת הכרת הטוב?

(צ"ו)

וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת הַקּוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱחָב

שאלה מפירוש רש"י

כיצד אפשר להתברך על מעשה שלא התכוון אליו?

(צ"א, א)

וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת הַקּוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱחָב

- וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת הַקּוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱחָב

חידוד מאוצר התורה

מתי הוא זמן בין הערביים?

(צ"א, א)

וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת הַקּוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱחָב

וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת הַקּוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱחָב

א ביטוי נרדף ל'אפליה' שאסור שתקרה בבית המשפט

ב איך נקראת הפעולה של קטיפה הענבים מהכרם?

ג כיצד קורא הפסוק לציצית שעלינו לקשור בפינות הבגד?

ד מה אסור לשים בביתנו? (רמז: דברים שמסכנים את החיים - וגם מילה נרדפת לכסף)

ה מה מצווה הפסוק לעשות כאשר אנו רואים את חמורו של חברנו נופל בדרך?

ו איך אומר הפסוק "והתבזה חברך לפניך"? (רמז: זה יקרה אם השופט יתן לו יותר מארבעים מלקות)

ז איך נקרא מישהו שאינו מהמשפחה? (רמז: עדיף לא לדבר עם אנשים כאלה אותם איננו מכירים)

ח את המלאכה הזו אסור לנו לעשות בשור ובחמור יחדיו

ט את מה אסור לדרוש בעמים שרצו את רעתנו?

י כשעם ישראל יצא ממצרים, הוא כן היה עייף וכן יגע, אבל מה לא?

כ מילה נרדפת ל'פינות' - כשמדובר על הפינות של הבגד

ל מה אסור לעשות כשרואים אבדה?

מ איך נקרא המקום שבני ישראל היו בו ותמיד צריך לשמור על קדושתו?

נ סוג של הבטחה שאם אומרים צריך לקיים

ס מילה נרדפת ל'שותה לשוכרה':

ע איך נקראת קבוצת שיבולים?

פ כמה בן בכור צריך לקבל בירושה בהשוואה לאח אחר?

צ באיזו מחלה לוקה מי שאומר לשון הרע?

ק איך נכתב בלשון הפסוק שעמלק פגש אותנו בדרך במקרה?

ר איך נקראת האבן שבעזרתה טוחנים קמח?

ש איך נקרא אדם שעובד אצל מישהו אחר בקביעות?

ת מילה נרדפת ל'תשנא' - נאמרה בהקשר של אדומי ומצרי, שאותם אסור לשנוא

תשובות:

א. אפליה | ב. קטיפה | ג. ציצית | ד. דברים | ה. עזרה | ו. מלקות | ז. זר | ח. חמור | ט. רעה | י. עייף | כ. פינות | ל. אבדה | מ. מקדש | נ. נאמרה | ס. שותה | ע. שיבולת | פ. שני | צ. לשון הרע | ק. עמלק | ר. מל | ש. שכיר | ת. שנא

מָשֶׁל וְתִבְנוּנָה

"וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהִים לָךְ אֶת־הַקִּלְלָה לְבִרְכָּהּ כִּי אֶהְבֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ"
(דברים כג, ו)

אַהֲבַת ה' לַעֲמוֹ מִלֵּד רַשְׁעַת הַגּוֹיִים

מָשֶׁל

תִּבְנוּנָה

נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה: "לֹא יָבֹא עֲמוּנִי וּמוֹאָבִי בְּקֵהֶל ה' וְגו', וְאֲשֶׁר שָׁכַר עָלֶיךָ אֶת בָּלְעָם, וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֶיךָ לָךְ אֶת הַקִּלְלָה לְבִרְכָּהּ".

בְּנֵי מוֹאָב שָׁכְרוּ אֶת בָּלְעָם שִׁיקְלֹל אֶת יִשְׂרָאֵל. בָּלְעָם רָצָה לַעֲקֹר אוֹמָה שְׁלִימָה, וְכִמוּ שֶׁאִמְרוּ חַז"ל: מְבֻרְכּוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ רֶשַׁע נִיכָר מֵהָ הָיָה בְּלִיבּוֹ לְקַלְלָם (מסכת סנהדרין דף קה).

אֲמָנָם הִקְב"ה עָשָׂה נֶס לְיִשְׂרָאֵל וְהֵם נִיֻּצְלוּ, אוֹלָם לְיִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה הַנֶּס וְלֹא לָהֶם! וְזֶהוּ שֶׁאִמְרַת הַכְּתוּב: "לֹא יָבֹא עֲמוּנִי וּמוֹאָבִי בְּקֵהֶל ה'" - הֵם מְצִידִים בְּקִשּׁוֹ לַעֲקֹר אֶת יִשְׂרָאֵל וְלָשֵׁם כֶּךָ הֵם שָׁכְרוּ אֶת בָּלְעָם. וְאִם שֶׁהִקְב"ה הִפְךָ אֶת הַקִּלְלָה לְבִרְכָּהּ, "לָךְ" הוּא הִפְךָ וְלֹא לָהֶם! וְזֹאת: "עַן כִּי אֶהְבֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ", אֲבָל הִמָּה: "לֹא תִדְרֹשׁ שְׁלוֹמָם וְטוֹבָתָם כָּל יְמֶיךָ לַעֲוֹלָם".

הֵיוּ שְׁנֵי אָחִים, הָאֶחָד עֲשִׂיר וְהַשֵּׁנִי עֲנִי. הָעֲנִי הָיָה אִישׁ רַע, וְאִם כִּי אָחִיו הָעֲשִׂיר הָיָה נוֹתֵן לוֹ דֵּי מַחְסוֹרוֹ תְּמִידִין כְּסֻדְרָן - הָיָה הָעֲנִי מִתְאַוֶּה לְיוֹתֵר. הִגִּיעוּ הַדְּבָרִים לַיָּדִי כִּךָ שֶׁבִּגְלָל קִנְאָתוֹ בְּאָחִיו, עָלָה בְּלִיבּוֹ לְשַׂרְוֹף אֶת בֵּית אָחִיו הָעֲשִׂיר.

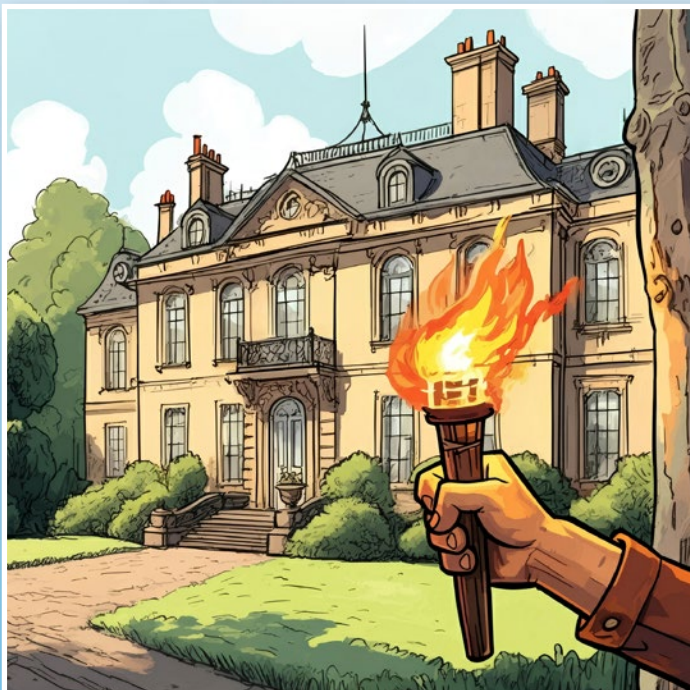
בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְּבַר לֹא הִצְלִיחַ הָעֲנִי בְּמִזְיָמָתוֹ, הַבֵּית נִיֻּצַּל וְלֹא נִשְׁרַף מִמֶּנּוּ מְאוּמָה וְהָעֲנִי בָּרַח מִפְּנֵי הַבוֹשָׁה. כְּאֲשֶׁר אָרְכוּ הַיָּמִים, וְהָעֲנִי נֹכַח לְדַעַת שֶׁחֲזָיו קָשִׁים מְאֹד, הוּא שָׁלַח אִיגֶרֶת אֶל אָחִיו הָעֲשִׂיר שֶׁרְצוֹנוֹ לְבֹא לְבֵיתוֹ לְהִיּוֹת סָמוּךְ עַל שׁוֹלְחָנוֹ.

מֵאֵן הָעֲשִׂיר וְאָמַר: הֵרִי הוּא רָצָה לְשַׂרְוֹף אֶת בֵּיתִי וְלֹאֲבֹד אֶת כָּל רְכוּשִׁי. וְהִנֵּה, לְמִרּוֹת שֶׁהִקְב"ה עָשָׂה נֶס וּמִחְשַׁבְתּוֹ לֹא יִצָּאָה אֶל הַפּוֹעֵל - הֲלוֹא ה' עָשָׂה לִי אֶת הַנֶּס, וְלֹא לוֹ! וְלָכֵן, אֵינֶנִּי יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּן שׁוּב וּלְהִבְיֹא לְבֵיתִי.

מתוך הספר 'אוצר המשלים על התורה'

מִצָּאוּ אֶת 10 הַהֲבָדִלִים

סיפורים נפלאים לילדים

פרשת פי תצא

"וּתְפֹשׁוּ בוֹ אֲבִיו וְאִמּוֹ" (כא, יט)

פעם נכנסת ח' צעיר לפני הגה"ק רבי יחזקאל אברמסקי וע"א ופתח עמו בדברים, במהלך השיחה ספר לו כי הוא עוסק עתה בלמוד פרק בן סורר ומורה שבמסכת סנהדרין.

כששמע זאת בעל חזון יחזקאל אמר לו הבה ואספר לך מעשה נורא שארע עמי כאשר כהנתי כרב ברוסיה.

הוא ספר כי אל הרב היו פונים לא רק בשאלות בדבר הלכה או כדי לשוחח בדברי תורה, אלא היו באים אליו גם יהודים רבים פשוטי עם כדי לבקש ברכה מהרב שיעתיר ויתפלל בעבורם, אם זה לרפואתו של חולה אנוש, לאשה עקרה וכו' או להצלחתו של אדם שבשל בעסקיו, או שגזרת המלכות עליו וכדומה.

יום אחד באה אלי אשה ובקשה, רבנו תתפלל נא בעדי שבני ימות.

נודעזעתי לשמע את בקשתה הנוראה, ספר רבי יחזקאל, ואז פתחה האם והסבירה את בקשתה התמוהה, בן יחיד לה ועתה קבל צו גיוס לצבא הרוסי, בידעה את המכשולות והנסיונות שעמדו בפניו, חוששת היא פן יכשל ויצא לתרבות רעה ח"ו, ולכן

מבקשת שהרב יתפלל שימות עכשו כיהודי כשר וטהור בטרם תטמא נפשו בעברות.

רבי יחזקאל בקש להרגיע את רוחה ותוך כדי שהיא משיחה את לבה, התברר לו כי האשה באה בימים וזה בנה יחידה. אך למרות הכל החשש הנורא פן יצא הבן לתרבות רעה הביא אותה להחלטה, כי העצה היחידה היא לבקש מהרב שיתפלל שבורא העולם יטול את נפשו של בנה מחמד נפשה, אף שתשאר ערירית ללא זרע של קינא, ובלבד שלא יעמד הבן בנסיונות שעלולים להפילו לבאר שחת.

האם הוזילה דמעות כמים, רבי יחזקאל בכה יחד עמה ובסופו של דבר אמר במקום להתפלל שימות הבן נתפלל כלנו שיחיה ושיעמד בנסיונות וישאר יהודי כשר.

ואכן כך הוה, התפלה ממעמקי הלב בקעה רקיעים, ואותו צעיר היה מהיחידים שזכו שגם לאחר שהתגייסו לצבא והטלטלו בין ארצות ועמים ובין חילים נכרים וגסי לב, שמרו על יהדותם ונשארו יהודים נאמנים וכשרים.

סיים רבי יחזקאל אברמסקי את ספורו ואמר, באותה שעה חשתי כאלו עמדה לנגד עיני תמונה חיה ומוחשית של מה שנאמר בתורה על בן סורר ומורה שנהרג על שם סופו, ותפשו בו אביו ואמו והוציאו אתו אל זקני עירו, ההורים בעצמם אשר מי כמוהם חשים אהבת אב ואם לבנם מתגברים על

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

בְּלִית בְּרָרָה נִגְשׁוּ אֶל עוֹרֶךְ דִּין וְהִלָּה עֶרֶךְ
עֲבוּרֵם חוּזָה שְׂכִירוֹת, וְהִיְהוּדֵי נֶאֱלָץ לְשֵׁלֶם
סְכּוּם נוֹסֵף עֲבוּר חֲתִימַת חוּזָה, תוֹךְ שֶׁהוּא
מְחֻזָּק אֶת עֲצָמוֹ וְאוֹמֵר: עֲבוּר מִצְוֹת סִפָּה
הִיִּקְרָה לֹא אֶפְסִיד כָּלוּם.

לְאַחֵר שֶׁהִחֵל לִבְנוֹת אֶת הַסִּפָּה עַל הַגֵּג,
חָשְׁכוּ עֵינָיו, הַמָּקוֹם הָיָה מְלֵא בַּגְרוּטָאוֹת
וְחֻמְרֵי בְּנִין. הוּא פָּנָה אֶת הַגְרוּטָאוֹת וּלְפָתַע
הַבְּחִין בְּשִׁקִּית הַטְּמוּנָה בְּתוֹךְ הַחֲבִית, וְלְאַחֵר
שִׁפְתָּחוּ אֶת קִשְׁרֵיהָ, גָּלָה שְׁבִתוֹכָה אֲבִי
יְהוֹלָמִים נוֹצְצִים.

מִיָּדַעְנוּ יְהוּדֵי טוֹב וְתָמִים, פָּנָה מִיָּד לְתַחֲנִת
הַמִּשְׁטָרָה וּמָסַר אֶת תְּכוּלַת הַשִּׁקִּית וְשֵׁם
נֶאֱמַר לוֹ שֶׁאֵכֵן הַתְּקַבְּלָה תְּלוּנָה עַל גִּנְבַת
יְהוֹלָמִים.

בְּמוֹצָאֵי שְׂמִיחַת תוֹרָה, קִיבֵל הִיְהוּדֵי טְלָפוֹן,
וּפְקִיד מִשְׁטָרָה מוֹדִיעַ לוֹ לְהִגִּיעַ לְתַחֲנָה.

מִשֶּׁהִגִּיעַ לְתַחֲנִת הַמִּשְׁטָרָה מְבַשְּׂרִים לוֹ: כִּי
מִכֵּינֵן שֶׁהַתְּבָרָר שֶׁבַעֵל הָאֲבָדָה מֵת (הוּא הָיָה
נִכְרִי גִלְמוּד) וְהַחֵק בְּמִדִּינָתוֹ קוֹבֵעַ שֶׁבְּמִקְרָה
כְּזֶה, זוֹכָה הַמוֹצָא בְּאֲבָדָה אֲשֶׁר עַל כֵּן קָח
בְּחֻזָּרָה אֶת הַחֲבִילָה. פְּלֵאֵי פְּלֵאִים.

כֹּאֲשֶׁר שָׁמַע עַל כֶּךָ אוֹתוֹ שֶׁכֵּן גוֹי הוּא תִּבְעָאֵת
הִיְהוּדֵי לְבֵית הַמִּשְׁפָּט וּבִקְשׁ אֶת הַתְּכוּלָה
לְעֲצָמוֹ.

הַתּוֹבֵעַ הַגּוֹי פָּנָה אֶל הַשּׁוֹפֵט וְטָעַן: שְׂאוּתוֹ
יְהוּדֵי פָּלַשׁ לְרִשְׁוֹתוֹ הַפְּרִטִית וְחֻטָּף אֶת
הַשִּׁקִּית, וְכֵאֵן הִגִּיעָה הַהִפְתָּעָה לְתִדְהָמָתוֹ
שֶׁל הַגּוֹי: הִיְהוּדֵי שָׁלַף אֶת חוּזָה הַשְּׂכִירוֹת
שֶׁנַּעֲשֶׂה עִם הַגּוֹי לְשָׁבוּעַ יָמִים, וְהִרְאָה
לְשׁוֹפֵט שֶׁאֵכֵן הוּא שֹׂכֵר אֶת הַמָּקוֹם וְלֹא פָּלַשׁ
אֵלָיו, וְעָלִיו חֲתוּם עוֹרֶךְ דִּין כְּבִקְשַׁת הַגּוֹי,
לְאַחֵר עֵינָיו קָצַר בְּחוּזָה קִבֵּעַ הַשּׁוֹפֵט:
הִיְהוֹלָמִים שִׁיכִים לְשׁוֹכֵר הַגֵּג שֶׁמִּצָּאֵם.

הָאֲהָבָה הַטְּבָעִית, בְּיֻדָּעָם כִּי בָנָם עֲתִיד
לְצֵאת לְתִרְבוֹת רָעָה וּלְאַבֵּד חַיֵּי הַנֶּצֶחַ
וּמִבְּקָשִׁים לְנִהְיָ בּוֹ אֶת הַדִּין שֶׁל יָמוּת וְכַאֲשֶׁר
וְאֵל יָמוּת חַיִּב.

"הַשֵּׁב תְּשִׁיבָם לְאַחִיהָ..." (כב, ב)

הַמַּעֲשֶׂה הַמְּדֻהָּיִם אֶרֶץ אֶצֶל בַּעַל תְּשׁוּבָה יָקָר
מִמִּנְהֵטָן שְׁבִנְיוֹ יוֹרֵק, הָאִישׁ גֵּר בְּקוֹמָה
הַשְּׁנִיָּה בְּבִנְיָן גּוֹרֵר שְׁחָקִים בֶּן שְׁלוּשִׁים
קוֹמוֹת.

לְאַחֵר יוֹם הַכַּפּוּרִים הִחֲלִיט לִבְנוֹת לְעֲצָמוֹ
סִפָּה בְּאַחַת מִפְּנוֹת חֲזִית הַבְּנִין.

לְאַחֵר שִׁטְרַח רַבּוֹת וְהַשְּׁלִים אֶת הַקָּמַת
הַסִּפָּה, הוֹפִיעוּ פְּקָחֵי הָעִירִיָּה, וְהוֹרוּ לוֹ לְסַלֵּק
לְאַתֵּר אֶת הַמִּבְנָה הַמְּהִינָה מִטֶּרֶד לְדִירֵי
הַבְּנִין.

הָאִישׁ פָּרַק בְּדַמְעוֹת אֶת הַסִּפָּה, וְהִחֵל לְחַפֵּשׂ
אֲפָשְׁרוֹת אַחֲרֵת לִבְנִית הַסִּפָּה. הוּא פָּנָה לְגוֹי
מִהַקּוֹמָה הַשְּׁלוּשִׁים וּבִקְשׁ אֶת רִשְׁוֹתוֹ לִבְנוֹת
סִפָּה בְּגִיּוֹ, שֶׁמִּמִּילָא לֹא נַעֲשֶׂה בּוֹ שׁוּם שְׁמוּשׁ.

מִשְׁרָאָה הַגּוֹי שְׂאוֹתוֹ יְהוּדֵי מִתְּלַהֵב לִבְנִית
סִפָּה, נִצַּל אֶת הַהִזְדַּמְנוֹת וּבִקְשׁ אֶלֶף דוּלָר
לְהַשְׁכִּיר לוֹ אֶת הַמָּקוֹם בְּגַג לְשָׁבוּעַ יָמִים.

הִחֲלִיט הִיְהוּדֵי בְּלָבוֹ עֲבוּר מִצְנָה כֹּה יָקָרָה
אֲעֲשֶׂה זֹאת בְּשִׁמְחָה וְאַשְׁלֵם אֶת מְלֹא
הַסְכּוּם לְגוֹי.

הוּא הוֹצִיא אֶת הַסְכּוּם ע"מ לְמוֹסְרוֹ לְגוֹי
וְהִנֵּה הִגִּיעָה דְּרִישָׁה נוֹסֶפֶת מִצַּד הַמִּשְׁכִּיר
שֶׁבִקְשׁ מִהִיְהוּדֵי וְאָמַר: אֲנִי מִבְּקָשׁ לְעֲשׂוֹת
אֶתְךָ חוּזָה שְׂכִירוֹת אֶצֶל עוֹרֶךְ דִּין מְסָמָךְ.

הִיְהוּדֵי נִסָּה לְשַׁכְנְעוֹ כִּי לְעֶסְקָה שֶׁל שָׁבוּעַ
יָמִים אֵין צָרָה לְעוֹרֶךְ דִּין וּלְבִזְבוֹ כֶּסֶף לְרִיק,
אֲבָל הַגּוֹי בִּשְׁלוֹ - אֵינִי מוֹכֵן לְהַשְׁכִּיר לָךְ אֶת
הַמָּקוֹם בְּגַג לְלֹא עוֹרֶךְ דִּין.

כְּתִיבָה וְחֲתִימָה טוֹבָה

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com

לְשִׁקֵּעַ בַּתּוֹרָה

גם חדש אלול וגם למוד התורה **שיכים** **למספר 13**. אם כן, חדש אלול הוא החדש המתאים ביותר **להשקיע בתורה**, ולהיות **שקועים** בה.

זו גם הדרך הכי טובה לעשות את **העבודה המיוחדת** של חדש אלול - **לעשות תשובה**, ולהטהר ולהתכונן לחדש תשרי - **ללמד תורה ככל יכלתנו**. שנזכה לשקע בתורה!

על פי התוועדות של הרב גינזבורג
בראש חדש אלול השנה

כבר נכנסנו ל**חדש אלול**, החדש בו המלך בשדה. מהי **העבודה שלנו** בחדש אלול? בחסידות מסביר שבחדש אלול מתעוררות אצל הקב"ה **"ג מדות הרחמים"**. הקב"ה מרחם עלינו מאוד - אפילו אם אנחנו **לא ראויים לכך**.

אם בחדש אלול מתעוררות **"ג מדות הרחמים"** של ה' - מתאים לחשב **איזה עוד דברים אנחנו מכירים** במספר 13. בכל יום לפני תחילת התפלה, אנחנו אומרים שאפשר לדרש את התורה ב**13 מדות-דרכים**.

עֵשֶׂת עֲלֹמֵינוּ וְנִהְיֶה!

עוֹשֶׂה וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ

כאשר אדם לומד בביתו, אף על פי שהוא לא טורח ללכת לבית המדרש, הוא מקבל שכר על הלמוד.

אמנם ישנה מעלה גדולה יותר בלמוד בבית המדרש ואף על ההליכה לבית המדרש מקבלים שכר, אבל גם אם הוא לא לומד בבית המדרש הוא מקבל שכר על הלמוד עצמו.

על פי פרקי אבות פרק ה' משנה י"ד

קָצֵר עֲלֵמֵנוּ

ספור חסידי

רבי ישראל בעל שם טוב | יום הולדת - ה"י אלול ה'ת"ת

הוא
בעל את
המשיח:
מתי אתה
עומד
למלא?

כשהוא היה שם הוא שאל את המשיח: "מתי אתה עומד כבר לבוא?" והמשיח ענה לו: "כשתתפרסם התורה שלך - תורת החסידות - בעולם." כשאנחנו נעבד ונפרסם את תורת החסידות בעולם, יתבטלו כל הדברים הלא טובים, והמשיח יתגלה ויגאל אותנו גאולה נצחית.

על פי כתר שם טוב אות א'

ענה
אחת בראש השנה, הבעל שם טוב עשה עליית נשמה. הוא עלה למעלה וראה שהשטן שמח מאוד שהוא מצליח לגזר גזרות רעות על היהודים לשנה החדשה. הבעל שם טוב נבהל, ורצה לבטל את הגזרות שהשטן גזר, ובשביל זה הוא התאמץ ונכנס להיכל שבו יושב המשיח ולומד תורה עם הצדיקים.

שאלות השבוע

- מהי דרך התשובה הכי טובה באלול?
- מתי משיח יתגלה בעולם?

את התשובות, בנוסף לכתבת בה אתם גרים, יש לשלוח בהודעה למספר **054-768-0565**, או לדוא"ל של העלון. בעזרת ה', פעם בחדש תתקיים הגרלה (בכל שבוע צוברים כרטיס נוסף) על **משחק קפסא**, בין הפותרים נכונה.

הפוכה מההצגה: יוסף ויסבלום

בדיחת קרש
יוסף: "אני לא יכול להרדם אחרי כוס קפה."
יצחק: "אצלי זה בדיוק הפוך, אני לא יכול לשתות קפה אחרי שאני נרדם."

האיוון מקדש לכבוד הרב הנולד אורי חן מנחם מענדל לוי

תקציר: ר' יענקל הלך כהוראת אשתו אל הצדיק, הצדיק ברח את ר' יענקל שאחד הסוסים יהיה לפורים והשני יהיה לפסח. ואכן, כ'ברכת' הצדיק אחד הסוסים מת לפני פורים והשני לפני פסח...

לשאל את הרבי, כיצד מקבצן הוא יהפך לחוכר?

עוד באותו הלילה יצא ר' יענקל מביתו עם מקל נדודים בידו, ותרמיל על כתפו. ר' יענקל הלך לעירות קצת יותר מרחקות, הוא לא רצה להסתובב בעירה שלו כדי שאנשים לא יזהו אותו. וכך נדד ר' יענקל על פני עירות וקבץ פרוטה לפרוטה עד אשר יצליח להשיג סכום שיספיק לחתיכת לחם לו לאשתו ולילדיו.

ר' יענקל הגיע אל הצדיק וספר לו בבכי את כל קורתיו.

אל תדאג, אמר הצדיק לר' יענקל, קח את מקל הנדודים ותתחיל לקבץ נדבות. בקרוב אתה תהיה חוכר.

ר' יענקל מצד אחד לא הבין את דברי הרבי, "הרי למה לי לקבץ נדבות? הרי כל חיי עבדתי בזעת אפי" חשב לעצמו. אך מצד שני ר' יענקל היה שמח על הבשורה הטובה. הרי הרבי הבטיח שבקרוב יהיה חוכר, ואלו חוכר זו דוקא פרנסה די טובה.

ר' יענקל אמנם תמה מאד אך לא העז

המשורר
יבוא
אי"ה

מספרים מאירים

123

בדיוק למלה "**מלחמה**". מכך נלמד שבמלחמה אנחנו צריכים להרגיש שמי שאנחנו נלחמים בו הוא לא סתם "מפריע" לנו, אלא הוא ממש אויב שלנו.

על פי הספר עמודיה שבעה דברים, ראשון לפרשת כי תצא

בחדש אלול אנחנו אומרים את מזמור "לדוד, ה' אורי וישעי". במזמור הזה דוד המלך מתפלל: "ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי" – שאני אנצח את האויבים שלי. המלים "**על איבי**" (123) שוות

פרק ג'ירה: ענני כבוד

ענני כבוד אומרים: אף ברי
יטריח עב יפיץ ענן אורו:

איוב לז יא

ענני

הכבוד היו תופעה נסית ומיוחדת שה' נתן לבני ישראל בזמן שהלכו במדבר לאחר יציאת מצרים. לא מדבר בעננים רגילים, אלא במעטפת רוחנית שפעלה אף בגשמיות והקיפה את העם מכל הכוונים.

לפי מדרשי חז"ל, היו שבעה עננים: ארבעה עננים שהקיפו את המחנה מארבעת צדדיו, עננים אלו שמרו על בני ישראל מפני הנחשים והעקרבים, ואף כבסו את בגדיהם; ענן אחד היה מעל המחנה, ענן זה ספק צל לבני ישראל; ענן נוסף שהיה מתחת לרגליהם, כדי שבני ישראל לא ילכו יחפים על אדמת המדבר; ועוד אחד שהלך קדימה לפני בני ישראל, כדי לישר את הדרך לפני בני ישראל. בזכות ענני הכבוד, הרגיש העם תמיד מוגן על ידי ההשגחה הישירה של ה'.

אפשר להסביר שענני הכבוד היו הרגשה של כבוד בין האנשים, כלם כבוד אחד את השני.

כתוב שענני הכבוד היו בזכות אהרן הכהן, אהרן היה 'אוהב שלום ורודף שלום'.

אהרן היה דואג לכך שישירה שלום בין כלם, וכלם יכבדו אחד את השני, ולכן בזכות אהרן היו ענני הכבוד.

על פי הספר שלשה כתרים, עמוד רנו

הידעתם?

ענני הכבוד היו בזכות אהרן – מיד כאשר אהרן נפטר העננים נעלמו.

זכר מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת כי תצא תשפ"ה שנה י | גליון מס' 596

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

בניני אמונים

בניני תפלה בפרשה

הנצחון במלחמה תלוי בתפלה

"כי תצא למלחמה על איבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבי" (כא)

דרש רבי שלמה אב"ד לובלין: "כי תצא" בגימטריה "התפלה", ללמד שישראל לוחמים באויביהם באמצעות התפלה, וכמאמר דוד בתהלים (כ ח): "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר" (ספר הגימטריה).

הוסיף ודרש רבי שלמה זלמן ארנר משאמלוי, כי אף המשך הפסוק מלמדנו שהנצחון במלחמה תלוי בתפלה: "ונתנו ה' אלקיך", וכיצד? "בידך" - בזכות פרישת כפך בתפלה, שדרך היתה להתפלל בפרישת כפך, ככתוב (שמות ט כט): "כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה'" (אבני המקום) - 'אבן הרחמים' (נט).

תפלה והשתדלות בעניינים רוחניים

"לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו" (כב ד)

פרש רש"י (ע"פ ב"מ לב א) שלשון הכתוב: "הקם תקים עמו" מלמד אותנו שמצוה זו נוהגת רק כשבועל הבהמה מסייע ביד הטוען. "אבל אם הלך וישב לו, ואמר לו: הואיל ועליך מצוה, אם רצית לטען - טען, פטור".

היה חפץ חיים' אומר כי באותה מדה כאשר אדם מתפלל ומבקש לזכות במעלה רוחנית כלשהי, נענים לו מן השמים רק אם גם הוא משתדל ומתאמץ לקנותה בכחותיו. לכן אין די לו לבקש: "והאר עינינו בתורתך" ובסיום

קול אמונים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

מהפכה של איש אחד!

פרשתנו פותחת בפסוק: "כי תצא למלחמה על איבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבי". פסוק זה עוסק אמנם ביציאת העם למלחמה על אויביו, אך גדולי הדורות דרשוהו גם על המערכה הרוחנית האישית - מלחמת האדם עם יצרו.

המלים "כי תצא" הן ראשי תיבות "כל יום תענה צ' אמינים". תשעים אמינים ביום - הוא יעד שנקבע על ידי קדמונינו. כדי לעמוד בו, נהגו חסידים ואנשי מעשה לברך מדי יום ברכות השחר בפני הצבור בבית הכנסת; כך יוכל כל אחד לצבור תשעים אמינים על ברכות מדי יום (משנה ברוך ו יג).

הכתוב ממשיך ומבטיח כי המקפיד על עניית אמן כהלכה, יזכה לנצח את יצרו - "ונתנו ה' אלקיך בידך", ובכך לרשת גן עדן, כדברי חכמים (שבת קט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן".

בשבת זו ימלאו כ"ב שנים לפטירתו של אבי מורי, רבי חיים בן ציון בן רבי אהרן צבי זצ"ל. אבי היה "שומר אמינים" כפשוטו וכמדבריו. הוא הקפיד לשמור מדי יום ברכות השחר מפי רבים. הוא פנה לכל מי שפגש, קטן כגדול, בבקשה שיברך בפניו, כדי שיוכל לזכות לענות אמן. עד היום אני שומע מפי אנשים על זכרונות ילדות געמים, כיצד היה משדל אותם באמצעות דברי מתיקה שיברכו בפניו.

על העונה אמן "בכל כחו" אמרו חכמים שפותחים לו "שערי גן עדן". מדוע נקטו חכמים לשון רבים - "שערי"? אולי כוונתם שהעונה אמן "בכל כחו", כדגמת אבי מורי זצ"ל, זוכה לפתח שערים לא רק בעבורו אלא גם בעבור רבים נוספים, כיון שאנשים לומדים ממעשיו ומקפידים לענות אמן, וממילא שערי גן עדן נפתחים גם לפניהם.

עיניכם הרואות איזו מהפכה התחוללה בזכות אבי מורי זצ"ל. זו העת ללמד מדרכיו ולהצטרף לקהל עוני אמן בכל כחם.

בקריאת "פתחו שערים!" שבת שלום,

אברהם אבינו

התפלה להסתלק לביתו... אלא מיד לאחר התפלה ישוב וילמד קמעא, וכך יסיעו בידו מן השמים. פיוצא בזה, אדם שאינו מתאמץ לשמר פיו ולשונו - אלו פנים יהיו לו לבקש: "נצר לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה"?

והיה חפץ חיים' מסביר זאת במקשל קולע: עני אחד התחנן לידידו העשיר שילווה לו סכום כסף למחתו. נענה העשיר וקבע לו זמן לבוא למשרדו, אלא שבהגיע השעה הנקובה בושש העני מלבוא. למחרת שב העני ובקש הלוואה, ושוב קבע לו העשיר זמן והוא לא הופיע בו. האם יוכל העני להתרעם על העשיר שלא נענה לו?!

גם אנו, כאותו עני, מבקשים מהקב"ה לזכות למעלות ורחניות שונות, והקב"ה נענה לנו וחפץ למלאתן. אולם אם לא נשתדל ונתאמץ בעצמנו לקנותן, נדמה לאותו פסיל שהחמיץ את הזדמנותו... (חפץ חיים' על התורה).

אין מברכים על מאכל גזול

"כי תבא בכרם רעה ואכלת ענבים כנפשו שבעד ואל כליו לא תתן" (כג כה)

מפסוק זה דרש רבי יעקב יהושע פרומן מלודז' רמז לדברי חכמים (ב"מ ד א) שמי שמברך על מאכל שגזל מרעהו "אין זה מברך אלא מנאץ".

"כי תבא בכרם רעה ואכלת" - ראשי תיבות "ברכות". ללמד כי על הפועל לברך על הענבים, רק אם אוכלם ישירות מהכרם, אך אם נותנם אל כליו לא יברך, לפי שגזולים הם בידו (נחלת יעקב יהושע').

ברכות השחר בהלכה

בקול בכונה בתברותא

מיאמן לרפואה שלמה

מעשיו הרעים.

מסתבר כי כל זמן שהיה הכפר יכול לשמש בתפקידו ולהנגיע למלך את יומו, התעלם המלך מחטאיו, אולם בו ברגע שלא יכול היה יותר לעשות זאת, מיד נענש.

"אף לרבון העולמים יש גגון מיוחד שהוא אוהב", סים מרן את דבריו, "במדרש נאמר (דבר ז א) כי אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים. לכן אדם המשורר ומשבח לפני ה' את הגגון האהוב עליו ביותר - את גגון האמן, מעלים הקב"ה עין מחטאיו, ונפתחים בפניו שערי רחמים.

אמר אפוא לתלמידו כי אם הוא רוצה שמשמים יתעלמו מעונותיו ויקרעו לו את גזר דינו הקשה, יקבל על עצמו לשורר לפני ה' את גגון האהוב, הלוא היא עניית אמן. אם יתמיד לעשות זאת, אזי יזכה לרפואה וישועה."

מיד עם יציאתי מחדרו של מרן, מהרתי להתמסר לתלמידיו ובהתרגשות העברתי לו את הדברים כלשונם. הוא קבל את הדברים בחרדת קדש, וקבל על עצמו לקיים כלשונם.

עברה למעלה משנה. באחד הימים צלצל הטלפון בביתי, ומעבר לקו נשמע שוב קולו של אותו תלמיד. הפעם היה הקול מאשש ומלא חיים, והבשורות המשמחות שיצאו מפיו קלחו בזו אחר זו:

"אני שמח לספר לראש הישיבה כי בחסדי שמים נפקדנו בזרע של קימא, וגם פרנסתי, ברוך ה', התיצבה ועלתה על דרך המלך.

אולם העקר והחשוב ביותר - זה עתה קבלתי מיד הרופא את תוצאות הבדיקות האחרונות, שמהן התברר לי לגדל שמחתי, כי המחלה נעלמה מגופי לחלוטין. מהיום ואילך אני בריא ושלם, מאשר ושמח!"

"הראשון שאליה התקשרתי לספר זאת הוא אליכס", הוסיף התלמיד, "שכן מאז שהתחלתי לקים את העצה שמסרת לי בשם מרן, החל מצבי להשתנות לטובה. מאותו יום ואילך הקדשתי מדי בקר זמן רב בהליכה מבית כנסת לבית כנסת, כדי לשמע ולענות אמינים על פמה שיותר ברכות. חברי, שהפירו את עברי, הביטו עלי בתחלה כעל אדם שנטרפה דעתו, אולם אני שידעתי כי חיי תלויים בכך, התעלמתי ממבטיהם והמשיכתי בהנהגתי.

והנה, בחסדי שמים הגיעה אלי הישועה, ואני כמובן מתכונן להחזיק בסם החיים שהתגלה לעיני ולהמשיך להקפיד על מצוה נשגבה זו" - סים תלמידי את דבריו, כשקולו נשנק מהתרגשות.

קשה שתקפה אותו. "אני עומד כרגע בפני סדרת טפולים קשה, שספק גדול אם תציל את חיי" - סים התלמיד את דבריו, ופרץ בבכי מר.

האזנתי בלב קרוע. כאבתי את כאבו וחזקתי את לבו לבטח בבוראו, וברכתי אותו מעמק הלב שיזכה לישועת ה' במהרה. אבל הוא לא הסתפק בכך. "ראש הישיבה", התחנן, "כמי שנמנה על תלמידי הקרובים של מרן הגרא"ל - אולי יוכל להפגש אלי, למסר לו את שמי ולבקש ברכה, ואולי גם עצה: במה עלי להתחזק כדי להמתיק את הדין?"

הבטחתי לו שכן אעשה. ואכן, בכניסתי הבאה אל מרן, שחתי בפניו על אודות מצבו הקשה של אותו תלמיד, ובקשתי ממנו ברכה ועצה.

מרן הקשיב לדברים בפנים עגומות. נראה היה כי כאבו של היהודי נגע עד מאד ללבו. בטרם השיב, התעננו מפני ראש הישיבה על מצבו הרוחני של תלמידו. לראש הישיבה לא הייתה על כך תשובה הפניקה את הדעת, שכן בתוך שיחתו עם תלמידו התברר לו לדאבונו כי מאז עבר לגולה, מצבו הרוחני נחלש למדי.

מששמע זאת מרן פתח ואמר:

"יש משל קדום, על מלך גדול שחבב עד מאד שירה וזמרה. הוא העסיק בארמונו פנר מכשר במיוחד, אשר נגניתו ערכה לאזניו מאד. בכל עת שהיה חפץ המלך להרגע ולהחליף כח, היה נקרא הכפר לחדרו. מרגע שהחל הלה לפרט על מיתרי הכנור וצלילי העגבים נשמעו בחלל החדר, הייתה פושטת על המלך אורית רגע ושלמה נפלאה, ורוחו הייתה שבה אליו.

אך אותו פנר היה אדם משחת. מפעם לפעם הגיעו לאזני המלך שמועות על כך שפנרו האהוב משתכר ומתגולל ברחובות, גונב וחומס, וכמה פעמים אף נראה מתרועע ומסתודד עם הגורעים שבשונאי המלך.

כיון שהמלך שאב קורת רוח עצומה מצלילי כנורו, אטם המלך את אזניו ולא קבל את השמועות הרעות על אודות פנרו האהוב. וכך, על אף כל פשעיו, הוסיף הכפר לפקד את הארמון ולהנגיע בנגינתו את אזני המלך.

ערב אחד, בעת שהכפר היה שכור, הסתבך בקטטה עם אחד מרעיו. תוך כדי החלפת מהלמות עזות ביניהם, נקטעה אצבעו של הכפר, ואבוי... הוא לא יכל יותר לפרט על מיתרי כנורו.

כאשר שמע זאת המלך, הורה לזמן את מפקד הצבא ופקד עליו להשליך את הכפר אל בית האסורים ולהענישו בחמרה על כל

לפני כחמש שנים, בעת סעודת מצוה שנערכה לרגל הכנסת ספר תורה אל היכל ישיבת 'ארחות תורה' על ידי נשיא 'בני אמונים' רבי יעקב דב מרמורשטין הי"ו, נשא דברים הגאון רבי משה שטינמן שליט"א, בנו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל זצ"ל. בדבריו שתף את הצבור בספור ששמע מפיו תלמיד ותיק של אביו מן התקופה שבה כהן בישיבת כפר סבא, המשמש כיום בעצמו כראש הישיבה באחת מהישיבות החשובות בעולם התורה.

וכך ספר אותו ראש ישיבה:

עברה למעלה משנה. באחד הימים צלצל הטלפון בביתי, ומעבר לקו נשמע שוב קולו של אותו תלמיד. הפעם היה הקול מאשש ומלא חיים, והבשורות המשמחות שיצאו מפיו קלחו בזו אחר זו:

"אני שמח לספר לראש הישיבה כי בחסדי שמים נפקדנו בזרע של קימא, וגם פרנסתי, ברוך ה', התיצבה ועלתה על דרך המלך.

מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטינמן זצ"ל מברך ברכות השחר לפני מתפללי מנין הגז שהתקיים בחדרו

יום אחד קבלתי שיחת טלפון מאחד מבוגרי ישיבתנו, יהודי יקר הגר זה שנים רבות בגולה. אחרי החלפת משפטי גימס קצרים, הוא שטח בפני בקול חנוק את מסכת יסוריו.

שנים רבות הוא נשוי - אך טרם זכה לפרי בטן; עסקיו כשלו בזה אחר זה, וכל נסיון למצא מקור פרנסה מכבד לא צלח. והכאב האחרון, הקשה מכלם: רק לפני ימים אחדים נמסרה לו אבחנה רפואית, על אודות מחלה

דברי המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א בכנוס 'בני אמונים' - תשרי תשע"ח

תחית המתים של דורנו

הרבי מליעזש זצ"ל מסתמך על היל לונדון, חלה בלב ונחלש. רעיתו הרבנית הצדקנית תליט"א לקחה כהנהגה טובה להקפיד להיות כ'בני אמונים'... לומר את ברכות השחר בכל יום בפני מי שיענה אמן אחריה. לשם כך היא היתה מקפידה להמתין בכל יום לבעלה הרבי עד שישב מבית הכנסת, יקשיב לברכותיה ויענה אמן.

בבקר יום שני, י"ג באלול תשע"ח, כאשר שב הרבי מבית מדרשו, היתה הרבנית שקועה בעבודות הבית. במחשבה ראשונה חשבה היא שתחלה תסיים את עסוקיה ורק אחר כך תגיש לאמירת הברכות כמנהגה. אך מיד נזכרה במאמר חכמים "מצוה הבאה לידי אל תחמיצנה".

היא עזבה את עסוקיה ונכנסה לחדרו של הרבי והחלה לומר לפניו את הברכות. היא אמרה את הברכות אחת אחר השניה, כשהרבי עונה כנגדה אמן אחר כל ברכה.

כשסיימה "הגומל חסדים טובים לעמו ישראל" חפזה לאמן, אך הרבי לא ענה. היא הביטה לעברו, ומשראה כי ראשו שמוט ועיניו עצומות, הבינה מיד שמדבר בהתקף לב ומהרה להזעיק עזרה. האמבולנס הגיע בתוך דקה, הצוות הרפואי ערך במקום החיאה ממשכת, וחי הרבי נצלו.

לו היתה משהה את אמירת הברכות, או חלילה לא היתה מקפידה על אמירת ברכות בפני מי שיענה אחריה אמן - איש לא היה באותה שעה בחדר הרבי, וה' ישמר מה היתה התוצאה.

כשחזר"ל אומרים (ברכות מח א): "כל המאריך באמן מארכים לו ימיו ושנותיו", הם דברו גם על זה...

"ישמחו השמים ותגל הארץ", שספור זה ארע בדיוק ביום בו חל היארצות של מי שמכוחו התיסדה מהפכת בני אמונים, אותה 'תחית המתים' של דורנו, הרב ר' חיים בן ציון מרמורשטין זצ"ל, אביו של נשיא 'בני אמונים' רבי יעקב דב, ומי יודע, אולי עליונים ותחתונים יחד הם שהצילו את הרב...

ובכר דרשו רוסמי רשומות: "אמן" ראשי תבות "מציל נפש אחת".

ידועה אמרתו של המגיד ממעזריטש על הפתוב (בראשית ז א): "בא אתה וכל ביתך אל התבה" - חיו של כל יהודי - שלו ושל בני ביתו, תלויים ב"תבה" אחת, והיא: אמן.

באותו ענין הוסיף ואמר על כך הרבי הקדוש מלכוויטש: יש שיתמהו, כיצד יכול אדם גדול להכנס בתוך תבה קטנה? ואמנם כך באמת, מי שחושב כי הוא הגדול והאמן קטנה - לא יוכל להכנס בתוכה... אך מי שמבין כי הוא הקטן והאמן היא הגדולה, הוא זה שיוכל להכנס בתוכה ברוך, הוא וכל ביתו עמו.

על העומד בראש המהפכה הנפלאה, אמרו גדולים כי הוא ה"מחיה מתים" של דורנו,

שהרי בעל 'ספר חסידים' (סי' רסא) כתב שכל מצוה שאין לה דורשים הרי היא כ"מת מצוה" שהכל קרובין. ואכן נעשתה כאן בדרונו תחית המתים שלא תאמן... זקנים ונערים - כלם אומרים ברכות השחר בחברותא.

אם רצונכם לשמע "תחית המתים" של ממש שנעשתה מכח מצוה נפלאה זו, הסכיתו ושמעו את אשר ספר לי אחיו של נשיא 'בני אמונים', הגה"ח רבי אהרן צבי מרמורשטין שליט"א, ספור נפלא שמצוה לפרסמו:

אמרו חז"ל (תנחומא כי תשא לא) שהלוחות הראשונים שנתנו בפמבי, לא זכו לקיום - ונשברו, ואלו הלוחות השניים שנתנו בצנעה - התקיימו לדורות. ותמה השפעת אמת' (כי תשא תרל"ט): אם גרם הדבר לשבירתם, מדוע אם כן נתן הקדוש ברוך הוא מלכתחלה את הלוחות הראשונים בפמבי?

והשיב: הלוחות השניים שנתנו בצנעא התקיימו, רק מכח הנתינה הקודמת שהיתה בפמבי. כי כן, אף שהלוחות הראשונים שנתנו בפמבי לא התקיימו, מפל מקום נתינתם בתחלה היא שאפשרה לתורה להתקיים לדורות, באמצעות הלוחות השניים שנתנו בצנעא. טעם הדבר הוא, כי בשביל שהיה לדבר קיום - הוא צריך להתחיל בפרסום.

משל הדיט אומר: אדם המכין לעצמו כוס קפה, עליו להרתיח את המים היטב טרם נתינת הקפה, שכן אם יכינו מיד בטמפרטורה הראויה לשתיה, יהיה טעמו תפל.

ואכן כך עושים גם 'בני אמונים'. בכנוסים ובמכלול הפעילות להגדלת חשיבות עניני אמן ולהאדרתה, הם גורמים שהיה לפעולותיהם קיום, והחזק העצום שאנו רואים באמירת ברכות השחר בחברותא, ישאר לדורות.

האדמו"ר הקדוש רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע באר פעם עמק מחדש במאמר חז"ל הידוע (ברכות ג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

מדוע גדול הוא העונה מן המברך בעצמו, הלא המברך הוא יוזם ועושה את עקר המעשה והעונה אמן אינו אלא מצטרף אליו? והשיב כי היא הנותנת: העונה אמן אינו מחפש את כבודו, אינו מבקש לעצמו את עמדת ההשפעה. להפך - הוא שומע ברכה מפיו של אחר, ובעניתו הוא מאמץ אותה אליו ומאשר אותה מעמק הלב. והמעלה הזו - להצטרף למעשה טוב של אחר, לא לבחר במעשים שלו - חביבה מאוד לפני הקב"ה, ולכך "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

לאחר תקופה ארוכה בה זכינו בחסד ה' להוציא גליון שבועי העוסק בחשיבות עניני "אמן", אנו שמחים לבשר על שנוי משמעותי:

החל מחג הסוכות הקרוב, העלון יצא לאור אי"ה אחת לחודש - במהדורה חדשה, מרחבת ומשקעת במיוחד.

המעבר לעלון חדשי נולד מתוך רצון להעמיק, להעשיר ולתת מקום נרחב לתכני איכותי ומשפיע על עניני עבודת הלב, בדגש על מעלת עניני אמן.

הגליון החדשי הראשון יצא לאור לקראת חג הסוכות.

שוה לחכות!

**יוצאים
לדרך
חדשה!**

המהר"ל מפראג י"ח באולול שס"ט

ציורו של המהר"ל מפראג

רבי יהודה ליוא, המהר"ל, נולד לאביו רבי בצלאל בעיר פוזנא שבפולין בסביבות שנת ר"פ. המהר"ל אינו מזכיר בשום מקום בספריו הרבים את רבותיו, ולכך יש המסיקים שלמד את רב תורתו בעצמו.

בשנת ש"ג מנה לרבה של ניקלשבורג, ובהמשך לרבה של מורביה כלה. לאחר עשרים שנה, בשנת של"ג, עבר המהר"ל לגור בפראג ויסד בה בית מדרש גדול, ובו למדו חכמים וגדולי תורה מפלגים. את חבורו הראשון גור אריה על פרוש רש"י לתורה, הדפיס המהר"ל בשנת של"ח. בהמשך הוציא לאור ספרים רבים נוספים, המעמיקים ביסודות תורת ישראל וחובת האדם בעולמו והפכו לספרי יסוד בקרב בית ישראל.

במהלך השנים עבר המהר"ל מפראג לגור בפוזנא עיר הולדתו ובהן בה ברבנות. בשנת שנ"ח נתמנה לכהן ברבנות פראג, כהנה בה החזיק עד להסתלקותו בי"ח באולול שס"ט.

על גדלותו של מהר"ל ועל מעמדו בקרב חכמי ישראל נוכל ללמוד מאשר כתבו יהודי פראג על מצבתו בבית העלמין העתיק בפראג: "כל פרד"ס נכנס שלום ועבר, ויחכם מכל דגמר וסבר, ולא הניח דבר, קטן וגדול אסף וצבר, עשות ספרים אין קץ חבר, ויצבר בר יותר מטי"ו חבורים, נאוו לחייו בתורים, שבכתב ושבבעל פה בשמלתו צדורים, ובכל חכמה ומדע ידו הרים, ויכלכל בני דורו לחם אבירים, משאלות ותשובות נוחות וגברין, ובחדושים על כל ששה סדורים, על גמרא רש"י ותוספות המה הגבורים, בפלפולים חריפים ויקרים... ביראה וטהרה בזריזות והירות גמורים, אין כמותו גבר בגברים, לו דומיה תהלה כי אין מספרים, לרב כח מעשיו הישירים, רועה נאמן היה לשיות פזורים..."

אמן - אמונה מתוך הבנה

המהר"ל מבאר כי לפי שעקרה של עניית אמן היא הצהרת אמונה בדברי המברך, לכך צריכה היא להאמר מתוך פונה והבנה, ואלו דבריו (נתיבות עולם, נתיב העבודה פרק יא):

"יש לך להבין מלת אמן, וההפרש שיש בין מברך ובין העונה אמן. כי העונה אמן צריך אל זה ההבנה והשכל שהוא מאמין דבר זה. ודבר שהוא בלא הבנה אין נקרא זה אמונה, רק האמונה היא בלב. ולא כן המברך, כי אף שראוי שיהיה לו פונת הלב, מכל מקום כיון שבברך, אם לא כוון יצא גם כן. אבל אם עונה אמן בלא פונה אין זה אמן כלל."

הצהרת אמונה בעקרי הדת

עוד מבאר המהר"ל (נתיבות עולם, נתיב האמונה פרק א) שלפי שעניית אמן היא בטוי לאמונתו של האדם ובאמצעותה נתן להגיע למדרגות גדולות באמונה, לפיכך אמרו חכמים שעל האדם לענות אמן "בכל

כחו" (שפת קיט ב); כפי שעל האדם להחזיק באמונתו בכל כחו, כך גם עניית אמן צריכה להיות בכל כחו. וכאשר הוא עונה אמן הוא מתדבק במי שהוא מאמין - הוא ה' יתברך, ודבר זה הוא עצם האמונה..."

שיערי גן עדן נפתחים בפני המאמין

המהר"ל (שם) מוסיף ומבאר כי פתיחת שיערי גן עדן המבטחת למי שעונה אמן בכל כחו (שפת קיט ב) היא מכח תקף אמונתו של העונה אמן, ואלו דבריו:

"כאשר הוא עונה אמן, הוא מתדבק במי שהוא מאמין הוא השם יתברך... ולפיכך ראוי לפתח לו גן עדן. כי האדם אשר בו האמונה בו יתברך, ראוי לגן עדן, אשר שם הנטיעות אשר נטע השם יתברך והם נטועים בחזק. וגם האדם הזה שהוא בעל אמונה הוא נטיעה חזקה עם השם יתברך, אשר כל הרוחות באות אין מזיזים אותו ממקומו. הוא באמונתו כמו שהיה אל אברהם, ולפיכך ראוי לפתח לו שיערי גן עדן ולהיות נכנס לשם."

"גדול העונה" - משימה עם שכר נצחי

עניית אמן נראית בעינינו כפעלה קלה, אף אין גדולה ממנה, כפי שאמרו חז"ל (דברים ז א): "אין גדול לפני הקב"ה יותר מאמן שישראל עונים."

בצעד פשוט ויומיומי תהפך את חייה לחיי שליחות נשגבים. תזכה לצבור אמינים לרב, ולהצטרף אל שרשרת יהודים מרוממים, צדיקים ועובדי ה', שהעמידו את עצמם לאורך הדורות, לענות אמן אחר ברכות השחר של המתפללים.

"גדול המעשה" - ברכות עם קיום נצחי

בענות אמן על ברכות המתפללים, אתה לא רק זוכה במצות עניית אמן, אלא גם מקיים את ברכתה! כך כותב הזר הקדוש: כל ברכה דאיתבו עליה אמן [כל ברכה שענו אחריה אמן], דא איהו בקימא דקא 'אות' [זו היא ברכה המתקיימת כראוי].

יהודי יקר!

מי הדיו בפתח, הזמן קצר והמעשים נשקלים. אל תשאר מאחור. זה הזמן למלא את הבקר בזכויות פרמון.

הצטרף אל סגל אנשי אמונים - יהודים מפלאים המעטרים את בתי הכנסת ברחבי העולם, כדי לזכות בעניית אמן, ולהעניק ליהודים אחרים ברכות עם אמן - ברכות עם קיום.

אותם יהודים מעידים כי הברכה חוזרת אליהם בכפלים, כי עניית אמן משנה מציאות, ככתוב בזהר הקדוש (תיקו"ז מ א): "כל העונה אמן בכל כחו קורעים לו גזר דין של שבעים שנה".

ברכות השחר בבית הכנסת

"המנהג לומר ברכות השחר זו אחר זו בבית הכנסת ולא בביתו... שמזכה אחרים עמו שיענו אחרי אמן" (סדר היסוד סדר תפלת השחר).

ברכות השחר בפני שנים

רבי יוסף הוליס, רבה של טיסמניץ [רבו של הפני יהושע], היה נוהג לברך מדי יום ברכות השחר בפני שני אנשים שהיו עונים אחרי אמן (אשל אברהם תפז ד).

ברכות השחר הנענות באמן

"ברכות השחר... טוב לסדרם בבית הכנסת עם שאר התפלה, כדי שיענו אחרים אמן אחר ברכותיו, כי מה מאד גדולה מעלת הברכה פשעונו אחרים אמן... על פן מן הנכון שיזהר האדם להשמיע ברכותיו כל מה דאפשר בפני אחרים, כדי שיענו אמן אחר הברכה" (יסוד ושרש העבודה שער האשמרת פרק י).

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

כנגד היצר יש לצאת למלחמת חרמה

פי תצא למלחמה על איביך (כא, י)

"איביך" זהו היצר הרע, ועלינו לצאת למלחמה כנגדו. כל נחשב לרגע שהיצר רוצה להפיל אותנו רק "בקטנה": שנאחר את זמן קריאת שמע, שנפספס תפלה בצבור, וכדומה. לא ולא! הוא רוצה להפיל אותנו עד שאול תחתיות!

פעם התקיימה ברוסיה ועידה של מהנדסים. המארח היה מהנדס רוסי, ולוועידה הגיעו מהנדסים מכל העולם.

בסיום הוועידה הזמן המהנדס הרוסי את רעהו, המהנדס הרומני, להתארח בביתו. כשהגיעו לבית, המהנדס הרומני התפעל מאד:

"איזה בית גדול ומפאך! כנראה אתם מקבלים משכורות שמנות מהממשלה שלכם..."

"מה פתאום?" השיב לו הרוסי. "בוא אתי רגע לחלון. תסתכל החוצה. אתה רואה שם את הגשר? אני תכננתי אותו, וגם בניתי אותו! בכל פעם שהגיעו משאיות של הממשלה, טעונות בחמרי בנין, סחבתי קצת לעצמי והחבאתי בצד... פעם היה זה מלט, פעם בלוקים, פעם שיש ופעם אלומיניום. לאט לאט קניתי לעצמי את כל החמרים ב'מקונו' משיכה, ובניתי בהם את הבית..."

עברו עשר שנים. הפעם התקיימה ועידת מהנדסים ברומניה. גם אליה הגיעו מהנדסים מכל העולם. בסיום הוועידה הגיע תורו של המהנדס הרומני לארח בביתו את רעהו ההרוסי. כשהגיעו לבית, המהנדס הרוסי לא האמין למראה עיניו, ומפיו יצאה שריקת התפעלות. לא היה זה בית, אלא ארמון בן ארבע קומות, שתוכו פאר והדר.

"איך הצלחת להגיע לארמון כזה?" תמה הרוסי. "כנראה אתם מקבלים משכורות שמנות מהממשלה שלכם..."

"מה פתאום?" השיב לו המהנדס הרומני. "בוא אתי רגע לחלון. תסתכל החוצה. אתה רואה שם את הגשר?"

"לא", קטע הרוסי את דבריו. "אינני רואה שום גשר..."

"זה ההבדל בינינו", הסביר הרומני. "אצלכם ברוסיה גונבים קצת מלט, קצת חול, קצת בלוקים. אצלנו ברומניה גונבים את כל הגשר..." יש "גשר" המסתתר בין היהודי לסב"ה. היצר הרע לא רק שמנסה לחבל קצת בגשר הזה, הוא מנסה להרס את כלו!

התורה הקדושה אומרת: "פי תצא למלחמה על איביך" - מובא בספרים הקדושים שהאיוב הגדול ביותר של האדם הוא היצר הרע, שמנסה להפילו עד שאול תחתיות, וכנגדו יש לצאת למלחמת חרמה. לא לתת לו גם לא "אצבע קטנה".

מי שמקל ראש במלחמה הזאת, ונותן לו אצבע קטנה - סופו שהוא יסח לו את כל הדי.

המלחמה היא על כל הקפה!

(רבי מאיר צימרוס שליט"א-א נאה דורש)

התכנית הטובה ביותר כנגד היצר הרע

וראית בשביה אשת יפת תאר (כא, יא)

האם התורה רוצה שהאדם יתחתן עם האשת יפת תאר? בודאי שלא! הראיה לכך, כפי שמביא רש"י, שהיא מסמיכה את הפרשה הזאת לפרשיות אשה שנואה ובן סורר ומורה, לומר לה, שאם האדם יסח אותה, תהיה לו גם אשה שנואה וגם בן סורר ומורה, שזה דבר נורא. מלבד זאת התורה מצוה (יב-יג): "והבאתה אל

תוך ביתך וגלחתה את ראשה ועשתה את צפרניה וחסירה את שמלת שביה מעליה", כי הן היו יוצאות למלחמה עם שמלות יפות, "וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים". כל זה נעשה כדי שהאדם יכנס ויצא ויראה אותה בוכה, עם הקרחת והצפרנים הגדולות, ובסוף ימאס לו והוא ישלח אותה.

נשאלת השאלה: מדוע לא אמרה התורה בברור: אסור להתחתן עם אשת יפת תאר? לשם מה ללכת סחור סחור, ולעשות פעולות שיגרמו לו לקוץ בזה, במקום לאסור זאת בצורה חד משמעית שאינה משתמעת לשתי פנים?!

אומר רבי שלמה זלמן עהרנרייך בספרו "אבן שלמה": אם היתה התורה אוסרת להתחתן עם אשת יפת תאר, היה הקשי להתגבר על כך גדול עשרת מונים!

כל אחד מכיר את עצמו. שעה לפני סוף צום תשעה באב הוא מרגיש שהוא הולך למות, פקוח נפש ממש. עוברת השעה, הסתיימה תפלת ערבית ואפשר לאכל, ולפתע רואים את האנשים מתנהלים לאט. שום דבר לא בוער. מה יש? מתר לי, אז אני כבר לא לחוצ!

בדומה לכך, כדי שהאדם יקוץ מעצמו באשת יפת תאר, התירה לו התורה לקחת אותה, ואז כשהדבר מתר, התאוה נחלשת, והאדם מותר על הנשואין עמה.

ממשיך הרב עהרנרייך: זו ההבנה בדברי חז"ל (קדושין כא ע"ב) על תהליך לקיחת אשת יפת התאר: "לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע". מהי התכנית החזקה ביותר כנגד היצר הרע? תגיד שזה בסדר, זה מתר, ואז האדם לא כל כך לחוצ לעשות את העברה. אם בכל זאת יסח את האשת יפת תאר, עליו לעשות את התהליך שהתורה אמרה. ואם למרות כל זאת יתעקש לשאת אותה? אז אז יקבל 'נדוניה נפלאה': היא תהיה שנואה עליו, ויולד לו בן סורר ומורה!

(רבי שלמה לונשטיין שליט"א-א נאה דורש)

זכות מצוה תגן עליו

פי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו (כא, יח)

בהרבה מקרים, ילד שלא מסתדר עם אביו - מסתדר עם אמו, ואם לא מסתדר עם אמו - מסתדר עם אביו, אבל החצוף שלנו, הבן סורר ומורה, לא שומע לא לאביו ולא לאמו. מצפצף על שניהם. גם אם משיגים לו אברך, או אינשווה איש חנוף שיוצא להתמודד עם ילדים מהסוג הזה - גם לו הוא לא שומע: "אף אחד לא יגיד לי מה לעשות!" קטנצ'יק כזה, ילד בן שלש-עשרה, בקשי התחיל את החיים, וכבר כזה חצפן...

ולא רק חצפן, אלא גם גנב! הוא גונב כסף מהארנק של אביו, והולך עם חבורת פרחחים לבית מרוח, שם הוא זולל חצי קילו בשר ושותה מאתים וארבעים מ"ל יין איטלקי חזק.

התורה אומרת שאביו ואמו צריכים להוציאו אל שער העיר, שם יסקלו אותו! "הגיעה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה, שסוף מגמר נכסי אביו, ומבקש למודו ואינו מוצא, ויוצא לפרשת דרכים ומלססם את הבריות". הפרחח הזה, שמסתובב עם פרחחים, יהיה מכור לתאוותיו, וכשלא ימצא את הדרך לספק אותן - הוא יעמד וילססם את הבריות מה בן יכול להציל אותו ולמנע את סקילתו?

אומרת הגמרא (סנהדרין ע"ב), שאם הגנב הזה אכל את מה שאכל, ושתה את מה ששתה בסעדת מצוה, אפילו סעדת מצוה שהיא מדרבנן - הוא לא נעשה בן סורר ומורה.

אם החצוף הזה פנה לחבר'ה שלו ואמר להם: 'תשמעו, היום ראש חדש. אני עושה סעדת ראש חדש. בואו נאכל, נשתה, כמו שצריך'... ובסעודה הזאת הוא אכל חצי קילו בשר עם חצי לג יין - אינו נעשה בן סורר ומורה! המצוה מגנה עליו שהוא לא 'ימשך' לאכל ולשתות עוד ועוד, ולכן לא סוקלים אותו. מה שלא הצליחו הוריו לעשות, גם לא כל מיני אנשי חנוף למיניהם, הצליחה לעשות סעודה של מצוה! היא זו שבכחה להצילו מהסקילה החמורה.

אמר פעם משהו: כשיש ברית בתשעת הימים - כלם מגיעים. אמנם הם לא כל כך חברים של בעל הברית, בקשי מכירים אותו, אבל הם חברים של השניצל... הברית היא ההיכר המצוי שלהם להגיע לחבר האמתי שלהם, לשניצל...

גם הבן סורר ומורה שלנו הלך לסעדת ראש חדש - לא כל כך משום שהוא מקפיד על קיום מצוות. הוא הלך לשם כדי לאכל בשר ולשתות יין! אף על פי כן, כיון שהיתה לו פגנה קסנטנת של מצוה - היא מצילה אותו מסקילה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - נאה דורש)

מי שאינו מכיר טובה - אינו בן אדם!

לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי לא יבא להם בקהל ה' עד עולם. על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים (כז-ד-ה)

על המצרים נאמר (לשמן פס"ח): "לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו". פרש רש"י: "לא תתעב מצרי - מכל וכל, אף על פי שזרקו וכוזריתם ליאור. מה טעם, שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק".

אף עמוני ומואבי - לא יבואו בקהל ה', גם דור עשירי, עד עולם! למה? "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים".

עוונם של העמונים והמואבים נעוץ בכך - אומר הרמב"ן - שאין להם הכרת הטוב. הם הרי צאצאים של לוט, ואברהם אבינו הוא זה שהציל את לוט. אף, אם כן, הם אינם מקדמים את בניו של אברהם אבינו בלחם ומים?!

שאל ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל: מה ההשוואה בכלל? עמון ומואב לא הרגו אותנו, לא רצחו אותנו, בסך הכל לא קדמו אותנו בלחם ומים, אין להם הכרת הטוב, וכזה ענש גדול. לעמתם המצרים, ענו אותנו ורדפו אותנו, ולא רק שדור שלישי מתר לבוא בקהל, עוד מבקשים מאתנו הכרת הטוב כלפיהם: "לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו" - "לפי שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק". מה הפשט בזה? אומר ראש הישיבה: אדם רשע - הוא אמנם רשע, אבל הוא אדם. עם אדם - יש תוחלת ותקנה. לכן דור שלישי שלו - אפשר לקבלו, יש עם מי לדבר... אף אדם ללא הכרת הטוב - הוא בכלל לא בן אדם. אין עם מי לדבר. לכן לא שנו שביא בקהל ה' - עד עולם!

(רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א - נאה דורש)

יהלום או תרמוס...

ויצאה מבייתו והלכה והיתה לאיש אחר (כז, ב)

רבי אריה ליבוש, ה"אריה דבי עילאי", היה מגדולי דורו. הוא היה תלמיד של רבי יצחק חריף וכן תלמידו של בעל ה'קצות החשן'. לימים כהן ברב רב של ויזניץ ויסד את שושלת חסידות ויזניץ. ה'ארי דבי עילאי' היה חתנו של ה"ישמח משה", אולם לפני שנעשה לחתנו של ה"ישמח משה", היה נשוי בזוג ראשון שלא עלה יפה. הוא נהג בגנוני קדשה שלא נראו בעיני האשה ונתפרדה החבילה. כשדברו בו נכבדות ובאו לשדכו עם בת ה"ישמח משה", כבר יצא שמו לשם ולתהלה כעלוי גדול. הביאו ל"ישמח משה" כתבים של חדושי תורה שלו, כדי לתהות על סקננו. כשעניו בהם אורו עיניו, הוא הבין את גדל ה'מציאה' שנפלה בחלקו, ומיד נתן את הסכמתו לשדוך.

אולם זוגתו הרבנית פקפקה בדבר, מדוע תנשא בתה לאדם שהיא הזוג שני שלו. אמר לה ה"ישמח משה": אסביר לך בדרך משל: מעשה בכפרי בור ועם הארץ שעבד בשדהו, והנה נתקע המעדר

בארנו קשה שהיה שמון בעמקי האדמה. הוציא הכפרי את הארנו מן האדמה, ומצא שהוא מלא בגרעיני תרמוס. לאמתו של דבר, אלו לא היו תרמוסים, אלא יהלומים יקרים, אלא שאותו כפרי לא ראה יהלום בימי חייו ולא היה לו שמץ של משג באבנים טובות ומרגליות. על כן, כשראה את הגרעינים שבארנו, משמש בהם, נגס בהם בשניו, וכשחש בקשיותם היה סבור שמדבר בתרמוסים, שאף גרעיניהם קשים ואינם ראויים למאכל אלא על ידי בשול.

חכם הכפרי סיר מים על האש והכניס לתוכו את התרמוסים. הסיר התבשל במשך שעה ארוכה, אך ה'תרמוסים' נשארו קשים כשהיו... הלך הכפרי וספר לשכנו על התרמוסים המשנים שמצא בשדהו. בא השכן לבית הכפרי כדי לבדוק את התרמוסים. מיד כשהביט בהם ידע שאין מדבר בתרמוסים אלא ביהלומים יקרים. אמר השכן לכפרי: "יש לי בבית תרמוסים רבים וטעמים, אתן לך אותם, ואקח לעצמי את ה'תרמוסים' הקשים..."

הכפרי הסכים מיד, וחשב בלבו: 'איזה שוטה הוא, שמחליף תרמוסים רבים וטעמים בתרמוסים קשים שאינם ראויים למאכל'... הם עשו את 'עסקת החליפין' ושיניהם יצאו שמחים ומרצים - הכפרי שמח על התרמוסים הרבים והטעמים, והשכן שמח על היהלומים היקרים...

אמר ה'ישמח משה' לזוגתו הרבנית: החותן הראשון היה בטוח שיש לבתו תרמוס קשה שאינו ראוי לאכילה, על כן החליפו בתרמוס רך. אבל אני יודע שאין זה תרמוס כלל, אלא יהלום יקר! כששמעה הרבנית את דברי ה'ישמח משה', נעתרה אף היא לשדוך והוא יצא לפעל.

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש)

תמן עצמך ותשפיע על כל ישראל!

ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו (כא, כז)

רבי אברהם אחי הגר"א, בספרו "מעלות התורה" כותב, כי יהודי הרוצה לעשות מעשה אסור, כגון לדבר לשון הרע, והוא מתגבר ונמנע מלדבר - מקים בכך מצות עשה של "ובערת הרע מקרבך". כך, בכל עת שכובש את יצרו הרע - מקים מצוה זו.

הוא מעמיק ומביא על כך א געוואלדיגע רמז בפסוק: "ובערת הרע מקרבך - וכל ישראל ישמעו ויראו", ונקדים.

ה"חפץ חיים" זצ"ל ספר על עצמו: בהיותי בחור צעיר, אש הקדש בערה בקרבי. לפי אמר לי: מה אהה ישן, הרי צריך להציל את כל העולם - שכלם יחזרו בתשובה ויהיו יהודים טובים!

אבל בשלב מסים התבוננתי במציאות וחשבתי - וכי יכול אני להציל את כל העולם? הרהרתי והגעתי למסקנה שאכן את כל העולם אינני יכול. כיון שכן - החלטתי - לכל הפחות את אנשי המדינה בה אני חי אציל.

אבל המדינה גדולה מאד, ואחר כמה ימים הגעתי למסקנה כי הדבר אינו מעשי. לכל הפחות אציל את אנשי המחוז של עירתי ראדין.

שוב התבוננתי ושאלתי את עצמי - וכי אפשרי הדבר להצליח בשטחים כל כך נרחבים, עירות ומחוזות?!

טוב - נכנעתי - אם זה לא יצליח, לכל הפחות אחזיר בתשובה את אנשי העירה בה אני מתגורר - ראדין.

פעלתי רבות להגיע למטרה הזו, שכל אנשי עירתי יהיו טובים וממלגים, ללא חטא. אבל לא צלחה דרכי.

טוב - אמרתי לעצמי - ישראל מאיר! כנראה שתפקידך להציל את עצמך ולתקן את ישראל מאיר.

באותה שעה החלטתי להניח לכל האנשים מסביב, ולהשקיע את מיטב הכחות כדי לתקן את עצמי - להיות נקי ושלם ולעלות במעלות. ומה היה בסוף? כלם יודעים. רבי ישראל מאיר זצ"ל, הכהן הגדול מראדין, הציל את עצמו והציל גם את כל העולם כולו.

מה הוא לא עשה! באלו תחומים הוא לא נגע בספריו - באנשי הצבא, בכלל ישראל, בכל מקום. ה"חפץ חיים" זצ"ל, בספרים שחבר, הציל את כלל ישראל והגביה את הדור כולו.

זהו שגורמנו כאן בפסוק: "ובערת הרע מקרבך" - אם תתקן את עצמך, מכאן ומה ועל דרך זו - תשפיע על כלם, ומחמת כך - וכל ישראל ישמעו ויראו".

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - יחי ראובן)

גליון 697
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ק ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

232222222222

סיפורי חז"ל

שלח לחמך על פני המים

בר קפרא היה חופר על שפת ימה של קיסרי, וראה ספינה שטבעה בים הגדול ונציב העיר עולה מתוכה ערום. כשראהו בר קפרא בא אצלו ושאל בשלומו, ונתן לו שני סלעים, והכניסו לביתו, הלבישהו, האכילהו והשקהו ונתן לו עוד שלושה סלעים אחרים. אמר לו בר קפרא אדם גדול שכמותך ראוי שיהיו עוד מעות בידך להוצאות אחרות. לאחר ימים נשבו יהודים באותה עיר, אמרו מי ילך ויפייס עלינו? אמרו זה לזה ילך בר קפרא שהוא חשוב אצל המלכות. אמר להם בר קפרא: חושבים אתם שמלכות זו עושה משהו בחינם? אמרו לו, יש כאן חמש מאות דינר, טול אותם ולך ופייס אותם. נטל בר קפרא חמש מאות דינר ועלה למלכות. כשראה אותו נציב העיר, עמד על רגליו ושאל בשלומו, ואמר לו למה טרח ובא רבי לכאן? אמר לו בר קפרא בבקשה ממך שתרחם על אותם היהודים, אמר לו נציב העיר כלום יידע אתה שמלכות זו עושה דבר בחנם? אמר לו בר קפרא יש עמי חמש מאות דינר, טול אותם ופייס עלינו. אמר לו שר העיר, אותם הדינרים יהיו נתונים לך תחת מאכל ומשתה שהאכלתני והשקיתני בביתך, ואתה לך לשלום ובכבוד גדול. קראו עליו על בר קפרא מקרא זה שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו.

(לפי קהלת רבה י"א)

פרשת השבוע

האחת אהובה והאחת וגו' כ"א – ט"ו

מסופר על חסיד אחד שנסע אל הרה"ק רבי נחום משטעפינעשט זיע"א, ועל הדרך התעכב ברשקוב, ונכנס להתפלל לבית המדרש, וראה זקן אחד מאחר בתפילתו. ניגש אליו ושאל מי הוא? והזקן ענה שהוא נכד בעל "שיח ספונים", ומדוע, שאל החסיד אתה מאחר בתפילה? אמשול לך משל מהרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זיע"א. באחד שנתאלמן ולקח אשה שניה. הביאה לו באיחור תבשיל מעושן, כעס עליה, והאשה צעקה הלא גם הראשונה היתה מאחרת בתבשילה. נכון, קרא הבעל, הראשונה איחורה, אולם היא השכימה בבוקר ונתנה לי כוס חלב חם גדול לשבעה, והיה לי כח לחכות. נענה הזקן במה דברים אמורים, כשאתה שנאה עליו, אבל כשאתה אהובה עליו, אפילו מגישה לו תבשיל מעושן באיחור, נעים וטעים לו המאכל.

החסיד בא לרבו והרצה תשובת הזקן, נאנח הרבי משטיפנשט והסביר, כי בשעה שאמר רבי שמואל מקמינקא המשל, נעשה קיטרוג גדול על הצדיקים המאחרים בתפילה, והזקן הזה המתקן הדינים. והזקן לא בא לעולם אלא

בשביל אמירה זו בלבד. כאשר שב החסיד דרך רשקוב, שאל על הזקן ואמרו לו שבאותו יום נפטר הזקן.

למען יברכך ה' אלקיך בכל משלח

ידך (כ"ג – כ"א)

מסופר: סוחר אחד התלונן בפני הרה"ק רבי ברוך מקאסוב זיע"א, על פרנסתו הדחוקה שאין בה כדי לחם לאכול ובגד ללבוש, לו ולבני ביתו. וסיים ואמר בכאב, יאמין לי הרבי שכבר טיכסתי עצות בכל מיני משא ומתן. ועשיתי תחבולות שונות בכל סוגי סחר מכר, ובכל זאת לא ראיתי ברכה בעמלי כל הימים, ואני טובל ועובר יסורי נפש נוראים. הרבי עצם את עיניו, ואחר מספר רגעים פקח את עיניו ואמר לסוחר המודאג, ראה בני מה אומרת לנו התורה כי ה' אלקיך ברכך בכל מעשה ידך, תן דעתך שלא נאמר כאן "בכל מעשה ראשך" אלא "בכל מעשה ידך". משמע מכאן שאין חפץ לה' בעצותיך ובתחבולותיך, מהיום והלאה אל תרבה בהרהורים ובמחשבות, בעצות ובתחבולות, אלא קום ועסוק ממש במלאכה ואז תראה ברכה בעמלך.

זמני השבת

פרשת כי תצא

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:34 ת"א: 7:36 ר"ת: 8:11

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:22 ת"א: 6:38

עתה נוכחתי לראות מה גדול כח תפילת עם ישראל

בעיירה אחת בסביבתו של הרה"ק רבי עקיבא אייגר זיע"א (יומא דהילולא ט"ו אלול), היה שם יהודי אחד אשר ל"ע נפל למשכב וחלה במחלה נדירה ומסוכנת מאד, וכל גדולי הרופאים אליהם פנו בני המשפחה שינסו לרפאות את החולה, כולם כאחת אמרו שאין שום תרופה למחלתו, וכבר דנוהו כעומד למות ח"ו, ומיום ליום נשתנה מצבו לרעה, ובני המשפחה היה בצער ובמיצר גדול באין להם למי לפנות.

באחד הימים עברה שמועה בעיר, שהמלך צריך לשהות בעיירה זו בקרוב, ובין פמליית המלך נמצא תמיד מוכן ומוזמן לכל צרה אשר לא תבוא, הרופא הגדול שבמדינה, החליטו בני המשפחה שכשיבוא לעיר יפנו אליו תיכף ויבקשוהו שיבקר את החולה המסוכן, אולי יוכל הרופא הגדול למצוא תרופה בשבילו. ואכן כך היה, וכשהרופא נכנס לעיר תיכף פנו אליו בבקשה זאת, ולגודל שמחתם הוא נענה להם והלך לבקר את החולה. אמנם אחרי ביקורו נדהמו בני המשפחה לשמוע גם מפיו של הרופא הגדול, שכדברי כל הרופאים אין תרופה למכתו.

אולם הגאון רבי עקיבא אייגר ששהה אז בעיר, לא הסתפק בתשובה זאת של הרופא, ניגש לרופא ואמר לו שיש לו שאלה לשאלו, והאם הרופא מוכן לענות לו בלי להיפגע מהשאלה. ענהו הרופא שיכול לשאול אותו ואין הוא מקפיד כלל. שאלו הגאון רבי עקיבא אייגר: אם היה המלך שלו נחלה באותה מחלה של החולה הזה, האם גם אז היה עונה הרופא שאין תרופה למחלתו? נדהם הרופא מהשאלה, אך מיד התאושש וענה: אומר לך את האמת, שאכן יש רפואה למחלה הזאת, והוא, שבעומק המדבר, מקום ששם מצויים חיות רעות ומסוכנות לרוב, שם נמצא עוף אחד, שאם יתפסו את העוף הזה, ויבשלו אותו, ויתנו לחולה לאכול את המרק של העוף הזה, תהא לו רפואה למחלה המסוכנת הזאת. אולם הדבר רחוק מהמציאות, שיהיה אפשרי להשיג את העוף הזה, ורק המלך שיש לו כל, יוכל לשלוח חיילים עם כלי זיין, שיהרגו את החיות הרעות שבדרך, ויביאו את העוף הזה. ולפעמים גם אחרי כל הטרחה ואחרי שכבר הצליחו להביא את העוף, יתכן שטעו והביאו עוף אחר, ואז צריכים לחזור על דרכם ולנסות שנית, אכן המלך מסוגל גם לכך כאשר כולם עומדים לשירותו, אבל איש רגיל מהמוני העם, לא נראה כלל שתהיה לו את האפשרות ללכוד ולהביא עוף זה, לכן אמרתי שאין תרופה למחלתו.

כששמע רבי עקיבא אייגר תשובה זאת יוצאת מפני הרופא, נשא קל וחומר בעצמו, אם הדבר נכון שיש באפשרות למצוא תרופה בעולם למחלה המסוכנת הזאת, אם כן למה גרוע היהודי הזה מהמלך הגדול, ואם המלך הגדול יכול להשיג את העוף ע"י כמה חיילים בשר ודם שישלח, הלא כל שכן וק"ו בן בנו של קל וחומר, שאיש ישראל יוכל להשיג את העוף, ע"י שישא תפילה למלך מלכי המלכים הקב"ה, שהוא כל יכול, ובוודאי לא יגרע חלקו של היהודי. ותיכף נכנס הגאון לחדרו והסתגר שם, והתחיל להתפלל לפני השי"ת שישלח רפואה שלימה במהרה ליהודי החולה. ובעודו עומד ומתפלל בחדרו, שומע הוא לפתע קול דפיקה חזקה על גג הבית, כאילו נפל שם מטר של אבנים. שלח הגאון תיכף שליח לבדוק מה קרה על הגג, וחזר השליח וסיפר שנפל שם עוף גדול ומשונה מאד שכמותו לא ראה מימיו, ומוטל עתה על הגג. בהיותו מובטח שהקב"ה שמע לתפילתו ציוה הגאון לשליח שיביא את העוף לביתו של החולה, ויצווה לבשלו ולתת לחולה ממרק העוף לאכול, ואת נוצות העוף ציוה עליהם שיגנוזו במקום שמור למשמרת. השליח רץ תיכף לבית החולה ועשו הכל כאשר ציוה הגאון רבי עקיבא אייגר, ונתנו לחולה לשותות ממרק העוף ומיד התחיל להבריא, ומיום ליום הלך והשתנה המצב לטובה עד שהיה כאחד האדם.

אחרי מספר חדשים וכבר נשכח מליבם כל הסיפור, נקלע הרופא הגדול של המלך שוב לאותה עיירה, ובהיזכרו במה שהיה לפני כמה חדשים, פנה אל בית החולה ברצותו לברר מה עלה בגורלו, אף שהיה בטוח שכבר זמן רב שאינו בין החיים, אולם מה גדלה הפתעתו כאשר ענו לו שהחולה לשעבר כבר יצא מהבית היום ותיכף ישוב לביתו. הרופא שנדהם מהתשובה לא האמין למשמע אוזניו עד שראה את החולה חוזר לביתו, וברוב התפעלות שאל אותם לפשר הדבר. כאשר סיפרו לו את סיפור העוף, היה קשה לו להאמין להם, עד שנזכרו בציווי של הגרע"ק לגנוז את הנוצות, והלכו והביאו את נוצות העוף והראו לרופא הגדול, והרופא אישר ברוב התפעלות שאכן זה העוף שאמר לרב.

באותו מעמד הכריז הרופא הנכרי ואמר: עתה נוכחתי לראות מה גדול כח תפילת עם ישראל, שהלא המלך הגדול עם כל אשר לו כמה טרחות ויגיעות היה צריך כדי להשיג את העוף הזה, ולפעמים גם אחרי הטרחות וההשתדלויות גם לא מצליחים להשיג את העוף, ואילו הגאון הגדול בתפילתו תוך זמן קצר הזמין הקב"ה את העוף ללא שום טרחה ויגיע. ונגרם בזה קידוש השם גדול.

(תולדות הגרע"ק זיע"א)

כל טובות העולם הזה מותנות בקיום התורה והמצוות
אולם אדם הנהנה מהעולם הזה ואינו חפץ בקיום
המצוות, הרי שהוא אוכל עולמו בחייו, ואף אם עשה
מעשה מצוה זה או אחר, נחשב לו נדבר כניכוי שכרו.

משל למה הדבר דומה: לעשיר שהיתה לו בת כלילת
המעלות, ואביה חיפש לו חתן מופלג בתורה ובמידות,
אחר יגיעה מצא בחור בעל מעלות יחיד ומיוחד. אביו
של הבחור גר בעיר רחוקה, שלח העשיר את מרכבתו
ההדורה להביא את האב אל עירם, כדי לסיים את
השידוך למזל טוב. כאשר הגיע אביו של החתן ונפגש
עם אבי הכלה, נמלך בדעתו ומסיבה כלשהי לא הסכים
לשידוך. ראה העשיר כי אבי החתן אינו מסכים לשידוך,
החליט לשדך אותו בממון, ולחש על אזנו כי מלבד סכום
הנדוניה שיתן בעין יפה לבני הזוג, בדעתו לתת עוד
ארבע מאות זוז לאבי החתן. למרות ההצעה המפתה
נשאר אבי החתן בסירובו ולא הסכים לשידוך. כאשר
ראה אבי הכלה כי כן, פנה אל הבחור עצמו, ועד מהרה
סיכמו שניהם על השידוך למזל טוב ללא הסכמת אבי
החתן. לאחר חתימת שטר התנאים בא אבי החתן אל
העשיר וביקש ארבע מאות זוז כפי שהובטח לו ענה
העשיר: לא ולא! אמת כי הבטחתי לך סך זה, אולם רק
כדי לזרו אותך להסכים לשידוך, אך עתה כבר נחתם
השידוך למזל טוב ללא הסכמתך, ועכשיו מה לי ולך?

והנמשל: הקדוש ברוך הוא עשה כביכול שידוך עם בני
ישראל, אלא שעיקר השידוך הוא עם הנפש החפצה
בקיום המצוות. אמנם, הנפש עומדת ביד הגוף, וכל
מצווה שתחפוץ לקיים, עליה לבקש תחילה את רשות
הגוף שיתרצה ויסכים לדבר, הנפש צריכה את רצון
הרגליים ללכת אל בית המדרש, ואת הסכמת הידיים
ללבוש ציצית ולהניח תפילין וכדומה. על כן אם הגוף
מסכים ברצון, מן הראוי לתת לו מעט שכר בעולם הזה
על שהסכים לרצונותיה של הנפש. אולם אם הגוף אינו
חפץ בכך, על פי דין ראוי לו שלא יינה מן העולם הזה
כלל וכלל, אם אכן נהנה, ידע כי מכלה הוא את מעט
שכרו השמור לו לעולם הבא.

(המגיד מדובנא זי"ע"א)

היכולה תשובה להועיל גם לפושע וחוטא כמוני?

מסופר: לפני כ-700 שנה חי בספרד גאון גדול ומפורסם
בתורת הקבלה, ושמו רבי משה בן שם טוב ליאון. בעירו של
רבי משה גר יהודי אחד, אדם שעבר עבירות רבות וחטא
חטאים גדולים, בחושבו כי כבר לא תועיל לו כל תשובה.
באחד מימי עשרת ימי תשובה פגש אותו אדם את רבי משה
די ליאון ברחוב, ובנימה של לעג פנה אליו: "היכולה תשובה
להועיל גם לפושע וחוטא כמוני?" "אין דבר המונע ומעכב
בפני התשובה, כשחושבים ומחליטים עליה ברצינות" – ענה
הרב, והוסיף: "אולם בקשר אליך, רק המוות יוכל לפדותך
מהעבירות. אם תקבל על עצמך למות בתור כפרה על
עוונותיך, אזי תתקבל תשובתך במרום". "והאם אזכה גם
להיכנס לגן עדן?" שאל היהודי. "כן, יהיה לך 'עולם הבא' כמו
לכל יהודי כשר" הבטיחו הרב. "יבטיח לי כבוד הרב, כי אהיה
עמו במחיצתו בגן עדן, אם אחזור בתשובה" ביקש. הרב
הבטיח לו והלך לדרכו לבית המדרש.

נכנסו הדברים בלבו של אותו יהודי והלך אחריו. בארשת
רצינות גמורה, בחרטה מלאה על חייו המלאים חטא, התחנן
היהודי לפני הרב: "רבי, תעזור לי לחזור בתשובה. הנני מוכן
ומזומן לכל, אפילו למות ובלבד שיתכפרו עוונותי". הושיב
הרב את בעל התשובה על ספסל בבית המדרש, וציווה
להביא לו גליל עופרת ולהרתיחו בכלי על האש, עד שייהפך
לנוזל רותח. אז קשר הרב ליהודי את עינו במטפחת ואמר לו:
"אמור וידוי על עוונותיך". היהודי פרץ בבכי, אמר את הוידוי
בלב נשבר, והתחרט מקרב לב על עוונותיו הרבים. "האם
אתה מקבל עליך מיתה משונה זו?" – שאל הרב. "כן, רבי,
ובלבד שיתכפרו עוונותי" ענה בעל התשובה. "אם כן פתח
פיך ובלע" ציווה עליו הרב. היהודי פתח את פיו ובלע. אולם
לא את העופרת הרותחת, אלא כפית של דבש. אשר הרב
הכניס לתוך פיו. שוב פרץ היהודי בדמעות שלישי: "רבי, מה
עוללת לי? האם חמדת לך לצון? מואס הנני לחיות בגוף
מסואב זה שלי, ברצוני להציל את נשמת, את חיי קח, אך את
נשמת הצל".

"בני", ענה לו הרב, "אל תירא. היושב בשמים קבל את
תשובתך". מאז לא נפקד מקומו של יהודי זה מבית המדרש,
מקום אשר למד, התפלל וצם ימים שלמים, וחי את שארית
שנותיו בתשובה. זמן קצר לאחר פטירתו של רבי משה די
ליאון נפטר גם יהודי זה, וברגעי חייו האחרונים בשכבו על
ערש דווי, קרא: "פנו מקום לרבי משה די ליאון! הוא בא
להוליכני לגן עדן". ובעוד מילים אלו על שפתיו החזיר את
נשמתו הטהורה לבוראה.

צ'ין אדם לחברו

המנצח הוא זה שמוותר

פעם אחת הגיע ראש הקהל של קהילה קדושה סאטמר אל רבו הרה"ק בעל ה"דברי יואל" זיע"א, זה היה בערב שבת קודש אחר הצהריים בזמן שאין קבלת קהל ולא היה ניתן להיכנס בשעה כזו, אבל בהיותו ראש הקהל, היה עליו לברר על סדרי השבת המתקרבת ובאה, ולכן הניחוהו להיכנס אל הרבי.

משנכנס פנימה ראה והנה הרבנית הצדקנית ע"ה מביאה את מגש נרות השבת אל השולחן הגדול שבסלון הבית, והרבי הקדוש ניגש ושאלה לאמר, מדוע את מכינה את הנרות כאן בבית? כי מנהגם היה שאם הרבי עורך הטיש בליל שבת בהיכל שבבית המדרש, יש העדפה להדליק הנרות מדליקה הרבנית את נרותיה שם, שכן יש העדפה להדליק הנרות במקום שיאכלו הסעודה.

ענתה לו הרבנית אינני מסכימה שתערוך טיש היום, אין זה לפי כוחותיך, היום תסעד סעודת שבת בבית. והרבי עונה לעומתה, זה בלתי אפשרי, כבר הודעת ליכמה אנשים שאערוך הטיש, ובאו הרבה אורחים על שבת קודש, וביניהם כמה נגידי לחיווק המוסדות. ואני מוכרח לערוך את הטיש. ונעשה ביניהם דין ודברים בענין זה, עד שלבסוף הרבנית ניצחה כדרך של הנשים על פי רוב, והסכים הרבי שלא לערוך את שולחנו. הראש הקהל דנן שעמד מן הצד, והמתין לקבלת ההחלטה ולראות כיצד יפול דבר, חלשה דעתו, הוא היה משוכנע תמיד שהאדם החזק ביותר בעולם הוא הרבי מסאטמר, שכל העולם

רעדו ממנו. והנה רואה הוא שהרבנית חזקה יותר מן הרבי עצמו. בעומדו כך תוהא בדבר זה, הרגיש בו הרבי הקדוש ותפס מחשבתו, פנה אליו במתק חיובו הדידוע נסוך על פני קדשו ואמר לו: "בשלום בית הכל תלוי אך ורק במידת הוויתור לכן המנצח הוא זה שמוותר".

מידת החסד של ה"חפץ חיים"

מסופר: בשנת תרכ"ה שימש הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א כר"מ בעיר "וסילישוק". באחת השנים בפרוס חג הפסח קיבל את קצבתו החצי שנתית בסך חמישים רובל, והתכוון לחזור לביתו לחג. והנה נודע לו ששידוכה של כלה יתומה אחת בעיירה עומד להתבטל, משום שאין לה הוצאות לחתונה, ה"חפץ חיים" רץ מיד ומסר את כל החמישים רובל לכלה לצרכי החתונה, ואילו הוא לווה כסף להוצאות הדרך ושב לביתו בגפו.

במי פגעתם, ביתום

הג"ר חיים גולדוויכט זצ"ל ראש ישיבת כרם דיבנה למד בילדותו בת"ת "עץ חיים". מספר חברו לספסל הלימודים הרב מנחם פרוש זצ"ל: ר' חיים היה אחד התלמידים המצטיינים, חיבה וקירבה יתירה גילה לו המשגיח הרוחני הרה"ק ר' אריה לוי זיע"א בשל היותו ילד יתום. באחד הימים פגע בו אחד הילדים בחצר הת"ת והעליבו. משהתכנסנו לביהכ"נ לתפילת מנחה, עיכב ר' אריה את התפילה, עלה על הבימה וזעק, היודעים אתם במי פגעתם? ביתום! ביתום! כיצד יכולים אתם לגשת לתפילה, בה בשעה שהעלבתם ילד יתום? אוי!!! ופרץ בבכי מר.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ג אלול

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרל"ו)
הרה"ק רבי אברהם ישכר הכהן מראדומסק ב"ר שלמה (תרנ"ב)
הרה"ק רבי ירחמיאל משה מקאזניץ ב"ר יחיאל יעקב (תרס"ט)
הרה"ק רבי יוסף (חיים) מבאגדאד ב"ר משה (בן איש חי - תרס"ט)
יום ראשון י"ד אלול
הרה"ק רבי יוסף אשכנזי ב"ר ישראל (מח"ס "אהלי יוסף" - תרכ"ו)
יום שני ט"ו אלול
הרה"ק רבי עקיבא איגר ב"ר שמחה בונים (תקי"ט)
הרה"ק רבי שלמה משה אלשקר ב"ר יצחק (שור"ת מהר"ם אלשקר - תקנ"ט)
הרה"ק רבי יעקב קאפלי חסיד (תלמיד הבעש"ט) ב"ר נחמיה פייבל (תקמ"ו)
הרה"ק רבי מאיר הורוויץ מלברטוב (תר"א)
יום שלישי ט"ז אלול
רבנו רבי אברהם נפתלי צבי מוורמייזא ב"ר משה הלוי (תע"ב)
יום חמישי י"ח אלול
רבינו המהר"ל מפראג רבי יהודה ליואי ב"ר בצלאל (שס"ט)
רבי יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי ברברי - שע"ג)
הרה"ק רבי יוסף מאוסטילא ב"ר מרדכי מנעשחיו (תק"צ)
הרה"ק רבי עבדאלה סומך (בעל זבחי צדק - וחזון למועד - תרמ"ט)
יום שישי י"ט אלול
הרה"ק רבי חיים בנבנשתי ב"ר ישראל (תל"ג)
הרה"ק רבי זאב נחום בורנשטיין מביאלא

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטביץ שליט"א
מח"ס "בם אני אודך" רפרום יוסף הדר"ש על המצוות.

אמירת הסליחות (א')

א) עומדים באשמורת לומר סליחות ביום ראשון של השבוע שחל לפני ראש השנה. (שו"ע אורח סימן תקפ"א סעיף א', ובמשנה ברורה שם ס"ק ה')

ב) יחיד רשאי לומר סליחות, וכן רשאי לומר שלש עשרה מידות דרך קריאה בתורה בניגון ובטעמים, אבל לא יאמר היחיד שלש עשרה מידות דרך תפילה ובקשת רחמים. (מטה אפרים סימן תקפ"א סעיף כ"א)

ג) וכן כל מקום שנזכר מענין שלש עשרה מידות, כגון וזכור לנו היום ברית שלש עשרה, וכיוצא, יש ליחיד לדלג זאת. (שם)

ד) אם אומר היחיד שלש עשרה מידות בניגון הטעמים כקורא בתורה, יכול כן לומר וזכור לנו היום ברית שלש עשרה. (ספר גם אני אודך. תשובות מרן הגר"ח קניבסקי זיע"א, ח"ב סימן קנ"ג)

קרית קרעטשניף רחובות

טל: 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק
רבי יקותיאל יהודה (ייטב לב)
ב"ר אלעזר ניסן זיע"א
נלב"ע ו' אלול תנצב"ה

בפיקוח
רבנים ומחנכים
שליט"א

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו 'בני בינה'
טל': 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

דרך עמדות נדרים פלוס: 'בני בינה' -
ארגון בני בינה לילדי בני התורה
או בטל' 055-6705847

י"ג אלול תשפ"ה

שנה ז' | גליון מס' 283

בינו נא זאת "לצער, לא יכלתי להעביר לך אותו עד עכשו, כי פרצה המלחמה הנוראה, אבל אל דאגה, שמרתי עליי"

לתכנון של המכתב. 'מי יודע מה כותב אבא? אולי ענן כספי נקבד?'
הוא פנה לצד והחל לקרא: "בני יקירי, בנמיני, שלום".
הוא התרגש מקריאת כתב ידו של אביו. והמשיך לקרוא:
"איך אתה מרגיש? אצלנו ברוך ה' הכל בסדר, כלם מרגישים טוב. רציתי לבקש ממך - אבא, קשתחזר מהישיבה, ראה אם תוכל לעבר אצל יוסלה מחנות הדגים הנמצאת ליד הישיבה, ולקנות דגים מלוחים. תודה.
אוהב מאוד ומתגעגע, אבא."
זהו?

וכשהיה הסטיפלער מספר ספור זה. היה מטעים ומפשים: לו ידע ידל המנקה כי זהו המכתב האחרון שהוא כותב לבנו?

לו ידע היה שזו ה'צוה' שלו, האם הוא היה מתעסק עם דגים מלוחים?

אבל הוא לא ידע! הוא חשב שעולם כמנהגו נוהג, ולא שער שמוסדי תבל ימוטו ותפרץ מלחמה. ובסוף הוקרן שישאר ממנו הוא זכרון פלוב מאד, בקשה לקנות דגים מלוחים.

בנדיא ידל התעסק בתורה ובמצוות, אף קביעות עתים היתה לו מדי יום. אבל זוכרים ממנו רק את הדג מלוחים... דמעות מלוחות זלגו מעיניו של בנמיני. "נזהר גם אנחנו" היה אומר הסטיפלער, "שלא יהיה מצב בטעות שנתעסק עם הדג מלוחים במקום עם התורה הקדושה".

עומדים אנו באמצע חדש אלול, ראש השנה מתקרב וספרי חיים וספרי מתים פתוחים. הכל נקבע בראש השנה, בריאות, פרנסה, הצלחה, חברים, הכל. אנחנו צריכים לבקש על הכל להתקונן לאותו יום. אבל בקשה אחת אנו מבקשים כבר מראש חדש, לא, איננו מבקשים על אכל ולא על בגדים, "אחתי! שאלתי מאת ה' אותה אבקש - שבת בביית ה' כל ימי חיי".

אנחנו לא רוצים שבראש השנה, יפתחו בשמים את המכתבים שאנו שולחים ומבקשים כל האלול ויהיה כתוב שם 'יוסי רוצה דג מלוח...', 'מוישי רוצה פדור חדש...', הכל יקבע שם בראש השנה, גם המשחקים וההמתקנים, גם החברים והתפקידים, אבל אנחנו רוצים שהמכתב שלנו לא ייבש אותנו. אנו רוצים שיהיה שם בקשה אחת! שבת בביית ה' כל ימי חיי! לחיות בנעים ה'! אנו רוצים ללמד, רוצים גישמאק בלמוד, רוצים הצלחה וסייעתא דשמיא להבין את הגמרא, בזה אנחנו משקיעים כבר שלושים יום קדם ראש השנה! עם מכתב כזה לא נתביש, עם מכתב כזה נעשה נחת ורח לפני אבינו שבשמים. ונזכה לכתובה וחתונה טובה בחיים שתהא בנו אהבת תורה וכל טוב סלה.

בכל מקום שהוא דף הגמרא אתו. 'לולי תורתך שעשעי, אז אבדתי בעניי'. לשייבה לא הצליח יעקב ישראל לשוב, מצב הדברים לא אפשר כמעט לסוע בהם, ואף בני הישיבה נפוצו והתפזרו בכל עבר, כל אחד עם ספור משלו.

*

תרע"ד. יום ששי בעירה הורנסטופל החיים מתנהלים בסדרם, רוכלי השוק מציעים את מרכלתם ברחוב השוק וסביבתו, מושלה השוחט ממנה אל בית אצלה הגביר לשוחט עוף טרי לכבוד שבת. ועוד הרבה יהודים טוהרים טרודים במצוות להכין את צרכי השבת, בית המדרש מלא אף הוא בלומדים, צעירים ומבגרים שוקדים על תלמודם, שעור משניות לבגלי פתים מתקנים בערת נשים, ועוד שעור בספר 'חיי אדם' בירכתי בית המדרש. אי שם בפנה הקדמית סמוך אל ארון הספרים הישן והפכד יושב יעקב ישראל המתמיד, מי שנודע ל'מים כ'הסטיפלער' הקדוש, יושב הוא שקוד על תורת פועל ויגיעה, כאן כמו בישיבת נוכהרדוק שבביאלסטוק. מסבה כל שהיה שם הוא לביתו שבהורנסטופל, אבל הגמרא אותה גמרא, ורש"י ותוספות דין אחד להם בבית או בישיבה.

ידל' המנקה עושה גם הוא את מלאכתו נאמנה, מבריש הוא את קסאות בית המדרש לכבוד שבת, ונדיו מלאות במלאכה. מפעם לפעם מעיף הוא מבט לקרן זוית, שם מנח פתר התורה, בירכתי בית המדרש, הבחור הצעיר יעקב ישראל. בקשה לו אליו, אף לא, הוא לא יעז להפריע למתמיד בלמודו. 'הנה, עכשו' הוא מנצל רגע כשראה שהמתמיד קם להביא ספר, הוא פונה אליו ומבקש: "האם אפשר להעביר עמך מכתב לבני בנמיני הלומד אף הוא הישיבה בביאלסטוק?"

"בנדיא" משיב יעקב ישראל, "בשמחה רבה, אעבי את המכתב לבנה היקרה, בנדיא ישמח לקבל דרישת שלום מאביו".
ידל' נחפז לביתו, לוקח הוא עט ודף כותב מכתב לבנו יקירו ושם את פועמיו חיש לבית המדרש, את המעטפה מניח הוא בידיו של יעקב ישראל המתמיד, וממשיך תכף במלאכתו, מלאכת הקדש - נקוי בית המדרש.

*

מלחמה! ביום ראשון העירה כלה היתה פרוקה, מלחמה פרצה בין אוסטריה, רומניה והונגריה, ומשם למדינות רבות. שמועות מספרות על הפצצות כבדות בעיר הבירה, אנשים רבים נלקחו בעל פרחם לחזית המלחמה, והפחד שולט בכל פנה. יעקב ישראל המתמיד גם הוא נאלץ לנדוד מכאן לשם, ומשם למקום אחר. תלאות רבות עוברות על יהודי רוסיה יחד עם אחיהם בשאר הארצות, הדרכים בחזקת סכנה. - זאת היתה יריית הפתיחה למלחמה עקבה מדם שפמעט כל העולם נטל בה חלק, מלחמה שנודעה ל'מים בשם - מלחמת העולם הראשונה, רבבות נהרגו, ערים שלמות נמחקו, ורק במלאות שמונה שנים הגיע הקץ לאותה מלחמה קשה ומכאיבה. ויעקב ישראל המתמיד,

ברכת מזל טוב לבחור הבר מצוה היקר והחביב
יוסף שלום בן הרה"ג ר' אריאל חי שליט"א

לרגל הכנסו לעול תורה ומצוות

יהי רצון שיעלה מעלה בתורה ויראת שמים ויגדל לתפארת בית ישראל
העליה לתורה תתקיים בשבת זו, בבית הכנסת 'בני הישיבות' רמות א' י-ם

ברכת מזל טוב לבחור הבר מצוה היקר והחביב
חיים פנחס בן הגאון ר' ישראל מאיר וייס שליט"א

לרגל הכנסו לעול תורה ומצוות

יהי רצון שיעלה מעלה בתורה ויראת שמים ויגדל לתפארת בית ישראל
העליה לתורה תתקיים בשבת זו בביהמ"ד 'בית שמואל' נאווה"פ, מו"ע

מקדימין ומשלמים את החובות!

פרסמתם הקדשה לבר מצוה / הנצחה לע"נ ועדיין לא שילמתם
זה הזמן! בנדרים פלוס - 'בני בינה', או בטלפון 055-6705847

תורמים ורואים בני בינה

"כי תצא למלחמה על איבך, ותננו ד' אלהיך בידך ושבית שבי" (כא י.)

דרשו המגידים פסוק זה לענין המלחמה הגדולה, הלא היא מלחמת הציור והגיליון, אשר צופה לצדיק ומבקש להמיתו ולהפילו ברשתו. ואכן למדנו חז"ל (קדושין ל:) שאלמלא הקב"ה עוזרו לא היה יכול לו, אלא שפכל זאת מטל על האדם לעשות על כל פנים את אשר בידו. לפתח פתח, אתעוררתא דלתתא לפתח פתח כחדו של מחט, ואז יפתח לו משמים פתח רחב, להצילו מיצרו. וזהו שאמר הפסוק 'כי תצא למלחמה' אם רק תתחיל ותצא למלחמת הציור, אזי תזכה 'ונתנו ה' א' בידך ושבית שבי'. כי כשיש התעוררות מלמטה, וזכים להתעוררות מלמעלה. תזכה שיה' יתנו בידך.

"כי יהיה לאיש בן סוחר ומורה" וגו' (כא ה.)

בן זה שהוא 'סוחר ומורה', אמר האדמו"ר בעל ה'יואל משה' מסטמר זצ"ל, נקרא שמו בן, מאחר שמתחלה הרי הוא 'סוחר' שנוטה והולך מדרך התורה והמצוות, ואחר כך הוא נעשה 'מורה', הוא אף לא למד להוריו ומוריו ולכל השומעים בקולו איזהו דרך ישרה שצריך ללכת בה.

"ואמרו אל זקני עירי בננו זה סוחר ומרה איננו שמע בקלנו" (כא ב.)

בבעל הטורים כתב: בננו, חסר י', כאלו עבר על י' הדברות (ש"י ספר י'). כל הרואה ישתומם, איזה יו"ד חסרה ממלת 'בננו' הלא מדבר כאן בבן סוחר ומורה יחיד, ואות יו"ד באמצע מורה על הרבני כפידע.

וכתב הגר"א אהרן אר"י פ"ז ז"ל (מקץ 'כנס שלמה' שנה ב' ק"ר י"ע לו): שרבות בשנים התקשה בדבר, ונתנה להש"ת בלמדו מסכת סנהדרין ונתברר לו אמתת פגנת בעל הטורים, והוא אמת וצדק, וזה לשון הגמרא (נ"א) רבי יהודה אומר אם לא הייתה אמו שנה לאבי בקול ובמראה ובקומה אינו נעשה בן סוחר ומורה, מאי טעמא, דאמר קרא 'איננו שמע בקולנו', מדקול בעיני שוין, 'מראה וקומה' נמי בעיני שוין, וברש"י (ד"ה בקולנו), חד קול משמע מדלף פתוב 'בקולותינו' או 'בקולנו בידו', עכ"ל, ודברי בעל הטורים מוספים על תבת 'בקולנו' הנאמר אחר כך באותו פסוק, וזה ברור.

"שור אחיד או את שיו" (כב א.)

ידועים דברי הגמרא בבבא קמא (נד.) ('תמור' דבור לרבי יהודה) 'שה' דאבדה לדברי הכל קשיא. שלא ידעו מה לדרש מהמלים 'חמור' ו'שה'. אמנם כלל הוא שפאשר הגמרא כותבת 'משיא' ולא 'תיבתא' ובדומה, יש תשובה לדבר, אלא שהגמרא לא פרטה אותה. [וכבר חבר הגאון רבי ישעיה פיק (פרליו) זצ"ל ספר בשם 'קשות מישב' לישב את המקומות בהם הגמרא כתבה קשיא].

המשור חכמה כנה שנואה לישוב מדוע אכן כתבה תורה מלת 'שה' לגבי השבת אבדה. והוא שפאה התורה להשיעניו שעל אף שפענך הדיו אין לגדל שה בארץ ישראל, לפי שאסור לגדל בהמה דקה בארץ ישראל כמבאר בבבא קמא (ע"ט) עד שאמרו (ע"ז כו.) רועי בהמה דקה לא מורידין ולא מעלין, שפקרו בגזל (לשון רמב"ם), [וכל הפרשיות בתורה הן על האמור בפרשת ראה (י"ב) אלא החקים והמשפטים וכן בארץ אשר נתן] וגו', דהיינו בארץ ישראל וממילא היה מקום לומר שהמוצא שה אינו מצאה להשיב אבדתו, לכן כתבה תורה שמוצא להשיב אבדה של שה. וליען שהמוצא ב"פ (פ"ה ה"ד): הא מה אני מקיים "לא תראה... את שיו נדחים?" במדברות שביהודא.

"ורא אבה ה' אלהיך לשמע אל בלעם, וידוע ה' אלהיך לך את העולה לברכה כי אהבך" וגו' (כג.)

לכאורה המלים 'ולא אבה ה' א' לשמע אל בלעם לקללך מיתר, שהרי עקר הקפידה עליו היה על ששכר את בלעם לקלל.

וכבר עמד על כך המגיד מדבנא והשיב על פי משל: אדם נסע על עגלה שלו הרתומה לסוס, לפתע בא גנב ונרק את בעל העגלה מעגלתו והוא עלה ונסע בה. כעבר זמן מצאו את הגנב רוכב על העגלה, תפסוהו ותבעוהו לדיון. השיב הגנב שבעל העגלה הנגנב צריך לשלם לו כסף. על מה ולמה? כי בדרך היו חיות טרף, והגנב שרכב על העגלה הוא זה שהעביר את העגלה ממקום הספנה. כמובן שטענה זו לא תתקבל. והנמשל הוא שמוצא יכול לטען שעל ידי כך ששכר את בלעם הפך הש"ת את הקללה לברכה ולכן מגיע למוצא הכרת הטוב כי על ידו נתברכו ישראל. על כך משיבה התורה 'ולא אבה ה' אלקיך לשמע אל בלעם, ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה, כי אהבך ה' אלקיך, הכרת הטוב היא להש"ת האוהב את עמו ישראל ולא למוצא.

**מעשה
פרשה**

תושבי העיר נרשעו שפשו עיניהם: 'האם רואים אנו נכונה?' האם אין זמן זה המהלך כאן בסמסאות העיר גאון הדור, מרנא רבי עקיבא אגרי, שהגיע הנה מפוזנא?

ואכן ברור קצר העלה שגה הוא.

"מה לו לרבונו כאן? מה מחפש גאון הדור המפרסם?" שאלוהו.

"את קרובי אני מבקש" השיב ונקב בשמו.

ידעו בני המקום מיהו אותו קרוב משפחה, יחיד יקר אך מפשטי העם.

התפלא אחד האנשים ושא: "מדוע יטריח רבנו להשפיל כבודו לבקש אחר קרובו. הלא ידועה דרשת חז"ל על הפסוק האמור במצות השבת אבדה 'והתעלמת' שלפעמים יש לקרש בתורת ציוי פעמים שאמה מתעלם מהאבדה. כגון בזמן שמצא אבדו ואין זה לפי כבודו לטפל באותה אבדה, פטרה אותו התורה מחייב השבה. הרי לנו שאין לו לתלמיד חכם להשפיל את כבודו?"

"הפסוק ישמע" השיבו הגאון רבי עקיבא אגרי: 'מלה זו 'והתעלמת' מצאנו בהט"ה דומה פסע נוספת בתנ"ך, והיא בישעיה (נ"ב) 'ומבשרך אל תתעלם!' הרי שפטור זה שפטרה תורה זמן ואינו לפי כבודו נאמר רק במצות השבת אבדה, אך בנוגע לקרוב קרובים, לא נאמר כן, ואדרבה, שם נצטוו במפרש 'אל תתעלם!'"

מדף הפנויה לעבר ביתו של קרובו, 'הנה', כאן הוא גר."

ה' דרשותיו הנוקבות והמעוררות של הגאון הצדיק, המגיד המפרסם רבי שלום שבדון זצ"ל, חקוקים עדן בלבבות שלומי אמוני ישראל אשר זכו לשמע את קול הארי נהום מנהמת לבו הטהור ומעורר את הבריות לעמל התורה וליראת סוחרה, לתקון המדות ולהשקפה צרופה. אף הדור הצעיר אשר לא זכה לשמעו, מתבשם מנעם אמריו ולקחי מסריו ממשתנתו הכתובה על ספר.

ממקום למקום וגמיר לעיר, ולעתים אף ממדינה למדינה, היה רבי שלום מכתת רגליו לעורר לבות ישראל לאביהם שבשמים, להכות על קדקדי ראשי עם קדש, לנתבם בארץ מישור ולהציעים בדרך סלולה. אם כך כל ימות השנה, על אחת כמה וכמה בימי הרחמים והסליחות, בהם היה מרבה לזכות את הרבים ולזעק באזניהם את זעקת האלול. עם זאת, בימי חדש אלול, משתנה היה אפי דרשותיו מאלו שנסא בכל ימות השנה. סגנון דרשותיו אשר מתבלות היו תדיר במלי דבדיותא וליצנותא דעבודה זרה על שלל סוגיה, היה משנה את פניו בחדש הרחמים והסליחות לדרשות נוקבות ותביעות צוות אפופות אימה ויראה מפחד ד' כי בא לשפוט את הארץ.

התורפה לשני בגים

כאשר תאר רבי שלום את השני והחלוק שבין דרשות האלול לשאר דרשות השנה, נשא משלו לאב שהצריך לתת תרופה מרה כלענה לשני בגיו שנקלו למשכב. לבנו הגדול אשר היה בן דעת להבין כי אף שהתרופה הנה מרה בראשיתה, היא אשר תעלה ארוכה למאמץ בסופה ונתפאה מחליו - היה נותנה לו פמות שהיא. אבל לבנו הקטן אשר ירא היה מטעמה המר של התרופה, היה אף משעשעו במלי דבדיותא, וכאשר היה פותח פיו בשחוק וצחוק, היה מכניס לתוכו מעט מהתרופה.

הנמשל, אמר, זהו החלוק בין דרשות האלול לדרשות כל השנה. בכל ימות השנה הכל טרודים בעניי עולם הזה, ואין להם דעת ותרופה להבין כי דברי המוסר והתוכחה הם רפואה למפגם, צריך למשוך לבם ולפתחו על ידי מלי דבדיותא, ועל ידי כך אנום נעשית קשבת, ושוב אפשר להטעים דברי מוסר. אכן בחדש אלול, אשר בו כל ישראל מתעוררים אל ד' ומפשפשים במעשיהם ויודעים ומפירים כי זקוקים הם לרפואה לשוב בתשובה בלב שלם ולתקן מעשיהם, לכן יקחו אף תרופות מרות להעלות ארוכה למאמץ נפשו.

אכן, הצד השונה שבהם, היה לבו הגדול אשר מלא היה על גדויות ברשפי אש יקאת ד' ואהבתו. מפעמקי לב טוהר בקעו הם, והיו דבריו נשעמים בדיחותי הקודמות להקמתו.

כך, אפוא, כל אימת שהיה מתבקש, היה רבי שלום יוצא אל עם ד', אל הקרובים ואל הרחוקים, ומטעינם בדברי יראה ומוסר להתכונן כראוי לפני בוא יום הדין כי הוא נורא ואים, כשהוא משלב בהם עבדות מופת, לקחי דעת ואמרות מוסר מרובותי אדירי היראה ומגדולי הדורות, ועל דם עורר את שומעיו לקחו להתחזקות בצנול ימי האלול לשוב אל ד' בלב שלם.

מדוע אין אנו חשים באימת הדיו?

בדרשותיו היה רבי שלום מעורר רבות על דבר אימת הדיו ופחד המשפט. כך, לדגמא, רגיל היה לתמה, מדוע דבורנו לא חשים אימת הדיו כדורות עברא: "מעולם תמהת מדוע דבורנו נחלש כל כך הפחד מיום הדיו? אלו ישכנו בשלום, ללא סער וסופה ופחית המציק, אלו הפרנסה היתה מרוחת מכל צד, ופכריות אינה, אפשר היה להבין מדוע אין כל כך פחד הדיו, אך הלא מי מבני עמנו אינו מלא בגיון ואנחה למעלה ראש? הנחשד משהו פיום להקלל בדברי חז"ל שכל העובר עליו ארבעים יום ללא יסורים קבל עולמו? כמה רעות רבות וצרות שומעים אנו במשך ימות השנה. והלא כלנו יודעים בלבנו ומשנים בפינו, כי הצרות כלן מקורן ויסודן בגזרת ימי הדיו שבראשית השנה... הלא אבותינו ספרו לנו, גם אנו בעינינו ראינו, אף בעלי בתים פשוטים בדור הקודם עד כמה פחדו ורעדו מיום הדיו, וכל וחמר המורמים מעם, ומה נשתנה עתה?"

לאחר שהביא כמה עבדות על פחד הדיו בהיקלם של גדולי הדורות, עמד רבי שלום וישב: "הזרתי על כל צדי צדדים בסוגיא קשה וכואבת זו עד שהנח לי טעמו של דבר כי נורא הוא... אין אנו חלילה נרשעים ועוברי עברות. אדרבה, יש אמונה, יש דקדוקי מצוות, אבל עקר הידיה של הדור שלנו היא בשקיעות בעולם הזה. לא רגל אחת, לא פתים, אלא כל כלנו שקועים וטבועים עד למעלה ראש בעולם הזה. בלי עברות חלילה, כל ה'פרומקין' שהאיה לשבח, אבל הכל בתוך בצת העולם הזה. כדי להרגיש פחד שהוא קלו דברים שבלב, צריך פרישות מן העולם הזה, אך כששקועים בעולם הזה, הלב אטום סתום וחתום, אין יוצא ואין בא, ד' ישמרנו."

בדרשה אחרת עמד רבי שלום על חובתו של כל אחד לשוב אל ד' בתשובה שלמה, ובין דבריו ספר: "פעם נשאתי דברי התעוררות על תשובה בחדש אדר. לאחר השיחה נגש אלי אדם אחד ואמר לי 'רבי שלום, וכי אלול היס?'... הנה זוהי התחושה המלנה את כלנו, שתשובה שכתת לחדש אחד בשנה, ואלו כל השנה חיים כרגיל... אך האמת היא שתשובה שכתת לכל השנה, על כל מעשה עברה צריך תכר לחזר בתשובה. חדש אלול אינו אלא הגורם והמעורר להתחיל לשוב!"

רגיל היה בשיחותיו לתאר וזכור ילדות שנחקק לו - זעקת האלול' ששמע מפי אמו האלמנה: "יוד מהדורות באזני זעקתיה של אמי מ"ה, אשר יצאו מקריות לבה. ספוגים בקראת שמים ובאימת הדיו, כל אימת שראתה אותי משתובב בימי ילדותי בחדש אלול. היא לא יכלה להבין, כיצד איני רועד בימים הנוראים? וטענה בפיה לאמר 'הלא אפלו הדגים שבים בחדש אלול, ואף אתה משתובב ולא רועד?'... כך היתה טוענת אפלו לפעמים שלא הגיעו לכלל הבנתו."

עלון מס' 17, פרשת כי תצא, תשפ"ה

עונג שבת

העלון שמחבר אותנו אל שולחן השבת

שולחן שבת מרתק לילדיכם! מסרים חזקים, חידות מהפרשה, הלכות נוגעות לחיי היום יום, סיפורים מרתקים ודיונים מעוררי מחשבה - הכל בשפה של ילדים, ובלי צורך להכין מראש. העלון הזה יעזור לכם להפוך את שולחן השבת לחוויה משפחתית בלתי נשכחת! קריאה מהנה ושבת שלום!

הורים יקרים: לקרוא לאט, עם הפסקה בין הקטעים - לעכל את המסר. הפסקות קצרות מאפשרות לילדים לעבד את מה ששמעו.

מילתא דחידודא

(א) אני מצוה מיחדת מאוד,

שבזכותה זוכים לארץ ימים ולקבוצה.

אני קשורה לאמא ולבנים קטנים,

אבל לא של בני אדם.

(ב) אני מצוה ששומרת מספנות,

ומגינה על כל אחד מנפילות.

כי אם יפל מישוהו מלמעלה, חס ושלום,

לא תשים דם בביתך, כי שמרת את הכל. (תשובות בסוף הגליון)

מן הפרשה

מסר לחיים

"למען ייטב לך והארכת ימים" (דברים כב, ז)

(מבוסס ע"פ "תורת אביגדור" להגה"צ ר' אביגדור מילר זצ"ל)

ילדים יקרים ומתוקים, התורה הקדושה מבטיחה לנו שכר גדול וטוב על כל מצווה שאנו עושים. אבל היכן נמצא השכר הכי גדול, הכי אמיתי והכי מתוק? בעולם הבא! בואו נדמיין יחד: העולם הזה הוא כמו פרודור יפהפה ומואר המוביל לאולם שמחות ענק ומפואר. בפרודור אנו מתכוונים, לומדים תורה, עושים מצוות ואוספים "כרטיסי כניסה" ו"נקודות זכות". אבל השמחה האמיתית, המסיבה הגדולה, מחכה לנו בפנים, בטרקלין - זהו העולם הבא, המקום שבו נהיה קרובים לה' יתברך ונרגיש עונג שאי אפשר אפילו לתאר.

ואיך אפשר לדעת איזה טעם יש לעולם הבא? הקב"ה נתן לנו מתנה נפלאה: את יום השבת! חכמינו הקדושים לימדו אותנו ש"שבת היא מעין עולם הבא". בכל שבוע, כשאנו טועמים מהדגים ומהחלות, שרים זמירות שבת ונהנים מהמנוחה והקדושה, אנחנו בעצם טועמים טעימה קטנטנה מהעונג הגדול שמחכה לנו שם.

בואו נחשוב על זה בסיפור קטן:

מוישי הקטן התכוון במשך שבועות רבים לתפקיד מיוחד בהצגה של החיידר: הוא היה צריך להיות המלך! אמא שלו תפרה לו גלימת מלכות מבד קטיפה בצבע כחול עמוק, עם עיטורים זהובים נוצצים, והכינה לו כתר מבריק עם אבנים יקרות וצבעוניות.

ביום ההצגה, מוישי לבש את הבגדים, וכולם קראו לו "המלך מוישי!". הוא הרגיש ממש כמו מלך אמיתי. הוא הציג את התפקיד שלו בצורה מושלמת, וכל ההורים והילדים מחאו לו כפיים בסוף ההצגה.

כשמוישי חזר הביתה, הוא היה עייף אך מאושר. אמא אמרה לו: "מוישי, מלך יקר שלי, ההצגה הייתה נפלאה. עכשיו בוא נשמור על בגדי המלכות היקרים". מוישי פשט את הגלימה והכתה. אמא קיפלה את הגלימה בזירות, ניקתה את הכתר והניחה את שניהם יפה-יפה בארון, כדי לשמור עליהם היטב.

"אמא, שאל מוישי, איפה המלך עכשיו?".

אמא חייכה. "אתה המלך, מוישי! הבגדים היו רק תלבושת שעזרה לך למלא את התפקיד. אבל אתה, הנשמה המתוקה והטהורה שלך, היא העיקר. את הבגדים שמרנו בכבוד בארון, אבל אתה פה איתי, והמעשים הטובים שלך הם אלו שהופכים אותך למלך אמיתי בעיני ה' יתברך".

כך זה בדיוק עם הגוף והנשמה שלנו. הגוף הוא "בגד המלכות" שלנו בעולם הזה. אנחנו שומרים עליו, מתלבשים בצניעות, אוכלים מאכלים כשרים, אבל תמיד זוכרים שהעיקר זו הנשמה שבפנים. וכשאדם מסיים את תפקידו בעולם הזה, אחרי מאה ועשרים שנים טובות, הנשמה שלו עולה למעלה, לשמיים, לאותו "אולם שמחות" גדול וענק, להיות קרובה לה' ולקבל את כל שכרה הטוב. ואת ה"בגד", הגוף, שומרים בכבוד באדמה, מתוך ידיעה ברורה שהאדם האמיתי, הנשמה, חיה וקיימת לנצח נצחים בעולם האמת, ונהנית בכל רגע מהעונג הגדול שהכינה לעצמה בעולם הזה.

האוצר שבסדר

פנחס הסתכל על החדר ונאנח. זה לא היה סתם חדר מבולגן, זו הייתה ממלכה של תוהו ובוהו. הגרביים שלו ניהלו משא ומתן עם נעלי הבית מתחת למיטה, ספרי הקודש שכבו בערימה שנראתה כמו מגדל, ועל השולחן נחה לה קליפת בונה שהשחירה והתחפשה לפרט אומנות ישן. אחיו הקטן, מנחם, ישב באמצע כל זה ובנה מגדל מקוביות לגו, שהיה הדבר היחיד המסודר בחדר.

"פנחס, מנחם, בואו לאכול!" קראה אימא מהמטבח.

הם רצו למטבח, אכלו ארוחת ערב טעימה, וכשסיימו, פנחס קם ו... פשוט הלך. הצלחת שלו, עם שאריות המרק, נשארה בודדה על השולחן.

"פנחס", אמרה אימא בעדינות, "ומה עם הצלחת?".

פנחס גלגל עיניים. "אוף, אמא, אין לי כוח עכשיו".

באותו רגע נשמעה דפיקה בדלת. זה היה סבא אליעזר, עם הזקן הלבן והארון והעיניים הטובות שתמיד אמרו חיוך.

"שלום עליכם, נשמות טהורות!" קרא בקולו העליון.

סבא נכנס, וכשראה את החדר של הילדים, עיניו נצצו. הוא לא נזף ולא כעס. במקום זאת, הוא קרא לפנחס ולמנחם, הושיב אותם על הספה ואמר בלחש של סוד: "ילדים, גיליתי משהו מדהים. יש בבית הזה אוצר! אוצר גדול ויקרי!".

פנחס ומנחם הסתכלו עליו בעיניים פעורות. "אוצר? איזה אוצר?" שאל מנחם בהתלהבות.

"זהו אוצר מיוחד", המשיך סבא, "אוצר שנקרא 'אור הבית'. הוא מתחבא במקומות נסתרים, ורק מי שיש לו סדר וניקיון בלב ובעיניים יכול למצוא אותו. קיבלתי מפה עתיקה, ואני צריך את עזרתכם כדי לפענח אותה".

הוא הוציא מכיסו דף נייר ישן ומגולגל. על הדף היה מצויר הבית שלהם, ובכל חדר היו סימנים מוזרים.

"המפה אומרת", לחש סבא, "שהרמז הראשון נמצא במקום שבו 'המיטה מחייכת בבוקר'".

פנחס גיחך. "מיטות לא מחייכות, סבא".

"בטח שהן מחייכות!" אמר סבא. "מיטה מסודרת, עם שמירה מתוחה וזריזות במקום, זו מיטה ששמחה שהתחילו יום חדש של עבודת ה'!".

הם רצו לחדר. המיטה של פנחס נראתה עצובה ומקומטת. הם התחילו לסדר אותה יחד. פנחס מתח צד אחד, מנחם את השני, והניחו את הכרית.

הרמז השני היה: "המשיכו למקום שבו 'הבגדים חוזרים הביתה'".

"הביתה?" תהה פנחס. "הבית של הבגדים זה הארון!"

הם הסתכלו על ערימת הבגדים על הכיסא. התחילו במשימה: גרביים למגירה, מכנסיים מקופלים על המדף, חולצות שבת על קולבים. אפילו סבא עזר, והראה לפנחס איך לגהץ את חולצת השבת שלו כדי שתהיה חלקה ויפה, "כמו נשמה טהורה בלי קמטים של עצלות", הסביר בחיוך. כשסיימו, גילה סבא רמז נוסף: "עכשיו, לכו אל 'השולחן שאומר תודה'".

"שולחן שאומר תודה?" חשב פנחס בקול. ואז נזכר. הצלחת שלו! הוא רץ למטבח, לקח את הצלחת הריקה, שטף אותה יפה והניח במקום. ואז אמר סבא את הרמז הבא: "האוצר קרוב! חפשו אותו במקום שבו 'הספרים שרים'".

"ספרים שרים?" אמר מנחם. "הם לא יודעים לשיר!"

"נכון", אמר סבא, "אבל כשהם עומדים יפה ומסודר על המדף, כל אחד במקומו, ספר גמרא ליד גמרא, חומש ליד חומש, זוהי מקהלה של קדושה! כל התורה כולה היא שירה אחת גדולה לה'!".

הם חזרו לחדר, ובעבודה משותפת סידרו את כל ספרי הקודש על המדפים. החדר נראה אחרת לגמרי. הוא היה מואר, נעים, והיה כיף להיות בו. ואז אמר סבא את הרמז האחרון: "פתחו את קופסת 'השמחה של אימא', היא כתוב בו.

הם לא הבינו. מה זו הקופסה הזו? הם הלכו לסלון, שם אימא ישבה וקראה תהילים. הם ראו שהיא מסתכלת על החדר המסודר, על השולחן הנקי, ושמחה גדולה מילאה את ליבה.

"אימא", שאל פנחס בזהירות, "סבא אמר לנו לחפש את 'קופסת השמחה' שלך..."

אימא צחקה צחוק שקט ומלא נחת. "ילדים אהובים שלי, האוצר הכי גדול שלי הוא לא חפץ. כשאתם עוזרים, כשאתם שומרים על הסדר ומתנהגים במידות טובות, אתם ממלאים את הלב שלי באושר ובנחת רוח. זוהי השמחה האמיתית שלי".

סבא אליעזר קרץ להם. "מצאתם", הוא לחש. "מצאתם את 'אור הבית'. האור הזה הוא השמחה של אימא, הנחת של אבא, והסדר שעוזר לנשמה שלנו להיות קרובה להקב"ה. זה אוצר ששווה יותר מכל הזהב שבעולם".

פנחס הסתכל על מנחם, ושניהם חייכו. זה היה האתגר הכי כיף שהיה להם. מאותו יום, בכל פעם שראה בלגן, פנחס לא ראה עבודה קשה. הוא ראה מפה חדשה לאוצר, והוא ידע בדיוק איפה למצוא אותו: בשמחה של אבא ואימא, ובשמחה השקטה של בית מסודר ששורה בו השכינה.

ספר יהושע - המשך. (פרק כג)

ילדים מתוקים ואהובים!

הפרידה של יהושע

אחרי שנים רבות של שלום ושלווה, כאשר כל שבט ושבט ישב בנחלתו והארץ הייתה שקטה, יהושע בן נון כבר היה איש זקן, "בָּא פִּימִים". הוא הרגיש שכוחו הולך ונגמר, וידע שקרוב היום שבו הקב"ה יקרא לו לעלות לשמיים. יהושע, המנהיג האהוב שהכניס את עם ישראל לארץ ישראל, רצה להיפרד מהעם ולתת להם דברי חיזוק אחרונים שישמרו אותם קרובים לה' תמיד.

יהושע לא קרא לכל העם, כי היו מיליוני אנשים וזה היה קשה. במקום זאת, הוא אסף את כל המנהיגים, את הזקנים, השופטים והשוטרים - כל האנשים החשובים שהעם שמע בקולם. הוא רצה שהם ישמעו את דבריו ויעבירו אותם הלאה לכל אחד ואחד בעם ישראל, כמו שאבא טוב מעביר צוואה חשובה לילדיו.

כשהם התאספו לפניו, הוא הביט בהם בעיניים מלאות אהבה, ואמר להם: "אני כבר זקן, ואתם ראיתם בעיניכם את כל הניסים הגדולים שעשה ה' אלוהינו לנו. אתם ראיתם איך הוא נלחם למעננו, איך ערים גדולות ובצורות נפלו לפנינו, ואיך זכינו לקבל את הארץ הטובה הזאת, בדיוק כפי שה' הבטיח לאבותינו הקדושים, לאברהם, יצחק ויעקב".

הוא הזכיר להם את כל הטובות שה' גמל אותם, לא כדי שירגישו גאווה, חלילה, אלא כדי שירגישו הכרת הטוב עצומה בליבם. כמו ילד שמקבל מתנה גדולה מאביו, והלב שלו מתמלא אהבה ושמחה. יהושע רצה שהם יזכרו תמיד שכל מה שיש להם - הבתים, השדות, הכרמים והשלום - הכל מתנה מהקב"ה.

ואז, אחרי שהזכיר להם את העבר המתוק, הוא דיבר איתם על העתיד. הוא אמר להם: "ילדי היקרים, כדי שהטוב הזה ימשיך, אתם צריכים לעשות דבר אחד חשוב מאוד: 'לְשׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַכְּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה'". הוא ביקש מהם להתחזק מאוד באהבת התורה. לא לזוז ימינה או שמאלה מהמצוות, אלא לדבוק בהן בכל הכוח, מתוך שמחה ואהבה.

הוא גם נתן להם אזהרה חשובה, מתוך דאגה כמו של אבא אוהב. הוא אמר להם: "אל תתערבבו עם הגויים שנשארו בארץ. אל תתחתנו איתם ואל תלמדו מהמעשים הרעים שלהם." הסיבה לכך היא משום שהם עובדים עבודה זרה ועושים דברים שה' לא אוהב. אם נתקרב אליהם, הם עלולים להיות כמו חברים לא טובים שמלמדים אותנו דברים רעים, וזה ירחיק אותנו מה' יתברך. זהו דבר מסוכן מאוד לנשמה שלנו. להישאר נפרדים מהם זה כמו לשמור על בגד לבן ויפה שלא יתלכלך בבוץ.

בסוף דבריו, יהושע אמר להם את אחד המשפטים המרגשים והמחזקים ביותר: "וְאַתֶּם יִדְעֶתֶם כָּל לְבַבְכֶּם וּכְכֹל נַפְשְׁכֶם, כִּי לֹא נִפְלָ דָבָר אֶחָד מִכָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֱלֹהֵיכֶם עֲלֵיכֶם, הִפְלָ בָּאוּ לָכֶם!". הוא אמר להם: תסתכלו על החיים שלכם! האם יש הבטחה אחת שה' הבטיח ולא קיים? הכל התקיים! וכמו שה' קיים את כל ההבטחות הטובות, כך אם חס ושלום לא תשמעו בקולו, הוא יקיים גם את הדברים הפחות טובים. לכן, בחרו בטוב! בחרו בחיים! בחרו בקרבת ה'!

המנהיגים שמעו את הדברים, והלב שלהם התמלא ביראת שמיים ובאהבת ה' מחודשת. הם הבינו את גודל האחריות שעל כתפיהם: לשמור על עם ישראל קדוש וטהור, דבוק בתורה ובמצוות, ומלא הכרת הטוב לבורא עולם על כל הניסים והנפלאות שעשה עימם.

הלכות אורח חיים (לבני אשכנז ולבני ספרד)

הלכות חשובות על ניקיון וצניעות

כשאנחנו שומרים על הגוף שלנו נקי ומתנהגים בצניעות, אנחנו מכבדים את הנשמה הטהורה שה' נתן לנו! הנה כמה הלכות חשובות שקל לזכור:

1. לשטוף ידיים אחרי שירותים

* **ההלכה:** קודם כל, חשוב לזכור שגם ילד קטן, מרגע שהוא מבין, צריך לחנך אותו ליטול ידיים אחרי שיצא מהשירותים. ובנוסף, אם אבא או אמא נכנסים עם ילד קטן לשירותים כדי לעזור לו, גם הם צריכים ליטול ידיים כשהם יוצאים, כי היו במקום שאינו נקי. (מ"ב סי' ד ס"ק מ).

2. להחליף טיטול ולשטוף ידיים

* **ההלכה:** אחרי שמחליפים לתינוק טיטול שיש בו לכלוך, חייבים ליטול ידיים לפני שמברכים או אומרים דברי תורה. (עי' סי' ד סעי' כא).

3. להיות צנועים בשירותים ובמקלחת

* **ההלכה:** צריך לחנך את הילדים הקטנים לעשות את צרכיהם בצניעות, בדלת סגורה. אם במקלחת יש גם שירותים, לא יפה שאח אחד מתקלח בזמן שאח אחר משתמש בשירותים. זה לא צנוע. (עי' מ"ב סי' ג סק"ג). אם ממש חייבים עכשיו, אפשר לשים וילון באמצע.

4. להתלבש בצניעות ובמקום נסתר

* **ההלכה:** הקב"ה נמצא בכל מקום ורואה הכל! לכן, טוב להרגיל את הילדים מקטנות להתלבש במקום צנוע, כמו אמבטיה, ולא מול אנשים אחרים. (עי' שו"ע סי' ב סעי' ב).

* דוגמה מעשית: אחרי המקלחת, אפרים הקטן לא רץ החוצה עם מגבת. הוא למד מאבא שלו שצריך להתלבש תמיד בתוך חדר האמבטיה הסגור, וכך הוא שומר על הצניעות והקדושה של הגוף שלו.

סיפור בארמית

מצוה דגורא מצוה

בחור חד דהוה בנתניה במפקי שבתא, בעי למיסק לירושלים.
(בחור אחד שהיה בנתניה במוצאי שבת, רצה לעלות לירושלים).

קא חזי לאוטובוס דקא אתי, והוה מסתפי דלמא לא מטי ליה.
(הוא ראה את האוטובוס שמגיע, ופחד שמא לא יספיק להגיע אליו).

בההיא שעתא, חזי לההוא גברא יהודא דהוה קאים ברכביה.
(באותה שעה, ראה יהודי אחד שעמד ברכבו).

אמר ליה ההוא בחור: אימא לי, מר, איכא למעבד לי טיבותא ולאמטוייה לי לתחנה?
(אמר לו אותו בחור: אמור לי, אדוני, האם אפשר לעשות לי טובה ולהקפיץ אותי לתחנה?).

מיד, בלא שום שהויא, אמר ליה ההוא נהג בחדותא: פשיטא! סק לרכבי.
(מיד, בלי שום עיכוב, אמר לו הנהג בשמחה: ודאי! עלה לרכבי).

בזכותא דהאי חסדא דעבד, מטי לתחנה בזמניה ממזש.
(בזכות החסד שעשה, הגיעו לתחנה בדיוק בזמן).

כד נפק ההוא בחור מן רכבא, אתא לקמיה דנהגא ההוא סבא דהוה נקיט תיקא בידיה.
(כאשר יצא הבחור מהרכב, ניגש אל הנהג יהודי זקן שהחזיק תיק בידו).

שאיל ההוא סבא: חזיתון מאן הוא בעל האי תיקא?
(שאל אותו זקן: האם ראיתם מי הוא הבעלים של התיק הזה?).

על תיקא הוה כתיב שמא דמשפחתא. כיון דחזייה ההוא נהג, אתרגש טובא.
(על התיק היה כתוב שם משפחה. כיוון שראה אותו הנהג, התרגש מאוד).

דהאי שמא, שמא דאחתייה הוה, דאתארחא גביה בשבתא קודשא!
(שכן שם זה, היה שם אחותו, שהתארחא אצלו בשבת קודש!).

מהכא ולפנין, דמצוה גוררת מצוה.
(מכאן ונאדם למדים, שמצווה גוררת מצווה).

האי נהג עבד מצוה, וסייע לבחורא למימטי לאוטובוס.
(הנהג הזה עשה מצווה, ועזר לבחור להגיע לאוטובוס).

ובאגרא דהאי, זכה מן שמאי למיהוי באתרא הנכון ובזמנא הנכון, לאהדורי אבידתא לאחתייה.
(ובשכר זה, זכה מן השמאים להיות במקום הנכון ובזמן הנכון, כדי להשיב את האבידה לאחותו).

שולחן של חבמים

דיונים תורניים מלכיאים

הבנק הסודי שבשמיים

האבא: ילדים יקרים, שבת שלום! אני רוצה לשאול אתכם שאלה למחשבה. אתמול, כשחזרתי מהכולל, ראיתי את שכננו, ר' חיים, עוזר לאישה זקנה לסחוב את הסלים הכבדים שלה במעלה המדרגות. הוא עשה את זה בשקט, אף אחד כמעט לא ראה. מה אתם אומרים, הוא 'הרוויח' משהו מהמעשה הזה?

(ילד: בטח! הוא עשה מצוות "עזוב תעזוב עמו", זו מצווה גדולה לעזור לזולת).

האבא: נכון מאוד! אבל אף אחד לא נתן לו פרס. לא צילמו אותו לעיתון ולא נתנו לו מדליה. אז איפה ה'רווח' שלו?

(ילד: הרווח הוא בשמיים! הקב"ה ראה אותו, והוא רושם לו את המצווה).

האבא: יפה מאוד! בדיוק לנקודה הזאת רציתי להגיע. תחשבו על זה ככה: לכל אחד מאיתנו יש 'חשבון בנק' בשמיים. בכל פעם שאנחנו עושים מצווה - אם זה לברך בכוונה, לעזור לאימא, לוותר לאח קטן או ללמוד עוד דף גמרא - אנחנו מפקידים 'מטבעות של אור' בחשבון הזה. אף אחד לא רואה, אבל המלאכים רושמים הכל. זה העולם הבא שלנו שבבנה, מצווה אחרי מצווה.

שאלה: אז, מה אתם אומרים, גם אם ילד מסדר את החדר שלו ואף אחד לא רואה, זה נחשב?

תשובה: בוודאי! ולא רק שזה נחשב, לפעמים זה נחשב אפילו יותר! למה? כי כשאתה עושה משהו רק כדי שה' יראה, בלי לחפש כבוד מבני אדם, המצווה שלך טהורה וזכה יותר. זה כמו להביא למלך מתנה בסתר, רק כדי לשמח אותו, ולא כדי שכל השרים יראו וימחאו לך כפיים. זה מראה על אהבה אמיתית.

ועכשיו, שאלה נוספת. נגיד שביקשתי ממכם הילדים לסדר את ספרי הקודש על המדף. אחד מסדר, אבל הוא נאנח קצת, עושה את זה לאט, וחושב כל הזמן על המשחק שהוא רוצה לשחק. אחיו, לעומת זאת, מסדר בזריזות, בשמחה, והוא אפילו שר תוך כדי הסידור, כי הוא שמח לעשות כבוד לספרי הקודש. שניהם עשו את אותה הפעולה, נכון? האם הם יקבלו את אותו ה'שכר' באותו 'בנק שמימי'?

(ילד: אני חושב שלא. השני יקבל יותר, כי עשה זאת ביותר שמחה!)

אבא: בדיוק! חז"ל מלמדים אותנו "לפום צערא אגרא" - לפי הצער והמאמץ, כך השכר. כשאנחנו עושים מצווה ביותר התלהבות, ביותר מרץ, ומתגברים על היצר הרע שאומר לנו "אין לי כוח", אנחנו בעצם משקיעים יותר 'אנרגיה' (כח ומאמץ) במצווה. והקב"ה, שהוא 'מנהל הבנק' הכי צדיק והכי טוב, נותן לנו ריוח הרבה יותר גדולה על ההשקעה הזאת. השכר שלנו בעולם הבא גדל ומתעצם. כל חיוך קטן בזמן עשיית המצווה, כל טיפת זיעה בלימוד התורה, כל ויתור קטן שעשינו בשמחה - כל אלה הופכים את ה'מטבע' שלנו ל'מטבע זהב' יקר ערך.

סיכום של אבא: אז בואו נחשוב, ילדים, על שני דברים חשובים בשבוע הקרוב:

1. אנחנו אף פעם לא 'סתם' עושים משהו. כל פעולה, אפילו הקטנה ביותר, נרשמת ונשמרת לנו כאוצר נצחי בעולם הבא. ה' רואה הכל.
2. בואו ננסה השבוע לעשות את המצוות שלנו "במהדורה משודרגת" - עם יותר שמחה, יותר זריזות, יותר כוונה. כי ככל שנשקיע יותר בעולם הזה, כך ה'אוצר' שלנו יהיה גדול יותר בעולם האמת, ושם נשמח בו לנצח נצחים.

העלון יוצא לאור על ידי כולל "רצופות" - לאברכים הלומדים בהתמדה וברציפות, בנשיאות הגאון הגדול ר' דוד כהן שליט"א ראש ישיבת חברון. לתרומות הארות ותגובות: 7163036@GMAIL.COM. להשגת העלון: בדוא"ל הנ"ל. **פקס:** ניתן לקבל את העלון בפקס, יש להתקשר למס' 023132641 ולהקיש 1 ואז להקיש קוד עלון שמספרו 3036. **כמו כן,** ניתן להשיג בעמדות קול הלשון, להקיש לפי הסדר הבא: שפה בשפה עברית > לתנ"ך פרשה ומועדים > עלונים-גליונות שבועיים בפרשת השבוע > גליון עונג שבת. תשובות לחידות: א. שילוח הקן. ב. מעקה.

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

פרשת
בייתאמבית
שבת טיש

נושא השבוע: ביומו תתן שכרו

תדפיס
מחיר הספר "מדות טיש"
שיצא לאור בעזרת השם
על פרשות השבוע
עם המדורים הקבועים
והאחרים

משבח

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

מצות "ביומו תתן שכרו" היא אחת ממצוות עשה שבתורה, שהאדם מצוה לשלם שכר שכיר ביומו, ולא להלין את פועלו. חז"ל הפליגו בחמור הענין עד שאמרו: "כל הכובש שכר שכיר, כאלו נטל נפשו ממונו, שנאמר 'ואליו הוא נשא את נפשו'", ולבד ממצוות עשה זו, יש גם חמשה לאוים מפרשים בתורה: "לא תעשק את עבדך", "ולא תגזל", "לא תעשק שכיר עני ואביון", "לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר", "ולא תבוא עליו השמש". מצוה זו, היא מצוה שאדם דש בעמלו ורבים מזלזלים בהם מחסר ידיעה על חמור הענין. יש רבים אשר מקיימים את כל מצוות התורה בדת, והלכה זו של תשלומי שכר במונו רפוי בדם, ויש שנהגו התר לעצמם בארח קבע ומלינים שכר שכיר ואת תשלומי עובדיהם. וכבר צווח על כך ה"חפץ חיים" בספרו "אהבת חסד", וכותב שהסבה לכך היא חסרון הידיעה בהלכות חמורות אלו, "שאלו ידעו מאז, בודאי היו מזדרזים לשלם בזמנם, כדי לקיים מצוה עשה של 'ביומו תתן שכרו'. וכמו שכל אחד מישראל מזדרז לקיים שארי מצוות התלויות בזמן, כשופר וספה ולולב וכיצא בזה, האם ראית לאחד מישראל שגייח מלברו על השופר והלולב עד הלילה? ואדרבה כל אחד מישראל מקדים את עצמו לקיים המצוה בבקר ושמים על זה, על שזכה לקיים מצוה הבוחרת יתברך בדין. ואלו במצוה זו שהיא גם כן מצוה עשה דאורייתא, והוסיפה התורה בזה גם כמה לאוין בענין זה, מה מתגבר היצר בזה". ולכן ראיתי לחבר אל ההלכות דין תשלומי שכר שכיר, מפני שהוא דבר העומד בראשו של עולם.

בפרשתנו, פרשת בייתא, ישנן מצוות רבות העוסקות בתקון המדות שבין אדם לחברו, ואחת מהן היא מצוות תשלום שכר שכיר בזמנו, שנאמר "ביומו תתן שכרו". על טעם המצוה כתב רש"י הקדוש בפרושו לפסוק זה, שהתורה נתנה לבעל הבית זמן של עונה אחת, יום או לילה, כדי שיזכר להשתדל ולהשיג כסף לשלם. והרא"ה כתב, שהסבה היא מפני שהשם יתברך חפץ בקיים האדם אשר ברא, וכאשר יאחר האדם את מזונותיו - יאבד גופו חלילה, ולכן צוה לפרע שכר שכיר ביומו, כי אליו הוא נושא את נפשו להתפרנס בו, ונתן גבול של יום אחד, מפני שדרך בני אדם להתענות יום אחד לעתים. גורי הארץ"ל היו מוסרים בשמו, שכל מי שמקיים מצוה זו ופורע לשכיר בזמנו, אזי מלבד השכר בעולם הבא, יש לו יתרון גדול אף בעולם הזה, וזוהי שתשכן בגופו נפש קדושה, היא הנשמה היתרה. וזכר לדבר, כי התבות "ביומו תתן שכרו" הן נטריקון 'שבת', וכשם שבשבת שוכנת נשמה יתרה בגופו של אדם, כך גם במי שמקיים ופורע פעלת שכיר במועדו. ואם תתמה מה ענין זה אצל זה? ומדוע מי שמשלם שכר שכיר זכה לקבל נשמה יתרה? הסביר זאת הרב המג"ן רבי משה גלנטי מצפת וירושלים, ראשון החכמים שהתמנה לתפקיד הראשון לציון, באופן נפלא. הרי הראשון שזכה לקבל את הנשמה היתרה, היה אדם הראשון, שקבל אותה בשבת הראשונה לאחר בריאתו. ובאותה שעה, קבל את הנשמה כעין שכר שכיר על עבודתו ביום הששי, שטרח וזרע וקצר בעולם, והקב"ה שהוא בעל הבית בעולם, נתן לו את שכרו באמצעות הנשמה היתרה עוד באותו יום בערב שבת, שהרי הנשמה באה לאדם בכל יום ששי לאחר חצות היום ואילו.

בעל "לקוט יצחק", רבי יצחק זולר מנרשה, דרש את הפסוק "ביומו תתן שכרו" על תפקידו של האדם בעולם. שש"ה לאוין יש הרי בתורה, והאדם שכיר יום הוא, ואם כן עליו למלא את חקו במצוה. שאם לא יעשה כן, "וקרא עליך אלה", היום עצמו יהיה עומד ותובע מאת ה', את חקו ועלבונו. ובדרך דרש זו, עמדו רבים ותמהו, כיצד נוכל להבין את דברי חז"ל שקבעו "שכר מצוה בהאי עלמא ליפא"? והרי פסוק מפרש הוא בתורה "לא תלין פעלת שכיר", ואם כן כיצד מלין הקב"ה, כביכול, את שכרנו על המצוות, ולא משלם לנו רק בעולם הבא? ונמצאו פרושים רבים ונפלאים לתמיהה זו, ביניהם באורו הקולע של הרבי ר' השיל מקרקא וגאונים נוספים, שמי ששכר פועל על ידי שליח אינו עובר בבל תלין, ומפני שהתורה נתנה לנו בידי משה, שליחו של הקב"ה, לא חל דין זה של תשלום שכר שכיר בזמנו. ועל פי זה היה רבי יהודה מאיר מיישיא מסביר בדרך דרוש את דברי חז"ל במסכת סנהדרין: "כל ישראל יש להם חלק בעולם הבא", וסמוך לזה נאמר: "משה קבל תורה מסיני". מה ענין זה אצל זה? אלא תשובה יש פאן לתמיהה, מדוע מקבל כל אחד מישראל את חלקו רק בעולם הבא? והרי לפועל יש לשלם את שכרו ביום עבודתו, "ביומו תתן שכרו", ואם כן היה צריך לשלם לנו את שכרנו על המצוות בעולם הזה? ועל כך באה התשובה: "משה קבל תורה מסיני" - הרי התורה נמסרה לנו בידי שליח, ועל ידי שליח אין מחייבים לשלם את השכר ביומו. אולם, מצוה אחת קבלנו הרי מפי הגבורה, והיא מצוות האמונה של הדברות הראשונים: "אנכי ה' אלקיך" ו"לא יהיה לך". ונמצא אפוא, שעל מצוות האמונה משלם הקב"ה את שכרנו בעולם הזה, וכן אמרו חז"ל: "כל מה שישיראל אוכלים בעולם הזה, אינו אלא בשכר האמונה".

בדרך אחרת מפרש בעל "פרדס יוסף", שהרי כל הגלות פלה אינה אלא כלילה אחד, "כי אלה שנים בעיניך כיום אתמול", ותשלום השכר הוא אפוא בבקר, בזמן הגאולה, ונמצא אפוא שהקב"ה לא מלין את שכרנו, אלא מצפה לגאלנו ולשלם את שכרנו ללא עכוב. ויהי רצון, שבמהרה נזכה לכך.

"ביומו תתן שכרו"

אמרו חז"ל, שהאדם הוא בכל יום בריה חדשה.

ואם כן, בכל יום הקב"ה נותן לו מתנה חנם

- חיי באותו יום...

(פנים פות)

נמשל

למה הדבר דומה

הכפלה תמידיתם וגדלה שבועתים. התברר, כי האח הצעיר יושב אִמָּנָם בְּסִמּוּן לְאֶדוֹן, אוֹלָם יָדוֹ נְתוּנוֹת מֵאֲחֻזֵּי גִבּוֹ וְאִינוּ נוֹטֵל חֶלֶק בְּסִעָדָה. בְּעֵינֵי הַבֵּיט עַל מִגְשֵׁי הַמְּזוֹן הָעֲמוּסִים שֶׁעָמְדוּ עַל-הַשִּׁלְחָן, וְנִכַּר הִיָּה כִּי הוּא בּוֹלֵעַ אוֹתָם בְּרַעֲבָתָנֹת וּמִשְׁתַּחֲוֶה בְּכָל יָמָיו נִפְשׁוֹ לְטַעַם מֶהֱם, אֲלֵא שֶׁמִּשְׁהוּ מוֹנֵעַ בְּעֶדוֹ מִלַּעֲשׂוֹת זֹאת. "מִדּוּעַ אֵינָהּ אוֹכֵל?" הִתְפַּלֵּא הַמְּסַבִּים, וְהִלָּה הַשִּׁיב כִּמְעַט בְּלִחְיָשָׁה, בְּשָׁעָה שֶׁדוֹנָשׁ יֵצֵא לְזֶמֶן מָה מִהַמְּקוֹם: "הָאֶדוֹן צִוָּה עָלַי לְהִסָּב יַחַד עִמּוֹ וְעִמָּכֶם בְּסִעָדָה, אוֹלָם הוּא אָסֵר עָלַי לֶאֱכֹל אֲפִלּוּ פְּרוֹר אֶחָד מִכָּל-הַמַּעֲדָנִים הַמְּנֻחִים כָּאֵן". כָּלֵם הַבֵּיטוֹ זֶה עַל-זֶה, וְאֶחָד אָמַר: "אֵינֶנִּי מִתְפַּלֵּא עַל אֲדוֹנִי, שֶׁכֵּן בְּכָהּ מִבְּקֵשׁ הוּא לְהַעֲנִישׁ אֶת שְׁנֵי הָעוֹבְדִים עַל הַתְּרָשָׁלוּתָם וְחֹסֵר אַחֲרֵיהֶם, אוֹלָם תְּמִימָה אַחַת מְנַקֶּרֶת בְּמִחִי. הֲרִי אֶת הָאֵחַ הַמְּסַב כָּאֵן עִמָּנוּ, יֵשׁ לְהַעֲנִישׁ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר אֶת אֲחִיו הַבּוֹגֵר, שֶׁלִּפְחוֹת נִשְׂא מַעַט מִעַט בְּעַל שְׁהוּטֵל עָלָיו, וְאִם-כֵּן מִדּוּעַ הָעֵנִישׁ דּוֹנָשׁ דְּוָקָא אֶת הָאֵחַ הַגָּדוֹל בְּעֵנֶשׁ כֹּה חֲמוֹר, וְהוֹשִׁיבוֹ בְּחֶדֶר מְבֻדָּד, וְאֵלּוּ לְאֲחִיו הַצָּעִיר שֶׁהִתְנַהֵּג בְּהַפְקָרוֹת מְחַלֵּטִת, הַתִּיר לְהִסָּב עִמָּנוּ?" אֶת מַלּוּתוֹ הָאֲחֵרוֹנוֹת, הַסִּפִּיק דּוֹנָשׁ לְשֹׁמֵעַ עִם שׂוֹבוֹ, וְכָלֵם נִשְׂאֻוֹ אֶת-עֵינָיהֶם לְשֹׁמֵעַ אֶת-תְּשׁוּבָתוֹ. "מָה לָּכֶם תְּמָהִים?" אָמַר דּוֹנָשׁ, וְנִכַּר הִיָּה שֶׁהִמְתִּין לְשִׂאָלָה וְחִפְשׁ אֶת-הַהִזְדַּמְנוֹת לְהַסְבִּיר אֶת-מַעֲשָׂיו. "הֲרִי הָעֵנֶשׁ שֶׁל יְשִׁיבָה לִיד שְׁלֶחָן עֲמוּס מַעֲדָנִים, גָּדוֹל לֵאמֹן עֶרֶךְ מֵאֲשֶׁר אֲדָם הַיּוֹשֵׁב לִיד שְׁלֶחָן רֵיק, וְאֵין לִפְנָיו מֵאוֹמָה. הָאֵחַ שֶׁיּוֹשֵׁב כָּאֵן וּמְנוּעַ מִלִּהְיוֹת מִכָּל הַמֵּאֲכָלִים הָעֲרִיבִים, אֲשֶׁר הַנִּיחּוֹחַ הָעֵז שֶׁלָּהֶם מִכָּה בְּאִפּוֹ וּמְעוֹרֵר בּוֹ תַּאֲבוֹן רַב, גָּדוֹל בְּהִרְבֵּה מִעֲנִשׁוֹ שֶׁל-אֲחִיו, שֶׁלֹּא מִרִּיחַ אֶת הַמֵּאֲכָלִים, לֹא רוֹאֶה אוֹתָם, וְלֹא יוֹדֵעַ כָּלֵל שֶׁהֵם קִמְיָם". "עַכְשָׁיו תִּבְנֶינִי אִפּוֹא", סִים דּוֹנָשׁ אֶת-הַסִּבָּר, "מִדּוּעַ עֲשִׂיתִי כֵּן, וְכֹה בַּקִּשְׁתִּי לְהוֹכִיחַ לָכֶם בְּהַפְקָדָה שֶׁבִּצְעָתִי בֵּין הָאֲחִים".

הנמשל

בְּמִשְׁלׁ נִפְלֵא זֶה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּעַל הַסִּפֵּר "חֶסֶד וְרַחֲמִים", כְּדִי לְהַסְבִּיר אֶת סְמִיכוֹת הָאֲזָרוֹת שֶׁל "לֹא-תַעֲשֶׂק אֶת-רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל", עִם "לֹא-תִלֵּן פְּעֻלַּת שְׂכִיר אִתָּךְ עַד-בֹּקֶר". וְהֲרִי לְכַאוֹרָה הָעוֹשֶׂק וְהַגְזֵל נוֹטֵלִים מִן-הָאֲדָם אֶת-שָׁלוֹ וְאִינֶם מְחִזְרִים לוֹ לְעוֹלָם, וְאֵלּוּ הַמִּלִּין שֶׁכֵּר שְׂכִיר אֵינוֹ גּוֹזֵל אֶת-קְמוֹנוֹ לְחִלוּטִין, אֲלֵא רַק מִעֲכָב אֶת-הַתְּשׁוּלָם לְזֶמֶן מָה. וּמִדּוּעַ דּוֹמָה הוּא אִפּוֹא לְגִזְלָן? הֲרִי לְכַאוֹרָה אֵין כָּאֵן אֲלֵא עֲכֹב מָה בַּתְּשׁוּלָם, כְּמוֹ שְׂרָבִים מִתְרִים לְעֵצָמָם לְהִתְנַהֵּג כֵּן! אֲלֵא שְׂדוּמִים הֵם לְאוֹתָם שְׁנֵי אֲחִים שֶׁנִּעְנְשׁוּ עַל-יְדֵי אֲדוֹנָם, וְאִם אִמָּנָם גָּדוֹל צִעְרוֹ שֶׁל-הַנִּגְזֵל, שֶׁכֵּן בְּלִיעֵל גּוֹזֵל מִמָּנוּ אֶת-קְמוֹנוֹ, אוֹלָם הוּא מְשָׁלִים עִם מֶר-גּוֹרְלוֹ וְיוֹדֵעַ שֶׁאֵין לוֹ תִּקְוָה לְקַבֵּל אֶת-כִּסְפּוֹ בְּחִזְרָה. אוֹלָם הַשְׂכִּיר שֶׁהִתְאֲמַן לַעֲשׂוֹת אֶת מְלַאכְתּוֹ, וְכָל-הַיּוֹם הָיוּ עֵינָיו נִשְׂאוֹת מִתִּי יְקַבֵּל אֶת-שְׂכָרוֹ, דּוֹמָה הוּא לְאוֹתוֹ אֲדָם שֶׁיּוֹשֵׁב לִיד שְׁלֶחָן עֶרֶךְ לְסִעָדָה, וּמוֹנֵעִים מִמָּנוּ לְטַעַם מִהַמֵּאֲכָלִים הָעֲרִיבִים וְלִהְיוֹת מֶהֱם. יוֹשֵׁב הוּא וּמִצְפָּה לְשְׂכָרוֹ, וְכֵן לְהִבְרִית מוֹנֵעַ זֹאת מִמָּנוּ, וּבְכָהּ מִגְבִּיר אֶת-צִעְרוֹ עֲשֶׂרֶת מוֹנִים. וְכֵן דְּמָתָה הַתּוֹרָה אֶת-הָאִסּוּר שֶׁל "לֹא-תִלֵּן" עִם עֲשֶׂק וְגִזְלָה, לְלַמֵּד אוֹתָנוּ כְּמָה יֵשׁ לְהִתְרַחֵק מִכָּה וְלִהְיוֹת בְּיָשָׁר וְנִימְאָנוֹת.

עֲשִׂיר מִפְּלֶג הִיָּה דּוֹנָשׁ הַנִּגִּיד וּמִן-הַשָּׁמַיִם הָאִירוּ אֶת מְזֹלוֹ הַטּוֹב. חֲרוֹץ גָּדוֹל הִיָּה, וְאֶת-כִּסְפּוֹ לֹא עָשָׂה מִיִּשְׁבָּה עֲצָלָה בְּחִבּוּק יָדַים. תְּדִיר הִיָּה חוֹזֵר עַל דְּבָרֵי קֹהֶלֶת: "מַעַט שָׁנוֹת מַעַט תְּנוּמוֹת מַעַט חֶבֶק יָדַים לְשֶׁכֶּב", וְהִיָּה אוֹמֵר כִּי "הַכִּסִּיל הַחֲבִיק אֶת-יָדָיו וְאֵכֹל אֶת-בִּשְׁרוֹ" סוֹפּוֹ שֶׁהוּא מִשְׁתַּכֵּר אֶל-צִרּוֹר נִקּוֹב וּמַעֲלָה חֶרֶס בִּידּוֹ. דּוֹנָשׁ הִיָּה נָאֶה דּוֹרֵשׁ וְנָאֶה מְקַיֵּם, וּמִדִּי בְּקָר הִיָּה מְשָׁפִים קוֹם עוֹד בְּטָרֵם הַנִּצָּה הַחֲמָה, וְלֹא-חֲסַר תְּפִלָּה בְּמִתְיָנוּת וְאִכִּילַת פֶּת שְׁחִירִית, הִיָּה פּוֹנֶה לְעַסְקָיו בְּמִלֵּא הַמְּרִץ, וְעַמֵּל קִשּׁוֹת בְּלִי לְתֵת מְנוּחָה לְעַפְעָפִיו. שָׁעָה קְבוּעָה הִיָּתָה לוֹ, אוֹתָהּ הִיָּה מְקַדֵּשׁ לְצִרְכֵי צָבוֹר, מְסִיעַ לְעֵנִיִּים וְדָלִים, מְטָה אֲזִנוֹ לְמִרְיָנָפֶשׁ, וּפּוֹתֵחַ אֶת-יָדּוֹ וְלִבּוֹ בְּתִמְכָּה הַגּוֹנָה וּמֵאִירֵת עֵינָיו. כָּלֵם הָיוּ מְחַבְּבִים אֶת-דּוֹנָשׁ, וְהַעֲלִימוּ אֶת-עֵינָיהֶם מִהַחֲסָרוֹן הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לוֹ, הָיוֹתוֹ אִישׁ קִפְדָּן, שֶׁדָּרַשׁ מִכָּל-הַסּוֹבְבִים אוֹתוֹ לְהִתְנַהֵּל לִפִּי רְצוֹנוֹתָיו וּלְמִלֵּא אַחֵר כָּל-דְּרִישׁוֹתָיו הַמְּפִדָּנוֹת. בְּדֶרֶךְ כָּלֵל שֶׁמֶר דּוֹנָשׁ עַל אֲרֶשֶׁת רְגוּעָה וּשְׁלֹוֹה, אוֹלָם כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה אֲנָשִׁים בְּטָלִים, הַמְּכַלִּים אֶת-יְמֵיהֶם בַּהֲבֵל וּמִשְׁחִיתִים אֶת-זְמָנָם לְרִיק, הִיָּתָה חֲמָתוֹ בּוֹעֶרֶת, וְלֹא הִיָּה חוֹשֶׁה מֶהֱם אֶת שִׁבְט בְּקָרָתוֹ עַל-עֲצָלוּתָם הַגָּדוֹלָה וְחֹסֵר הַמַּעַשׁ שֶׁלָּהֶם, שֶׁמִּבְּיֵא אוֹתָם לִידֵי עֵנִי מְחַפִּיר וְהַזְדַּקְנוֹת לְבָרִיוֹת. שְׁנֵי עוֹבְדִים נִימְנִים הָיוּ לוֹ דּוֹנָשׁ, שֶׁעָבְדוּ אֲצָלוֹ שְׁנֵים אֶרְפוֹת, וְאוֹתָם חֲבֵב בְּגִלֵּל מִסִּירוֹתָם וְנִימְנֻתָם הִרְבֵּה. הָיוּ אֵלּוּ שְׁנֵי אֲחִים, שֶׁהִתְיָתְמוּ בִּילְדוּתָם וְנוֹתָרוּ בּוֹדֵדִים בְּעוֹלָמָם לֹא מִכָּר וְגוֹאֵל, וְדוֹנָשׁ אֲמָץ אוֹתָם כְּבָנָיו, וְכִשְׁגָּדְלוֹ הַכְּנִיסָם לְעַסְקָיו. יוֹם אֶחָד, הִחֲלִית דּוֹנָשׁ בְּעֵצַת רוֹפְאָיו, לְנָסֵעַ לְמִדְיָה רְחוֹקָה, עַל-מִנַּת לְנוּחַ מַעַט מִעֲמָלוֹ הַמְּפִרָּה. אֶת עֵסְקָיו הַמְּקִיד בִּידֵי שְׁנֵי הָאֲחִים, כְּשֶׁהוּא חוֹזֵר וּמִשְׁנֵן בְּאֲזֵינָהֶם עַל אַחֲרֵיֹת הַגָּדוֹלָה שֶׁהוּא מְטִיל עֲלֵיהֶם. שְׁבוּעוֹת אֲרִבִּים יֵשֵׁב דּוֹנָשׁ בְּעִיר הַנֶּפֶשׁ, נִהְיָה מְהֻאָוִיר הַצָּלוּל בִּיָּן, וְנִתַּן מְנוּחָה לְעֵצָמוֹתָיו הַדּוֹאֲבוֹת. וְהִנֵּה חוֹזֵר דּוֹנָשׁ לְבֵיתוֹ רִעְנָן וּמִלֵּא מְרִץ, וְכִשְׁהִחַל לְבַדֵּק אֶת מִצַּב עֵסְקָיו, חֲשָׁכוּ עֵינָיו. הַתְּבַר, כִּי שְׁנֵי הָאֲחִים נִצְלוּ אֶת הָעֲדֵרוֹתָיו לְבִטְלָה וְחֹסֵר מַעַשׁ וְיִשְׁבוּ כִּמְעַט מִכָּל לִנְקָה אֲצָבֵעַ. אוֹלָם בְּעוֹד הָאֵחַ הַגָּדוֹל נִשְׂא מַעַט בְּעַל וְהַשְׁגִּיחַ עַל שְׂאֵר הַפּוֹעֲלִים שֶׁיַּעֲשׂוּ אֶת מְלַאכְתָּם פְּרָאוּי, הַתְּבַטֵּל הָאֵחַ הַצָּעִיר לְחִלוּטִין, וְיֵשֵׁב לְשִׁתּוֹת לְשִׁכָּרָה בְּלִי אַחֲרֵיֹת וּמִתּוֹךְ הַפְּקָרוֹת מְחַלֵּטִת. חֲמָתוֹ שֶׁל-דּוֹנָשׁ בְּעִירָה בּוֹ, אוֹלָם לֹא הִגִּיב מֵאוֹמָה. בְּעִרְבוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם, צִוָּה דּוֹנָשׁ לְעַבְדּוֹ לְהִכִּין מִשְׁתֵּה גָדוֹלָה, אֲלֵיו הִזְמִינוּ כָּל-הָעוֹבְדִים, וְבוֹ הִגְשׁוּ מִיִּטֵּב הַמֵּאֲכָלִים וְהַמַּעֲדָנִים, בְּלִי לְחֶסֶד בְּשׁוֹם הוֹצָאָה וְטִרְחָה. וְהִנֵּה הִגִּיעַ זְמַן הַמִּשְׁתֵּה, וְהָאוֹלָם הִחַל לְהִתְמַלֵּא בְּכָל עוֹבְדֵי הַמְּפַעֵל, שֶׁנִּדְּהָמוּ לְמִרְאָה שֶׁפַּע הַמֵּאֲכָלִים שֶׁלִּפְנֵיהֶם. בְּרֹאשׁ הַשִּׁלְחָן יֵשֵׁב כְּמוֹכֵן דּוֹנָשׁ הַנִּגִּיד, אוֹלָם לְפִלְאֵית כָּלֵם, יֵשֵׁב בְּסִמּוּן לוֹ רַק הָאֵחַ הַצָּעִיר מִבֵּין שְׁנֵי עוֹבְדָיו הַנִּימְנִים. כְּשֶׁהִחֲלוּ הַמְּסַבִּים לְחַפֵּשׁ אֶת הָאֵחַ הַגָּדוֹל, מִצְאָהוּ יוֹשֵׁב בְּגִפּוֹ בְּחֶדֶר קָטָן וְרָחוֹק, כְּשֶׁלִּפְנָיו שְׁלֶחָן פָּשוּט לֹא מִכָּה, וְעָלָיו צִלְחוֹת רִיקוֹת לֹא מְזוֹן. "מִדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב כָּאֵן, וְלֹא מִסָּב יַחַד עִמָּנוּ לְסִעָדָה הַמְּפִאֲרֶת?" שְׁאֵלָהוּ כָלֵם, וּבְמָקוֹם מַעֲנֶה הוֹרִיד הִלָּה אֶת-רֹאשׁוֹ בְּבוּשָׁה, וְלִבְסוֹף פָּלַט: "כֵּן נִצְטָוִיתִי בִידֵי דּוֹנָשׁ אֲדוֹנִי. מִשְׁכּוֹ הַמְּסַבִּים אֶת-כְּתִפֵּיהֶם בְּתִמְחָוָן, אֵךְ כְּשִׁחְזָרוּ אֵל אוֹלָם הַסִּעָדָה,

מִדָּבָר

הַלְכוֹת וְהַלְכוֹת

מתרצה שישלמו לו יותר מאחר, אין בעלהבית עובר. ויש אומרים, שגם כשהוא מסכים, יש לשלם לו את שְׂכָרוֹ בְיוֹמוֹ. אולם אם השכיר מתבייש לתבוע את שְׂכָרוֹ, כמו שפצוי בדרך כלל לשכירים הראים מבעליהם, עובר בעלהבית על כל האסורים.

• אם בא שכיר לעשות מלאכה, והוא מבקש את שְׂכָרוֹ מראש, עצה טובה היא לשלם לו את רב השכר, ולהותיר מעט מומון לעת סיום העבודה, כדי ששכיר יוכל בעל הבית לקיים מצות "ביומו תתן שכרו". ועוד אפשר לומר לו, כי הפסד נמצא אצלו בתורת פקדון עד סיום המלאכה, וכך יקמו עמו את המצוה.

• מצות אלו נאמרו גם על אדם גדול כלפי קטן, ואם בקש אדם מילד קטן שיעשה בעבור דבר מה, והבטיח להעניק לו מטבע או דבר מתיקה, חייב לקיים את דבריו, ואם לא - עובר בלאו ועשה. ואם לא יתן לו לעולם, עובר בחמשה לאוין ועשה, ופסול לעדות מן התורה.

• נחלקו הפוסקים אם האסור נאמר גם על פועל נכרי, ויש אומרים שגם עליהם נאמר האסור של "לא תלין". לדעת רבים מקימים על ידם מצות עשה של "ביומו תתן שכרו", והעושה פן גורם לקדוש שם שמים.

• חייב זה של תשלום בזמן, אינו רק על פועלים, אלא על כל השכירים והעובדים, וכן שכר הרבנים והמורים, ואסור להלין את שכרם. וכן הדין בשדכן ובמתנה דירות באשר בקשו מהם לעשות את מלאכתם, וכשפאו מעצמם צריך לשלם להם, אך לא עוברים על האסור.

• שכר השכיר קודם לענג שבית של בעלהבית, וגם קודם לרכישת תפלין ולולב. ואסור לשכר פועל, אם יודע בברור שלא יהיה לו כסף לשלם לו במועדו, אלא אם כן יתנה עמו על כך מתחלה. ואם לא ישוב לביתו רק בשעה מאחרת בליה, יכין לו את הפסד מראש ויורה לו לטל בסיים המלאכה, פגון שומרת טף וכדומה.

• מי שאינו לו לשלם לשכיר את שְׂכָרוֹ פועלתו, מחייב לטל הלאה כדי לשלם לו, ואם אינו לוה - עובר בלאו ועשה. ואם יש לו מאכלים העומדים למכירה, חייב למוכרם כדי לשלם, ויש אומרים שגם מטלטלין צריך למכור כדי לשלם. וכן אם יש לו שטר גדול לפרט, יעשה פן אפלו אם יפסיד מעט, כדי שיוכל לשלם את שְׂכָרוֹ במועד.

• מצוה מן התורה לשלם לפועל שכיר את שְׂכָרוֹ בְיוֹמוֹ, שנאמר "ביומו תתן שכרו". ומי שאינו עושה פן, עובר על מצות עשה זו. ויש בו יש גם חמשה לאוים מפרשים בתורה: "לא תעשק את רעך", "ולא תגזל", "לא תעשק שכיר עני ואביון", "לא תלין פועל שכיר אתך עד בקר", "ולא תבוא עליו השמש".

• פועל שסיים את עבודתו לפני שקיעת החמה, חייב בעלהבית לשלם לו את שְׂכָרוֹ עד השקיעה, ואם לא שלם לו עד אז, צריך לשלם לו קדם צאת הכוכבים. ואם לא עשה פן, עובר בלאו ועשה. אם סיים הפועל את עבודתו בבין השמשות, ישלם לו לפני צאת הכוכבים, ואם לא - ישלם לו קדם עלות השחר. אם סיים את עבודתו בליה, צריך לשלם לו קדם עמוד השחר.

• אולם אם סיים השכיר את עבודתו בסוף היום או בליה, ואין שהות לשלם לו עד סוף היום, יכול בעל הבית לשלם למחרת, ואינו עובר על "לא תלין".

• פועל לשבוע, או אחדש ולשנה, צריך לשלם לו מיד עם סיום עבודתו. אם נשכר לעשות מלאכה וסיים לפני זמנו ביום, חייב לשלם לו את שְׂכָרוֹ טרם רדת הלילה.

• אם פבר עבר היום או הלילה וכבר בטל מצות עשה ועבר על הלאוים, שוב לא עובר אלא על אסור דרבנן.

• האסור של "לא תלין", הוא רק באשר לא סכסם זאת מראש עם הפועל, ואז מחייב לשלם לו את שְׂכָרוֹ. אולם אם התנה עמו מתחלה, שישלם לו רק לאחר שיעבר היום או הלילה, אינו עובר על האסור. אולם את מצות עשה של "ביומו תתן שכרו" הוא מפסיד, ואותה יקיים רק אם ישלם בזמן.

• אסור לעשק את חברו אפלו כל שהוא, שנאמר "לא תעשק את רעך". ואיזהו עשק? זה שתחלה החזיק ממון חברו בהתר, אלא שמעכבו בידו, פגון שחייב לו כסף בגלל הלוואתו, או שעבד כפועל ולא משלם שְׂכָרוֹ, או שרוצה לשלם ודוחה בלך ושוב.

• בימינו נהוג לשלם מדי תחלת החדש על החדש שעבר, ומכיון שכן המנהג נחשב הדבר כתנאי מקדם. אולם אין מקימים בזה מצות עשה של "ביומו תתן שכרו", אבל אין פאן לאו של "לא תלין".

• אם הפועל מוחל על שְׂכָרוֹ ולא תובע, ונפר עליו שהוא

מהלל

מספורי חז"ל

מלאכה, היתה ממתין עד שהלה היה מסים את עבודתו, וכשהיה נפרד ממנו ומודה לו על עבודתו הטובה, היה מעניק לו מיד את שכרו, והיה דוחק בפועל לקחת את כל הממון ואומר לו: "אנא ממך, קח את נפשך שהפקדת בידי, קח לך את פקדונך בחזרה. שכן נפשך היתה מפקדת בידי במשך כל היום, בו עשית אצלי את מלאכתך, ועכשו שאני משלם לך, אני מחזיר לך את נשמתך שהיתה מפקדת בידי". וגם אם הפועל אומר שלא נחזיר לו לקבל את שכרו מיד, ואומר: "היה שכרי מפקד אצלה, עד שאדרש אותו ממך", לא ישמע לו בעל הבית, אלא ישלם לו את שכרו, ואומר: "הגע בעצמך, אם הייתי מבקש להפקיד את גופך אצלי, האם היית מסכים? בודאי שלא. ואם על גופך לא היית מוותר, כיצד הנך יכול לוותר על הפקדון היקר שהיא נשמתך, אותה הפקדת אצלי היום בשעת המלאכה? והרי את הפקדון היקר הזה שלי הנשמה, לא מפקידים אלא בידיו של הקב"ה, שנאמר 'בידך אפקיד רוחי'. ולכן רוצה אני להשיב לך את פקדונך ולשלם לך את שכרך". אולם, יכול בעל הבית להפקיד את שכרו של הפועל ביד אדם אחר, וככול גם הפועל להשיב את שכרו לבצעלו, לאחר שקבלו ממנו, כדי שיהיה מפקד בידיו למענו. (זוהר פרשת קדושים)

●●●

עוד ראיתי לחבר אלהלכות, דין תשלומי שכר שכיר, מפני שהוא דבר העומד ברומו של עולם, שיש עליה פמה וכמה לאוין מפרשין בתורה, ויש בני אדם מזלזלין בהם בעונותינו הרבים, ונקל להם לאחר את התשלומין בשביל איזה סבה קלה, כגון: שמתעצל לילך ולקח את ממנו, שהניח ביד אחרים, או לילך ולפרט את המטבע הגדולה שיש לו בשביל לשלם לשכיר בזמנו. ומן הדין מחייב בכל זה, אפילו אם הפועל עשיר, וכל שכן אם הפועל עני, כמה מחייב בעל הבית לראות לשלם לו בזמנו, כדי שיהיה לו פמה לחיות הוא ואנשי ביתו. וכמה דכתיב בקרא בפרשת פיתצא: "ביומו תתן שכרו, ולא תבוא עליו השקם פי עני הוא, ואליה הוא נשא את נפשו, ולא יקרא עליה אלה" והיה בה חטא". לך נא ראה מה שמוכא בזה הקדוש פירשת קדשים, "לא תלין פעלת שכיר" - האזהר שלא תאסף בגללו לעולם, לפני שהגיע זמנו להאסף, כמו שנאמר 'עד אשר לא תחשך השמש וגו'". ומכאן למדנו דבר אחר, מי שמשלים לנפש העני, אפילו הגיעו ימיו להסתלק מהעולם, הקב"ה משלים לנפשו, ונותן לו חיים יתירים. והנה הפסוק הנ"ל שהבאנו, הלא מזהיר אפילו אם אינו משלם לו, אך שמאחר את תגמולו ואינו משלם לו בזמנו. וכל שכן אם הוא עושה שכרו לגמרי, ואינו משלם לו, או שפוחת לו כמה שהשנה אותו בתחלה, אפילו פרוטה אחת, שהוא גזל גמור, ועובר על "לא תעשק את רעך ולא תגזל", כדאיתא בגמרא. וגם בידי הנביאים הזהיר השם יתברך עליה מאד, ואמר "וקרבת אליכם למשפט, והייתי עד ממהר במקשפים ובמנאפים ובנשבעים לשקר, ובעשקי שכר שכיר וגו'". ומה שאמרת "וקרבת יגו" עד ממהר,

במצות תשלום שכר שכיר נאמר: "ואליה הוא נשא את נפשו". מפני מה המשיכה התורה את הפובש שכר שכיר, כאלו נטל את נפשו של הפועל? משל למה הדבר דומה? לאדם אחד שהיה מהלך בדרך ארפה, והולך עמו את חמורו, שהיה עמוס לעיפה בחבילות רבות, והתאמץ קשות כדי לסחב אותן על גבו בדרך הקשה. באמצע המסע, קנה בעל החמור אלקמה אחת של עמיר, שהיא מאכל בהמה, והחזיקה על כתפו כל הדרך. הולך החמור בדרך, ורואה את הבעלים שלו שנושא עמו חבילה של עמיר, ועיניו יוצאות מרב רעב, ואולם הוא מתנחם כל העת כי בשעה שיבוא הביתה, יתן לו בעליו את חבילת העמיר, ויאכל אותה לתאבון. כך המשיך החמור לסחב את המשאות בדרך הארפה, עד שסוף סוף הגיעו הביתה. פרק בעל החמור את המשאות מעל שכמו, הכניס את החמור לארנו, וכשהחמור המתין כבר לקבל את אלוטת העמיר, הניח הבעלים את החבילה על מקום גבוה בתוך הארנו, לנגד עיניו של החמור. עומד החמור בעליבותו, רואה את אלוטת העמיר אליה הוא פה משתוקק כבר זמן רב, ולא יכול להגיע בכחות עצמו אל המקום הגבוה ההוא, וכך יוצאת נפשו מרב גיעה ורעב. אמרו לו בני ביתו של אותו אדם: "רשע! כל הדרך רץ החמור בשביל חבילת העמיר הזה, כי חשב שעוד רגע קט יקבל אותה ויאכלנה, ועכשו שפך הגעתם הביתה, אינך נותן לו אותה לאכילה"? כך בדיק נראה שכיר יום, שעמל שעות ארוכות ומצטער ביגיעה קשה, וכל העת הוא נושא את עינו אל השכר המצפה לו בסוף היום, כדי שייכל להביא להם לפי הסף בביתו. ואם הבעלים משלם את השכר מלפניו ללא תשלום, הרי הוא רשע ואכזרי, ונמצאת אומר "ואליה הוא נשא את נפשו", שהשכיר נושא את עינו אל שכרו, ואינו מקבלו. (מדרש הגדול)

●●●

חמור מאד ענין תשלום שכר שכיר, וכל הפובש שכר שכיר כאלו נטל את נפשו ונפש אנשי ביתו. ומי שאינו משלם את שכר השכיר בזמנו, הריהו כאלו המעיט את נפשו של השכיר, ומדה כנגד מדה, הקב"ה ממעיט את ימיו וממעט את נפשו מהעולם הבא. ובמשך היום כלו, כאשר השכיר עובר ביגיעה והתאמצות, ויוצא ממנו הכל וזעה מרב טרח, כל אותם הבלים עולים לפני הקב"ה ועומדים לפניו, ואחר כך עולה גם נפשו ונפשו של כל אנשי ביתו ועומדים בהבלי פיו ותובעים את דינם לפני הקב"ה, וצועקים חסם על הבעלים שלא שלמו את שכר הפועל. ואז, אפילו אם נגזר על האדם שיהיה ימים ארפים וזכה לרב טוב בימיו, כלם נעקרים ומסתלקים ממנו. ולא רק זאת, אלא שנפשו אינו עולה למעלה, אלה השמים, ולא זוכה להגיע אל תקונו. וכן היה רבי אבא אומר: "הרחמן הוא יצילנו מהם ומעלבונם". וגם אם השכיר הוא עשיר, אסור להלין את שכרו, שהרי נאמר "ואליה הוא נשא את נפשו", על השכיר הפתוב מדבר, בין עני ובין עשיר. ומספר על רב המנונא, שכן היה נוהג: בכל פעם שהיה שוכר פועל שיעשה לו

מתפל

אמרות ופתגמים

שִׁכְבְּר עֲבַר בַּעֲשָׂה וְלֹא-תַעֲשֶׂה הָרִי זֶה חַיִּב לִתֵּן מִיָּד, וְכָל-עֵת שִׁישָׁהּ עוֹבֵר עַל לֹא שְׁלִי-דְבָרֶיהֶם, שְׁנֹאמֵר "אֶל-הָאֱמֹר לְרַעְיוֹן לֹךְ וְשׁוּב וּמְחַר אֲתָן וְיֵשׁ אֲתָךְ". (הרמב"ם)

• אִם תִּשְׁכַּח סוֹפֵר לְכַתֵּב לֹךְ, תִּתְּנָה עִמּוֹ שְׁלֹא תִהְיֶה בְּכָל-תֵּלִין פְּעֻלַּת שְׂכִיר, שְׁמָא בְּשִׁיתְּבַע לֹא יִהְיֶה לֹךְ, וְאִי-עֲלִי-פִי שִׁתְּעַשֶׂה הַנָּא עִמּוֹ, תִּתֵּן לוֹ בְּשִׁיתְּבַע אִם תּוֹכֵל, וְאִין בָּזָה מִתְּנָה עֲלִימָה שְׁפָתוֹב בְּתוֹרָה, שִׁהְרִי אֲמָרו חֲכָמִים אֲדָם מִתְּנָה עִם פּוֹעֵל לְהַאֲכִילוֹ לָחֵם צֵר וּמִים לַחֵץ, אִי-עֲלִי-פִי שְׁחִיב לְהַאֲכִילוֹ בְּסַעֲדַת שְׁלֵמָה. (ספר חסידים)

• כָּתַב הָאֲרִיז"ל, כִּי מִדַּת חֲסִידוֹת הִיא לָלוֹת וּלְפָרַע לְשְׂכִיר בְּזִמְנוֹ, וְאִפְשָׁר שְׁגָם מְחִיב בָּזָה, מִפְּנֵי שִׁיכּוֹל לְהַשִּׁיג. (נתיב החסד)

• כָּל-אֲדָם שֶׁמִּבְקֵשׁ לְאֲדָם אַחֵר שִׁיעֲשֶׂה לוֹ אִיזוֹ פְּעֻלָּה בְּשָׂכָר, יִקָּצֵב עִמּוֹ הַמְּקַח בְּתַחֲלָה. שְׁאֵם לֹא בֵן, עֹלֹל מֵאֵד לְהִיּוֹת גָּזֶל וְעוֹשֵׁק שְׂכִיר שְׂכִיר, וְאִם יִפְחַת לוֹ אֶפְסוּס פְּרוּטָה אַחֶת, יִקְרָא מִן-הַתּוֹרָה בְּשֵׁם גָּזֶל וְעוֹשֵׁק, וְהַרְצָה לְצִאת יָדֵי שָׁמַיִם, יִקָּצֵב עִמּוֹ בְּתַחֲלָה וְיֵצֵא מִכָּל-סִפְקוֹ. (החפץ חיים)

• "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ" - רָאשֵׁי תְּבוּת שְׂבֵת, שֶׁהִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבַּיִת, וְכֵּה אִפְשָׁר לָתֵת בְּעוֹלָם הָזֶה מִשְׁכָּר מִצְוָה. (בשם האריז"ל)

• "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ" - שִׁיחָה שְׂכָרוֹ מִהַמְּצוֹת עֲצָמוֹ, בְּשִׁמְחַת הַמְּצוּהָ. "וְלֹא-תִבּוֹא עָלָיו הַשְּׂמֶשׁ" - שְׁלֵא יַעֲשֶׂה אֶת הַמְּצוּהָ בְּשָׂכָר הָעוֹלָם הַבַּיִת שֶׁהוּא אַחֵר בִּיאַת שְׁמֵשׁוֹ. (ליקוטי מוהר"ן)

• יֵהָא זִהְרִי כָּל-אֲדָם בְּכָל עֶרֶב שְׂבֵת, גִּדֵּל פָּרַע שְׂכִיר מִלְּמִיד תִּינוּקוֹת. וְיוֹם הַשָּׁשִׁי מִשְׁתַּלְּמֵת שְׂכִירוֹתָם וְיִשְׁנוּ בַּעֲשֵׂה דְבִיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ, וְדוֹרְשֵׁי וְשׁוּמוֹת אֲמָרוּ: שְׂבִי"ת נוֹטְרִיקוֹן בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ. (חמדת מים)

• הַקֶּבֶץ"ה מְשַׁלֵּם לְאֲדָם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְאִם לֹא שְׁלֵם שְׂכִיר שְׂכִיר בְּיוֹמוֹ עַד שֶׁתִּבּוֹא הַשְּׂמֶשׁ, לֹא יִקָּבַל שְׂכָרוֹ בְּעוֹלָם הָזֶה, אֲלָא לְאַחַר שֶׁתִּבּוֹא הַשְּׂמֶשׁ בְּעוֹלָם הַבַּיִת. (פאר יעקב)

• מוֹטֵל עֲלִינוּ לְבַקֵּשׁ תְּמִיד מִהַקֶּבֶץ"ה עֲלִי-הַגָּאֻלָּה, וְכִמּוֹ שֶׁהִדִּין "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ" אִינוֹ אֲלָא בְּזִמְן שֶׁתְּבַעֲנו, וְאִם לֹא תְּבַעֲנו אִינוֹ עוֹבֵר עָלָיו, כִּי בְּגָאֻלָּה, וְאִם לֹא תְּבַעֲנו אוֹתָהּ אִין חִיּוֹב עַל הַקֶּבֶץ"ה לְפָרַע בְּזִמְנוֹ... (פדות יעקב)

• "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא-תִבּוֹא עָלָיו הַשְּׂמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא, וְאִלּוּ הוּא נָשָׂא אֶת-נַפְשׁוֹ, וְלֹא-יִקְרָא עָלָיו אֱלֹהִי וְהָיָה בְּךָ חֶטָּא? לֹא עַל-שְׂכָרוֹ?! דְּבַר אַחֵר, "וְאִלּוּ הוּא נָשָׂא אֶת-נַפְשׁוֹ" כָּל הַכּוֹבֵשׁ שְׂכִיר כְּאִלּוּ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ מִמֶּנּוּ, דְּכַתִּיב "אֶל-הַגָּזֶל-דָּל כִּי דִל-הוּא וְאֶל-תִּדְבָּא עֲנִי בַּשֶּׁעַר", וְכַתִּיב "כִּי-יֵרִיב רִיבָם וְקִבַּע אֶת-קִבְעֵיהֶם נִפְשׁוֹ". (מסכת בבא מציעא)

• מִי שֶׁלּוֹקַח שְׂכָרוֹ שְׁלִי-הֶעֱנִי, כְּאִלּוּ לוֹקַח אֶת-נַפְשׁוֹ וְנִפְשׁ אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ. הוּא הַמַּעֲטֵט אֶת-נַפְשׁוֹ, הַקֶּבֶץ"ה מִמַּעֲטֵט יָמָיו. כִּי כָּל-אִלּוּ הַבָּלִים שִׁינְאָו מִפְּנֵי שְׁלִי-הֶעֱנִי, כָּל-אוֹתוֹ הַיּוֹם, כָּלֵם עוֹלָם לִפְנֵי הַקֶּבֶץ"ה וְעוֹמְדִים לִפְנָיו, וְאַחֲרֵי-כֵן עוֹלָה נַפְשׁוֹ וְנִפְשָׁם שֶׁל אֲנָשֵׁי בֵּיתוֹ וְעוֹמְדִים בְּאִלּוּ הַבָּלִים שְׁלִי-פִי, וְתוֹבְעִים דִּינוֹ לִפְנֵי הַקֶּבֶץ"ה, וְאִזּוֹ אֶפְסוּס נִגְזַר עַל אוֹתוֹ אֲדָם כְּמָה יָמִים וְכְמָה טוֹב, כָּלֵם גִּעְקָרִים מִמֶּנּוּ וּמִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ. (זוהר)

• "וְלֹא-תִבּוֹא עָלָיו הַשְּׂמֶשׁ" - לֹא יָמוּת לִפְנֵי זְמָנוֹ, כִּי הַמַּעֲבָב שְׂכִיר גּוֹרֵם מִיתָה לְעַצְמוֹ, וְקִלְ-וַחֲמָר לְמִדָּה טוֹבָה הַמְּרַבָּה, שֶׁצִּדְקָה מְאִרִּיכָה יָמָיו. (שם)

• הַכּוֹבֵשׁ שְׂכִיר שְׂכִיר, עוֹבֵר בְּחִמְשָׁה לְאִוִּין, וְלָמָּה נֶאֱמַר עֲנִי וְאִבְיוֹן? מִמָּהֵר אֲנִי לְפָרַע עַל-יָדֵי עֲנִי יוֹתֵר מִכָּל-אֲדָם. (ספרי)

• בְּשִׁבִּיל אֲרַבְעָה דְּבָרִים נִכְסֵי בַּעֲלֵי-בָתִּים יוֹרְדִים לְטִמְיוֹן. עַל כּוֹבֵשִׁי שְׂכִיר שְׂכִיר - שֶׁמִּדְּחָהוּ בְּלֹךְ וְשׁוּב, וְעַל עוֹשֵׁק שְׂכִיר שְׂכִיר - גּוֹזֵל שְׂכָרוֹ לְגִמְרִי, וְעַל שְׁפוֹרְקִין עַל צְוֹאֲרֵיהֶם וְנוֹתְנִים עַל-חֲבִירֵיהֶם, וְעַל גְּסֵי הָרוּחַ - שֶׁמִּתְּנָאִים עַל-אֲחֵיהֶם בְּשִׁבִּיל עֲשָׂרָה, וְגִסּוֹת הָרוּחַ כְּנֶגֶד כָּלֵם, אֲבָל בְּעִנְיֵים כַּתִּיב "וְעִנְיָנִים יִירְשׁוּ-אֶרֶץ וְהִתְעַנְּנוּ עַל-רֵב שְׁלֹם". (מסכת סוכה)

• אֲמַר רַב אֲסִי: אֶפְסוּ לֹא שְׂכָרוֹ אֲלָא לְבַצֵּר לוֹ אֶשְׁכַּל אֶחָד שְׁלִי-עֲנָבִים, עוֹבֵר מִשּׁוּם כָּל-תֵּלִין, שֶׁאֶפְסוּ אִם אֲכָל הַפּוֹעֵל אֶת הָאֶשְׁכּוֹל בְּדִין שְׁמוֹתָהּ לְפּוֹעֵל לְאֶכָּל בְּמִלְּאֲכָתוֹ, גַּם עַל-כֵּן צִוִּיךְ בַּעֲלִיוֹ שְׁלֵם לוֹ אֶת-שְׂכָרוֹ. (התוספות במסכת בבא מציעא)

• בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים נִפְרָעִים מִן-הָאֲדָם בְּגוֹפוֹ, אֲבָל לֹא מִמַּמּוֹנוֹ. וְאִלּוּ הֵן: הַכּוֹבֵשׁ שְׂכִיר שְׂכִיר, וְהַנּוֹדֵר וְאִינוֹ מְקַיֵּם, וְהַמַּעֲלִים עֵינָיו מִן-הַצִּדְקָה. (מדרש הגדול)

• הַמַּשְׁתָּה שְׂכִיר שְׂכִיר עַד אַחֵר זְמָנוֹ, אִי-עֲלִי-פִי

בְּהִלְכָּה זוֹ. שְׁאִלּוּ יָדְעוּ מָה, בְּנֵדָאִי הֵיוּ מְזַדְּרִים לְשֵׁלֵם בְּזִמְנָם כְּדִי לָקִים בָּזָה הַמְּצוֹת עֲשֵׂה שֶׁל "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ", וְגַם שְׁלֹא לַעֲבֹר עַל הַלְאִין שִׁישׁ בְּעֵנֵן הָאֵה. כִּמּוֹ שְׁכַל-אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְזַדְּרִי לָקִים שְׁאִיר מְצוֹת הַתּוֹרָה הַתְּלוּיִים בְּזִמְנוֹ, כְּשׁוֹפֵר וְסָפָה וְלֹוֹב וְכִינְיָא בָּזָה. הָאֵם רֵאִיתָ לְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שִׁנְיִחַ מִלְּבָרָה עַל-הַשּׁוֹפֵר וְהַלּוֹב עַד-הַלֵּלָה? וְאַדְרָבָה, כָּל-אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְקַדִּים אֶת-עַצְמוֹ לָקִים הַמְּצוּהָ בְּבָקָר, וְשִׁמַּח עַל-זֶה עַל שְׂאָה לָקִים מְצוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ בְּדִין. וְאִלּוּ בְּמִצְוָה זוֹ, שֶׁהִיא גַּם-כֵּן מְצוֹת עֲשֵׂה דְאִוְרִיתָא, וְהוֹסִיפָה הַתּוֹרָה גַּם כְּמָה לְאִוִּין בְּעֵנֵן זֶה, כְּמָה מִתְּגַבֵּר הַיָּצֵר בָּזָה. בְּגִלָּל כֵּן נִתְּתִי אֶל-לִבִּי וְהַתְּבוּנָתִי בְּעִנְיַת ה' יִתְבָּרַךְ הַחֲנוּן לְאֲדָם דְּעַת, וְקִבְצָתִי אֶת-כָּל-הַפְּרָטִים הַמְּצוּיִים בְּהִלְכָּה זוֹ, כְּדִי שִׁיִּזְדְּרוּ כָּל-אֶחָד לָקִים הַמְּצוּהָ בְּדַת וְכַהֲלָכָה. (פתיחת ה'חפץ חיים' לתשלומי שְׂכִיר שְׂכִיר)

הֵינּוּ שֶׁהַקֶּבֶץ"ה בְּעַצְמוֹ הוּא הַדִּין וְהוּא הָעַד עַל-זֶה, לְמָהֵר לְהִנָּקֵם מִהַעוֹשֵׁק שְׂכִיר שְׂכִיר, וְכִדְאִיתָא בְּסִפָּה, בְּשִׁבִּיל אֲרַבְעָה דְּבָרִים נִכְסֵי בַּעֲלֵי-בָתִּים יוֹרְדִין לְטִמְיוֹן. עַל כּוֹבֵשִׁי שְׂכִיר שְׂכִיר, וְעַל עוֹשֵׁק שְׂכִיר שְׂכִיר וכו'. וְגִרְשׁ רַשִׁי" כּוֹבֵשִׁי - שֶׁמִּדְּחָהוּ בְּלֹךְ וְשׁוּב, עוֹשֵׁק שְׂכִיר - לְגִמְרִי גּוֹזֵל שְׂכָרוֹ, וְבַעֲנוּתֵינוּ הָרַבִּים, יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁנֵקֵל לָהֶם לְפָחוֹת לְשְׂכִיר מְשָׁכְרוֹ, וְלֹא יָדְעוּ כִּי בְּנַפְשָׁם הוּא, שֶׁעוֹבְרִים עַל לְאִוִּים דְּאִוְרִיתָא. גַּם מְצוֹי בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, אֶצֶל אִיזָה אֲנָשִׁים, שֶׁהַשְׂכִּיר דּוֹפֵק עַל-פִּתְחֵיהֶם לִלְהַ וְיוֹם, וְאִין שׁוֹמְעֵי לוֹ, וְנִפְרָט אִם הָעֵסֶק הוּא עַל אִיזָה דְּבַר קָטָן, וְלֹא יִתְּנוּ לֵב שֶׁבְּדִין הַתּוֹרָה אִין חֲלוּק בֵּין דִּין שְׁלִי-פְרוּטָה לְדִין שְׁלִי-מֵאָה מְנָה. וְהַרְבֵּה מִקָּדָם, שֶׁהֵם אֲנָשִׁים יִשְׂרָאֵלִים וְכַעֲלֵי מִדּוֹת טוֹבוֹת וּמְקַיֵּמִים שְׁאִיר מְצוֹת הַתּוֹרָה כְּדַת וְכַהֲלָכָה, וְהַמְּצוּהָ הַזֹּאת שֶׁל תְּשֻׁלָּמִי שְׂכִיר בְּזִמְנוֹ רְפוּיָה בִּידָם, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, אֶפְסוּ בְּמִקּוֹם שְׁנוֹגֵעַ לְטִרְחָא בְּעַלְמָא. וְהַתְּבוּנָתִי שְׁכַל-זֶה בָּא לָהֶם מִצַּד מַעֲט וְחֶסֶד וְדִיעָה

מספר

ספורי צדיקים

כדי לשלם לאמן את שְׁכָרוֹ בּוֹ בַּיּוֹם, "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ". מְקַרְבֵּי נֶסוּ לְהַנִּיאוֹ מִלְּשׁוֹב לַעֲיֵרָתוֹ, שֶׁכֵּן יָכוֹל הוּא לְשַׁגֵּר אֶת־הַכֶּסֶף בְּיַד הַעֲגָלוֹן בְּצִירוֹתָּהּ בְּקוֹשֶׁה, שֶׁמִּיד עִם בּוֹאוֹ לְבֵיתוֹ יִמְסֹר אֶת־הַתְּשׁוּלָּה לַחֵטִּי אוֹלָם הַ"חֶפֶץ חַיִּים" אָמַר: "דִּין הוּא שֶׁל 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ', הוּא חַיִּב מִן־הַתּוֹרָה, וְעַל עֲנָן דְּאוֹרֵיתָא אֵין סוּמְכִים עַל־שְׁלִיחַ".

(החפץ חיים, חייו ופעלו)

רַגִּיל הָיָה הַ"חֶפֶץ חַיִּים" לִזְמוֹר: "שׁוֹטָה עוֹשֶׂה מֵאָהֶב - עֶפֶר, וְהַחֶכֶם עוֹשֶׂה מֵעֶפֶר - זָהָב". בְּפִתְגָם נִפְלָא זֶה, הָיָה רוֹמֵז עַל אוֹתָם אֲנָשִׁים חֲכָמִים, שְׁנוֹטְלִים מַעֲשִׂים פְּשׁוּטִים בְּחַיֵּי הַיּוֹם־יוֹם, וְהוֹפְכִים אוֹתָם לְמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְזוֹקְפִים לְזִכְרוֹתָם שְׁכָר בְּעוֹלָם הַבָּא. פֶּעַם נִסְעָה עִמּוֹ חֲתָנוּ בַּעֲגָלָה, וְכִשְׁהִגִּיעוּ לְמַחֲזוֹ חֶפֶץ, שֶׁלֵּם הַחֲתָן אֶת־שְׁכָרוֹ שֶׁל הַעֲגָלוֹן וְנִכְנַס הַבֵּיתָה. לְפָלִיאָתוֹ רָאָה, כִּי אֵין דַּעְתּוֹ שֶׁל חוֹתָנוֹ הַ"חֶפֶץ חַיִּים" נוֹחָה מִמַּעֲשֵׂהוּ. הַתְּפִלָּה חֲתָנוֹ עַל־הַדְּבָר, וְאָמַר לוֹ: "הֲרֵי שְׁלֵמֹתִי לוֹ אֶפְלוּ יוֹתֵר מִמֶּה שֶׁדָּרַשְׁתָּ, וּמִדּוּעַ אֵין דַּעְתְּךָ נוֹחָה מִכֶּם?" וְנִעֲנָה: "יִידַע אַתָּה כִּפְּהָ מִצְוֹת קִיָּמָה עֲכָשׁ בְּתִשְׁלוֹם זֶה לַעֲגָלוֹן? הֲרֵי בָּזָה שְׁשִׁלְמָתָהּ בְּזִמְנוֹ, קִיָּמָה אֶת מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ', וְנִמְנָעָה מִהֲלֹא שֶׁל "לֹא־תִלֵּין פְּעֻלַּת שְׁכִיר". וְאִם עֲנִי הוּא, קִיָּמָה גַם 'וְחִי אַחִיד עִמָּךְ', וְכֵן 'וְהִתְזַקַּקְתָּ בּוֹ', וְעוֹד כִּפְּהָ פְּרִטִי מִצְוֹת. אוֹלָם אַתָּה שְׁלֵמֹת לוֹ כְּלֹא־חֲרִיד, בְּלִי לַחֲשֹׁב וְלַהֲרַחֵק כִּפְּהָ מִצְוֹת אַתָּה מִקִּיָּם בָּזָה הָרַגַע, וְכִמְהָ יֵשׁ לָכֵן לַעֲשׂוֹת זֹאת לְשֵׁם מִצְוָה כְּדֵי לְקַבֵּל שְׁכָר כְּפוֹל וּמְכֻפָּל". (רשימות חתן הח"ח)

בְּעֶרֶב שַׁבַּת סִמּוּךְ לַחֲשֵׁכָה, רָאוּ פֶּעַם אֶת הַ"חֶפֶץ חַיִּים" מְסִתּוֹבֵב בְּאַחַת הַסְּמִטָּאוֹת שֶׁבְּעִיר וְרִשָּׁה. הַדְּבָר הָיָה לְפָלֵא בְּעֵינֵי רוֹאֵיו, אוֹלָם לְאַחַר מַעֲשֵׂה נִדְעָה, כִּי אֶחָד מִפּוֹעְלֵי הַדְּפּוּס שֶׁעָבַד בְּעֶרֶב שַׁבַּת לַהֲדַפֵּסֶת סִפְרֵיו שֶׁל הַ"חֶפֶץ חַיִּים", לֹא הָיָה בִּשְׂעָה שֶׁחָלַק לְפּוֹעְלִים אֶת־שְׁכָרָם. וּבְכֵדִי שָׁלַל לַעֲבֹד עַל הַעֲשֵׂה שֶׁל "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ", וְהֲלֹא שֶׁל "לֹא־תִלֵּין פְּעֻלַּת שְׁכִיר", חָקֵר אֶצֶל הַפּוֹעְלִים עַל מְקוֹם מְגוּרֵיו שֶׁל אוֹתוֹ פּוֹעֵל, וְנִחְפְּזָה לְבֵיתוֹ עִם זְמַן הַדִּלְקָת הַנְּרוֹת, כְּדֵי לְפָרַע לוֹ אֶת חוּבוֹ בְּיוֹמוֹ. כֵּן מְסַפְּרִים גַּם, כִּי הֵעִיר פֶּעַם אֶת־בֵּיתוֹ בְּאֶמְצֵעַ הַלַּיְלָה, בְּאַחַד מְלִילוֹת הַחֲרָף הַקָּרִים, וּבִקְשָׁה מִמֶּנָּה לְלַקֵּת אוֹתוֹ לְבֵיתוֹ שֶׁל חֵטִי אֶחָד בִּקְצָה הָעִיר, כְּדֵי לְשַׁלֵּם לוֹ אֶת־שְׁכָר עֲבוֹדָתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁכַח לְשַׁלֵּם לוֹ אֶת שְׁכָרוֹ בְּיוֹמוֹ. (תנועת המוסר)

רַבִּי אַרְיֵה לֵוִי, בִּקְרָה פֶּעַם אֶצֶל רוֹפֵא שְׁנִים לְצָרָה טְפוֹל בְּשָׁנָיו. הָרוֹפֵא הָיָה מִמְּפָרְזֵי וּמִמַּעֲרִיצֵי, וְטִפַּל בּוֹ בְּמִסִּירוֹת רַבָּה. עִם סִיֵּם הַטְּפוֹל, יָצָא הָרוֹפֵא לְלוֹחַת אֶת־רַבִּי אַרְיֵה וְלַהֲפָרַד מִמֶּנּוּ, וְלְפָלִיאָתוֹ, פָּנָה אֵלָיו רַבִּי אַרְיֵה וּבִקְשָׁה הַלּוֹאֶה בְּסִכּוּם מְסִים. עַל־אֲתֵר שֶׁלָּהּ הָרוֹפֵא אֶת הַסִּכּוּם הַמְּבֻקָּשׁ וּמִסְרוֹ לְרַבִּי אַרְיֵה. אָךְ לַהֲפָתָעָתוֹ, הִתְזַיֵּר לוֹ רַבִּי אַרְיֵה אֶת הַסִּכּוּם וְאָמַר: "זֶה הַתְּשׁוּלָּה שֶׁלָּךְ עַל־הַטְּפוֹל, וּמִכֵּן אֲנִי לְקִיָּם אֶת־הַמִּצְוָה שֶׁל 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ'. אֶת־הַלּוֹאֶה אֲחִזִּיר לָךְ אִם־יִרְצֶה־הַשֵּׁם בְּהוֹדֵמָנּוּת...". (גדולי הדורות)

הַקִּפְדָּה יִתְרָה הָיָה מְקַפֵּיד הָאֲרִיזָ"ל עַל פְּרִיעַת שְׁכָר שְׁכִיר וְקִיָּם הַצּוּרִי שֶׁל "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ". מַעֲוָלָם לֹא עָמַד לְהַתְּפִלָּה תְּפִלַּת מִנְחָה בְּעֶרְבּוֹ שֶׁל־יוֹם, טָרַם פָּרַע אֶת שְׁכָר הָאֲמִנִים, וְהָיָה מִתְּכַנֵּן לְקִיָּם בָּזָה מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ". גַּם כְּאִשֶּׁר לֹא הָיָה בְּיָדוֹ לְשַׁלֵּם, הָיָה מְאַחֵר אֶת־זְמַן תְּפִלַּת מִנְחָה עַד לְאַחַר שְׁקִיעַת הַחֲפָזָה, וְהָיָה אוֹמֵר: "כִּי־צַד אֲשֹׁא כְּנִי בְּתִפְלָה, וְלֹא קִיָּמָתִי עַד־כֵּן מִצְוָה זוֹ". כִּשְׁהָיָה נוֹתֵן צְדָקָה לְעֵנִי, הָיָה עוֹשֶׂה זֹאת בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב־לֵבָב, וְהָיָה אוֹמֵר: "לְכָל־מִצְוָה יֵשׁ אוֹת אַחַת מִכ־ב אוֹתוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְכְאִשֶּׁר הָאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה, מְאִירָה בְּמִצְחוֹ אוֹתָהּ אוֹת הַמְּכֻנָּת פִּגְגָּה אוֹתָהּ מִצְוָה, וּמִיד לְאַחַר מִכֵּן הִיא נִבְלָעַת בְּאָדָם. אוֹלָם הָאוֹת שֶׁל מִצְוֹת צְדָקָה, מְאִירָה בְּמִצְחוֹ שֶׁל־הָאָדָם כָּל אוֹתוֹ שְׁבוּעִי, וְאִינָה מְסִתְּלָקָת מִמֶּנּוּ כְּשֶׁאֵר הַמִּצְוֹת. וְלָכֵן נֶאֱמַר עַל־כֵּךְ 'וְצִדְקָתוֹ עֲמֻדָת לְעַד'". (ארבע ערי הקודש)

רַבִּי אֶהֱרֹן מִבֶּלֶז, הָיָה מְקַפֵּיד לְשַׁלֵּם שְׁכָר שְׁכִיר בְּעֵתוֹ, וְאֶפְלוּ לְנִכְרִי. וְאָמַר פֶּעַם: "יִתְכֵּן אֲמִנֵם שֶׁבִּנְכָרִי לֹא קִיָּם הֲלָאוּ שֶׁל 'לֹא־תִלֵּין פְּעֻלַּת שְׁכִיר', וְיֵשׁ עַל־כֵּךְ מִשְׁאֵל וּמִתֵּן בֵּין הַפּוֹסְקִים, אוֹלָם גַּם אִם הֲלָאוּ לֹא שֶׁךְ אֶצְלוֹ, הֲרֵי שְׁמִיּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ', יִתְכֵּן שֶׁקִּיָּמָתָם גַּם אֶצֶל נִכְרִי, וְלָכֵן יֵשׁ לְהַקְפִּיד גַּם לְגַבֵּי מִצְוָה זוֹ". אֶחָד מִמְּשִׁמְשֵׁי הָיָה מְסַפֵּר, כִּי כִשְׁהָיָה רוֹפֵא בָּא לְבִקְרָה אֶת־הַרְבֵּי, הָיָה מְקַפֵּיד עַל שְׁלִשָּׁה דְּבָרִים: לְקִיָּם "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ", לְשׁוֹחֵחַ עִמּוֹ מַעֲט כְּדֵי לְהַפִּיס אֶת־דַּעְתּוֹ, וְלִלְוֹתוֹ בְּיִצִּיאָתוֹ מִבֵּיתוֹ עַל־יְדֵי שְׁלִיחַ, כְּדֵי לְהַפִּיר לוֹ טוֹבָה עַל־מִסִּירוֹתוֹ. (תולדותיו)

סִפְר מִיַּחַד בְּשֵׁם "אַהֲבַת חֶסֶד", חֲבֵר הַ"חֶפֶץ חַיִּים" עַל־כָּל־עֵינֵי הַמְּמוֹן שֶׁבֵּין אָדָם לְחִבְרוֹ, מִצְוֹת הַלּוֹאֶה וּפְרִיעַת חוֹב, וְכֵן חוֹבֵת "לֹא־תִלֵּין פְּעֻלַּת שְׁכִיר" וְ"בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ". וְלֹא הָיָה הַ"חֶפֶץ חַיִּים" רַק נֶאֱחָה דוֹרֵשׁ, אֶלָּא נֶאֱחָה מְקִיָּם, וְהִירִיתוֹ הַגְּדוֹלָה בְּעֵינֵי שֶׁבֵּין אָדָם לְחִבְרוֹ, וּבִיחֻד מִמִּצְוֹת "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ" הִיָּתָה לְהַפְּלִיא. סִפְר תְּלִמִּידוֹ וְנֶאֱמַר בֵּיתוֹ רַבִּי מִשֶּׁה מְאִיר יָשָׁר, כִּי פֶעַם אַחַת, בְּעֶרֶב שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, בִּקְשָׁה מִמֶּנּוּ הַ"חֶפֶץ חַיִּים" לְמִסֹּר בְּשִׁלְחִיתוֹ לְמַלְמֵד הַפְּרָטִי שֶׁל בֶּנִי אֶהֱרֹן, אֶת שְׁכָר לְמִוּדוֹ הַשְּׁבוּעִי. הוּא בִּקְשָׁה מִהַתְּלִמִּיד לְמִסֹּר אֶת הַתְּשׁוּלָּה בּוֹ בַּיּוֹם, וְהַדְּגִישׁ בְּאָזְנוֹ, כִּי מוֹעֵד הַתְּשׁוּלָּה שֶׁל מַלְמֵד הוּא מִיַּד שְׁבוּעָה בְּיוֹם שְׁשִׁי, וְאִם לֹא מִשְׁלָמִים לוֹ בְּמוֹעֵד זֶה, עוֹבְרִים עַל "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ". לֹא פֶעַם רָאוּ אֶת הַ"חֶפֶץ חַיִּים" מוֹשְׁתָּרָה בְּלִילָה אֶפְל, צוֹנֵן, סוֹעֵר אוֹ שְׁטוּף גֶּשֶׁם, כְּדֵי לְשַׁלֵּם לַחֵטִי, סוֹדֵלָר וְכִדּוּמָה, אֶת־שְׁכָרוֹ בְּזִמְנוֹ. הָיָה פֶּעַם בְּעִצּוֹמוֹ שֶׁל־חֲרָף, בְּיוֹם צוֹנֵן קָפוּא כְּפוּר, שֶׁהַ"חֶפֶץ חַיִּים" נִסָּע לְוִרְשָׁה לְטוֹבַת יְשִׁיבָתוֹ שְׁבַרְדִּין. נִגְרָה הַ"חֶפֶץ חַיִּים" בְּהַתְּאֲמָצוֹת מְרַבָּה בְּעֲגָלָתוֹ שֶׁל גֶּרֶשׁוֹן בַּעַל־עֲגָלָה מְרַדִּין, אֶל תַּחְנַת הַרְּכַבָּת בְּבוֹסְטוֹן, מְרַחֵק גְּדוֹל מְאֹד וּבְדֶרֶךְ קָשָׁה וּמִיָּגַעַת. לְפָתַע נִפְרָה, שֶׁבְּהִיּוֹתוֹ שְׁקוּעַ בְּעֵינֵי נְסִיעָתוֹ, שָׁכַח לְשַׁלֵּם לְשִׁמְעוֹן הַחֵטִי בְּשִׁבְלִי תְּקוּן פְּרוֹתוֹ. צַעַר רַב הִצְטַעַר עַל שֶׁלֹּא שָׁלַח לַחֵטִי אֶת־תְּשׁוּלָּמוֹ בְּזִמְנוֹ, וְלֹא הִרְהֵר הַרְבֵּה, אֶלָּא צָוָה עַל גֶּרֶשְׁיָקָה לְהוֹבִילוֹ מִיד בְּחִזְקָה,

פעם, נכנס פורק ספרים אליהם של רבי שרגא פיבל מנדלוביץ, מקים עלה של תורה בארצות הברית, והתאונן, כי הביא לישיבה חבילה של ספרים שתקנו וברו אותם מחדש, אולם המנהל הכספי בקש ממנו לשוב לאחר ימים אחדים, בטענה ש"אין כסף היום". מיד קם רבי שרגא פיבל, ירד אל המנהל, ואמר: "גם ישיבה חביבה לשמור ולקיים את המצוה של 'ביומו תתן שכרו', ואסור להלין את פעלת השכיר". ומיד קבל הלה את שכרו. (שלוחא דרחמנא)

את דגליו ומטפס לקומה רביעית באישון לילה, כדי לשלם פרוטות לאדם שהעתיק בעבורו במכונת כתיבה, מספר דפים של חדושי תורה, כדי שלא להלין את שכרו, חלילה. וכשהלה השתומם וטען: "הרי אמרתי בפרוש למר, שאינני תובע את שכרי בו ביום ומותר אני עליו בלב שלם", השיב: "אמנם הצלתני באמצעות ותורה, שלא אפשר בלאו של 'לא תלין פעלת שכיר', אולם עדן אינני מקיים בזה את מצות עשה של 'ביומו תתן שכרו'..." (תולדותיו)

רבי שאול בראך מקאשוי, מסר פעם כמה ספרי תורה שהיו שייכים לו, לידי סופר סת"ם מומחה, כדי שהלה יגיה אותם ויתקנם. בטרם החל הלה במלאכה, התעניין אצלו הרבי על מחיר המלאכה בלה, והסופר נקב במחיר מסוים. תחלה הסכים הרבי למחיר זה, אולם לאחר זמן מה חזר בו ואמר: "חוזרני בי מהסכום שהיה בינינו לשלם לך את מחיר המלאכה בלה בבית אחת ובקבלנות, ומעדיף אני לשלם לך את שכרך לפי שעות העבודה. שכן עלייך כן אוכל לזכות לקיים מדי יום ביומו מצות עשה מן התורה, 'ביומו תתן שכרו'". אמר ועשה, ובמשך קרוב לשנתיים, מדי יום לפני תפלת מנחה, היה משלם לסופר את שכר פעלתו לפי חשבון השעות שעבד באותו יום. בסיום התקופה, חשבו תלמידיו ומצאנו, כי שיטת התשלום לפי שעות, עלתה לו ביקור פי ארבעה מהסכום שבקש הסופר מתחלה על פי קבלנות... (שאל בחיר ה')

בערב של ראש-חודש אחד, התדפק בנו של רבי יצחק זאב מבריסק, על דלתו של אחד מתלמידיו, בשליחותו של אביו, ובידו מעטפה עם הפולגה החדשית אותה חלק הרב לאברכי הפולל שלו. באותו יום, לא הגיע תלמיד זה אל הפולל, כן שלא היה נוכח בזמן החלקה החדשית ולא קבל את שכרו. ספר השליח, בנו של הרב מבריסק, כי באותו יום לא היה אביו רגוע מפני שחשש להפסיד את מצות עשה של "ביומו תתן שכרו", וכאשר ראה כי עת שקיעת החמה מתקרבת, והתלמיד לא בא עדן לקבל את מלגתו, שלח אליו את בנו לתנה בידו. אמנם יתכן למצא הוראת התר במקרה כזה, כי אין מדבר על שכר שכיר אלא על מלגה ללומדי תורה שיתכן שלא מגדלת פשכר פעלה, ובפרט שהתלמיד לא הופיע באותו יום בפולל ואף לא טרח לבוא לקבל את סכום התמיכה, דבר המוכיח כי הוא מוחל על קבלת שכרו, אולם כל הטעמים הללו אינם נכללים אלא בגדר תרומים. ומפני שהרב מבריסק לא בקש לעצמו התרים וסבות כדי להפטר מחובתו בעולמו, אלא נטל על עצמו על זה בלב ונפש לשמור את דבר ה', הקפיד על כל קוצו שלי י"ד בלי לנתר מאומה. (הרב מבריסק)

האדמו"ר מ"תולדות אהרן" בעל "דברי אמונה", היה נזהר מאד בלי ימיו לשלם לפועל שכיר את שכרו ביומו, ולקיים מצות 'ביומו תתן שכרו'. על כן הקפיד מאד, והנהיג גם בביתו להקפיד על ההדבר בכל מחיר, והזהיר אף את בני הבית לשלם בו ביום לכל העובדים והעוזרים את שכרם המלא. ספר בעל מלאכה אחד, שפעם תקן בביתו של הרבי תקון פלשהו, ובעבור פעלתו דרש שמונים ושמונה לירות ועוד שתיים או שלש פרוטות נוספות, שלחן לא היה כמעט ערו ואין מקפידים עליהן. בנקבו את המחיר, הטעים האמן באזני הרבי, כי הוא מותר מראש על הפרוטות המעטות, אולם הרבי עמד על-שלו לשלם את שכרו המלא, ואמר: "דע לך, שהיצר הרע מתגבר עליהם תמיד בדברים קטנים כאלו, כדי למנוע מהם לשלם את הסכום במלואו, ונמצא שהוא מכשיל אותם בדבר זה". וכן ספר, שמעולם לא התפכח עמו הרבי על המחיר שנקב, ולא נסה לבקש ממנו להוזילו ולקבל הנחה. וכן הקפיד הרבי בלי ימיו לשלם לו את כל התשלום בזמנו, למרות שהפועל היה אומר לו שהוא לא זקוק למעות עכשו. לא פעם לא היו מעות בכיסו של הרבי והדבר עלה לו במאמצים מרבים, אולם הוא השתדל בכל-כוחו לקיים "ביומו תתן שכרו". (חותמו של כהן גדול)

החזון אי"ש שב פעם לביתו עם מונית, וטרם יציאתו שלם לנהג את שכרו. בכניסתו הייתה נפרת שמחה יתרה על-פניו, והדבר היה תמונה בעיני אחד מתלמידיו. "ולשמחה מה-זה עשה?" הרהיב הלה עז ושא, והחזון אי"ש השיב: "מה לך תמיהה? הרי קצותי זה עתה מצות עשה של 'ביומו תתן שכרו'. וכיצד לא אשמח?" כן ספרו על ה"חפץ חיים", שחזר פעם בערב שבת מהמקוה, ועקב זקנותו כשקשתה עליו תהליכה, נסע בעגלה. בירידתו, שלם לעגלון את דמי הנסיעה, נכנס לביתו ופרץ בריקוד סוער, כשהוא מלא שמחה והודיה לה' יתברך על אשר זכה במצות 'ביומו תתן שכרו'. והעידו עליו, שהיה דומה באותה שעה, יותר מאשר עני מרוד שאכה לפתע בעשר מכלג, אשר לא נתן לתאר את שמחתו וגילת נפשו, והרבה יותר ממנו היה ה"חפץ חיים" שמת בגלל המצוה שעשה. (מעשה א"ש)

בכח תורתו של ה'סטיפלר', רבי יעקב ישראל קניבסקי בעל "קהלות יעקב", זכה להגיע לדברי התנא רבי מאיר להיות "צדיק וחסיד, ישר ונאמן". מקרביו שהיו עוקבים אחר מעשיו, היו רואים כיצד הוא מתאמץ לקיים את כל התורה וכל מצותיה בדקדוקיה ובהדויה, והיה מקיים בעצמו 'שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב' מתוך חביבות גדולה. איה מכחול אפון כדי לשוטט את התמונה, כיצד רבי יעקב ישראל הישיש, מכחת

בכל-פעם שהיה רבי משה אהרן שטרן, משגיח ישיבת קמניץ, משלם לשכיר את פעלתו, היה מתפנן לקיים את המצוה בשלמות, והיה מפרש את לשון הפסוק "ואם תלכו עמי קרי" שפרושו אף שתלכו עמי, דהינו בעשיית המצוה, מפל מקום אל תעשו זאת בדרך מקרה ועראי. לעתים, כשהיה נוסע עם-מונית, היה מונה את הכסף לאטו, וכשהנהג היה דוחק בו בקצרות, היה מפיס את דעתו ואומר: "לאט לך, מבקש אני לקיים את המצוה של 'ביומו תתן שכרו', ומצוה הרי לא עושים בחפזו..." (המשגיח דקמניץ)

בשנת תרפ"ז, החל רבי אהרן קוטלר להקים את בנין ישיבתו בקלצק. רבים מבני הקהילה הטו את שמכם בפעל לסיע בהקמת הבנין, והיו עומדים ומסייעים לבנאים מתוך חדוה של מצוה, ומתוך השתוקקות לטל חלק בהקמת בנין התורה. התלהבותם של אותם יהודים יקרים, הזרימה כח ומרץ בבנאים, ועשו את מלאכתם במסירות נפלאה. אחד מאותם בנאים מספר בזכרונותיו, כי לעתים חלף עליהם שבוע מבלי שיזכרו את שכן פעלתם, מכיון שלא היה כסף בידי המזמנים עליהם. אולם אף אחד מהם לא חשב לעזוב את מקום עבודתו ואמר: "לנטש את הבנין הקדוש באמצע הקמתו? חס וחלילה". פעם, עבר רבי אהרן קוטלר בסמוך לאתר הבניה, כמעשהו מדי בקר לאחר התפלה כדי לברך את הפועלים בברכת 'בקר טוב', והבחין באותו בנאי רושם האכזרנות, כיצד הוא מודבר עם מנהל העבודה בטון לא שגרתו, והבין כי ארע דבר-מה. פנה אליו רבי אהרן והתענג על המתרשש, אולם מנהל העבודה הקדימו ואמר: "רבי, מה יכול אני לעשות? הכסף שבקפה לא הספיק לשלם לכל הפועלים והבנאים, ושלמתי רק לפועלים הנכריים, להם נאלצתי לשלם את שכרם מיד". ברגע זה הבחין המספר, כיצד פניו של רבי אהרן מחוררים כסיד. בידיים רועדות נגש אל מנהל העבודה, ולחש לעברו בכאב עמוק: "אוי! שכיר יום... אסור להלין פעלת שכיר... ביזמו תתן שָכְרו. אם אין כסף - לא בונים, אסור לבנות חלילה, ולהלין את שְכְרו הימי של הפועל, אפילו לילה אחד". (אש התורה)

בערב ימיו של רבי משה אריה פרינד, רבה של ירושלים, עלה בדעתו לכתב לעצמו ספר תורה נוסף, מלבד ספר התורה שהיה לו משפך הימים, ואותו הכניס לבית מדרשו בחל המועד ספות תשמי"ב. את כתיבת הספר מסר לאחד מחשובי הסופרים בירושלים, ובמשך כל תקופת הכתיבה היה זהיר מאוד לשלם לו את שְכְרו בעתו ובזמנו. באחד הימים, היה חסר לו סכום של שש מאות דולר כדי לשלם לסופר את שְכְרו, והדבר צער אותו מאוד. בשעת לילה מאחרת, לאחר זמן חצות, בקשהו מקרבו לעלות על יציעו לנחם, אולם הוא סרב ואמר: "הלא עדין לא שלמתי לסופר את שְכְרו. מוטב שמתין עוד זמן-מה, אולי יזדמנו לי מעות ואוכל לסלק את החוב עוד הלילה, ואקיים את המצוה של 'ביזמו תתן שְכְרו'". התקשו בני הבית לקבל את הדברים, שכן כאמור הייתה זו שעה מאחרת מאוד, והפצירו בו לחוס על תשיותו ועיבודתו הגדולה, וטענו כי עכשו בשעה כה מאחרת לא יגיע אף אחד לביתם, אולם הוא לא אבה לשמע אליהם והמשיך להמתין. לא עברה אלא שעה קלה, והנה התנפק אדם אחד על הדלת ובקש להכנס אל הרב. בכניסתו ספר, כי זה עתה התקשר אליו אחד מידידיו מחוץ לארץ, ובקש ממנו להזדרז להכנס לאלתר אל הרב, כדי להזכיר בפניו חולה מסכן, וצוהו להעניק לו פדיון נפש בסך שש מאות דולר. בני הבית עמדו נדהמים לראות את ההשגחה הפרטית המפלאה לנגד עיניהם, ומיחמוט לציץ, כי מיד שלח רבי משה אריה את אחד ממקורביו עם הסכום המלא, אל אותו סופר, כדי לשלם לו את שְכְרו בעתו, ורק אז פנה לנחם מעט מעמל יומו. (משה רעיא מהימנא)

ממלכה

הירש'ל מאוסטרופולי, שהיה מנאמני ביתו של רבי ברוך ממז'צ'בוץ, והיה מברח את-לבו ומכנים בו חיות ושמוחה, סבל בלימיו עני ומחסור, אך מעולם לא סרה ממנו השמוחה, ועמה התגבר על-כל תלאותיו. "פעם אחת", ספר, "הייתי שרוי במצוקה גדולה, עד שפלו כל-הקצין. נעמדתי בתפלה ואמרתי לבורא כה, 'רבונו של-עולם! הרי כתבת בתורתך ביזמו תתן שְכְרו, מבקש אני ממך את-שְכְרי על מעט המצות שעשיתי, ותן-לי הלוואה בסך אלף דינרי זהב ליום אחד בלבד, שהרי עליך נאמר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול'. שאלוהו חבריו: 'ומה תשובה קבלת מן-השמים?' והירש'ל השיב בחייד-מר: 'הודיעו לי כי בקשתי התקבלה אל-נכון, ואמנם אשרו לי בבית-דין של-מעלה את ההלוואה המבקשת כשכר על-עמלי, אולם אמרו לו לבוא מחר'..."

המגיד מקלם, הזמן פעם לקהלה אחת, ונשא שם דרשת מוסר לקהל הנאספים בבית-המדרש, בה הוכיח אותם על-מעשיהם ודרש מהם להיטיב את-דרךם. בסיומו, בקש המגיד מהפרנסים את-שְכְרו ביזמו, והפלו נגשו עמו לאסוף את-שְכְרו מן-הקהל. היה ביניהם עשיר קמזן אחד, שבקש אמתלה כדי להתחמק ממנו, עטה על-עצמו ארשת חסודה, ושאל את-המגיד: "כלום מתר לקבל שכר בעד דברי תורה?" השיב המגיד ואמר: "לא בעד דברי תורה אני מקבל שכר, אלא בעד דברי התוכחה". תמה העשיר ושאל: "ובעד דברי התוכחה מתר לקבל שכר?" חיד המגיד ואמר: "בן-דאי, שהרי לחנם אני מוכיח, ונמצאתי מקבל מתנת חנם..."

אמרו פעם על אדם אחד, שהוא מתחסד רק עם ידידיו ואנשי שלומו, וכאשר הוא מזמין בעל-מלאכה לביתו, ואינו מחויב מקרבו, אין הוא מקפיד לשלם לו את-שְכְרו בעתו. אמר חכם אחד: "ידועים דברי רש"י, שהחסידה נקראת בן מפני שעושה חסד עם-חברותיה. ולמה נמנית היא אם-בן עם העושות הטמאים? מפני שעושה חסד רק עם-חברותיה..."

הבר התורה שלי

לשליחן השבת

שרש עמלק

"והיה בהנחת יי אלהיך לך מכל איביך מסביב פארץ... תמחה את זכר עמלק מתחת השמים."

שואל האלשיך הקדוש: הרי מצות מחית עמלק כל כך גדולה. ואם כל כך חשוב ענין מחית עמלק, מדוע להמתין עד שיגיה ה' לך מאויבך? מיד ימחו את עמלק בכל מקום המצאו!

ומלשב שמחית עמלק צריכה להיות לשם שמים בלבד, ואם יש מלחמה מסביב על הארץ, אין זה לשם שמים – לכבוד שמו של ה' וכסאו, אלא מלחמה להנצל מהאויבים. לכן מחכים אנחנו לזמן שלא נצטרך להלחם עם האויבים, ונזכה למחות את עמלק לשם שמים בלבד.

ומהו שרש עמלק? כאשר אדם עושה לכבוד עצמו, וכאלו הדבר תלוי בו עצמו, וחושב כי הכל מקרה חס ושלום.

מספר על ראש ושיבה צעיר שנסע לחוץ לארץ לדפוק על פתחי הנדיבים. בעודו מהרהר איך לדבר עם הגבירים, מה לבקש ובאיזה נסח לדבר, פגש בתלמיד חכם שהיה נוסע עמו, וספר לו את דאגתו כי זו הפעם הראשונה שהוא נוסע לשחר פני נדיבים, ולא הרגל בכזאת.

אמר לו הצדיק: "שמע לעצתי, הרי אתה נוסע לכבוד ה' ולא בשבילה, אז קשאתה מדבר עם הגביר תדבר עם ה'. זכר כי הגביר הוא רק השליח של ה'. כאשר תעשה כן, תצליח". וכן היה. בכל מקום נפתחו לו שערים, וראה ברכה שלא כדרך הטבע.

בסוף שהותו הגיע לדיד משכבר הימים שהבטיח לו סיוע בהחזקת הישיבה. אחרי שדבר עמו על צרכי הישיבה, הוציא הלה דולרים אחדים בלבד. נדהם ראש הישיבה ולא הבין איך זה יכול להיות.

פתאום תפס את עצמו ואמר: פשוט, הפעם דברתי אל הנדיב קדיד, וסמכתי עליו, ולא דברתי עם ה', והפסוק אומר "טוב לחסות ביי מבטח בנדיבים".

(פניני הפרשה)

שבת שלום ומברק!

דברים

ואתחנן

עקב

ראה

שופטים

כי תצא

כי תבוא

ניצבים

וילך

האזינו

וזאת הברכה

תנאי:

אמר רבי ישמעאל בן אביו, רבן בלכנו רחם עלינו, ותן בלכנו בינה להבין ולהשכיל, לשמע ולדבר, ולקיים ולעשות, ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. והאר עינינו בתורתך, ודבק לבנו במצותיך, ויתר לכבנו לאהבה וליראה את שמך:

ידיד נפש אב תרחמן, משוך עכרך אל רצונך. ורצון עכרך כמו אלי. ישתתף אלי מול תרדך. יערב לו וידידותך. מנופת צוף וכל טעם: הדור נאה וזו העולם. נפש חולת אהבתך. אנא א-י נא רפא נא ליה. ברחמים רבים ורחמים רבים. או תתקן ותתקן. והיה לה ששקת עולם: ותיק ויטו נא רחמך. ויחוס נא על בן אהובך. כי זה כשה נכסוף נכספתי. לראות בתפארת עונך. אנא א-י חמדת לבי. חוסה נא ואל תתעלם: הגלה נא ופזרם חביבי עלי. את סבת שלומך. תאיר ארץ מבורך. נגילה ונשמחה בך. מחר אהוב כי בא מועד. וחננו כימי עולם:

מה אשיב לה, כל תגמולותי עלי: בום ישועות אשא, ובשם ה' אקרא: נדרי לה' אשלים, נגדה נא לכל עמו: וקר בעיני ה' המותה לחסידיו: אנה ה' כי אני עכרך, אני עכרך בן אהבה, פתחת למוסרי: לך אונב וזבח תודה, ובשם ה' אקרא: נדרי לה' אשלים, נגדה נא לכל עמו: בחצרות בית ה' בתוכי וירושלים, תלליה:

רבונו של עולם, אני יודע שבית המקדש השלישי אינו בנוי מאבנים – הוא בנוי מרמעות. ואם כל מה שאתה צריך רק עוד דמעה אחת – בבקשה, קח את שלי, רבונו של עולם, קח את שלי:

אבינו אב תרחמן, המרחם, רחם עלינו, ותן בלכנו בינה להבין ולהשכיל, לשמע ולדבר, ולקיים ולעשות, ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. והאר עינינו בתורתך, ודבק לבנו במצותיך, ויתר לכבנו לאהבה וליראה את שמך:

משכן שילה

לעילוי נשמת
גבריאל און בן שרה ז"ל
נלב"ע ד' אדר א' ה'תשפ"ד
תנצ"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

בזשלי מאידים

הגביר של העיר

שירים חסידים

ביותר, מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתך. אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל חלשונות וקדשתנו במצוותיך וקרבנות מלכנו לעבודתך ושקד תגיד וחקרש עלינו קראת. אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד.

אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה. גילת רגת דיוצא וחדרה אהבה ואהבה ושלום ורעות. אשרי העם שבעה לו, אשרי העם שה' אלקיו. אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה, ועושה נחת רוח ליוצרו.

אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה תבינים עליכם אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, ואומר "מקוה ישראל ה'", מה מקוה מטהר את השמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל.

אנא עבדא וקדשא בריך הוא. ארין אשר תמיד עיני ה' א-להיך בה, מראשית השנה ועד אחרית שנה.

אין באלקינו אין בארוננו, אין במלכנו, אין כמושיענו. אין שום ואוש. איש את רעהו יעזרו וילאחיזו יאמר חזק, חזק חזק ונתחזק. אל תירא ישראל. אלה המדה לבי, חוסה נא ואל תתעלם. א-לי אתה ואורך אלקי ארומם.

אבינו מלכנו, פתח שערי שמים לתפלתנו. אהללה אלקי ואשמחה בו, ואשימה תקותי בו. אהודנו בסוד עם קרובו, אלקי צורי אהבה בו. אור דרע לצדיק ולישערי לב שמחה.

אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי, להוות בנעם ה' ולבקר בחיכלו. איהו טוב ה'.

אם אין אני לי, מי לי. וכשאני לעצמי, מה אני. ואם לא עבשיו, אימתי.

אבינו מלכנו, פתח שערי שמים לתפלתנו. אהללה אלקי ואשמחה בו, ואשימה תקותי בו. אהודנו בסוד עם קרובו, אלקי צורי אהבה בו. אור דרע לצדיק ולישערי לב שמחה.

אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי, להוות בנעם ה' ולבקר בחיכלו. איהו טוב ה'.

אם אין אני לי, מי לי. וכשאני לעצמי, מה אני. ואם לא עבשיו, אימתי.

אבינו מלכנו, פתח שערי שמים לתפלתנו. אהללה אלקי ואשמחה בו, ואשימה תקותי בו. אהודנו בסוד עם קרובו, אלקי צורי אהבה בו. אור דרע לצדיק ולישערי לב שמחה.

אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי, להוות בנעם ה' ולבקר בחיכלו. איהו טוב ה'.

אם אין אני לי, מי לי. וכשאני לעצמי, מה אני. ואם לא עבשיו, אימתי.

לעילוי נשמת
אסתר סטמקר
בת כרמלה ז"ל
ששון סטמקר
בן אליזבת ז"ל
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
צמריר מגידש ז"ל
בן עליה הי"ו
נלב"ע י"ד ניסן ה'תשע"ח
תנצב"ה

משכן
שילח

תקציר: זעליג ממשיך להפציר בחיילי העני לרכוש פריטים והוא מקרב בטענה שאין לו די כסף לרכישת הפריטים. זעליג ממשיך להתעקש וחיילי ממנו להניח לו לנפשו.

המשורר יצחק בעז"ה

שירים חסידים

ביום ההוא וישר השיר תהא בארץ והודה, עיר עז לנו וישועה וישית חומות ותל. בן בן אומר, תפך בן תפך בן, דכלא בן. ובה תחיו, וסוב וכלא בן, ומנה לא תוע, שאין לך מנה טובה הימנה.

ברוך (הוא) אלכינו שבראנו לךבדור, וחקדילנו מן התועים, ונתן לנו תורת אמת, ותני עולם

נשע בתוכנו. הוא יפתח לבנו בתורתו, וישם בלבנו אהבתו ויראתו ולעשות רצונו ולעבדו בללב שלם. למען לא ניגע לריק, ולא נלך לבחלה.

ברוך העבר אשר ובטח בך ותיה' מבתחו.

גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי שבמך ומשענתך תהא ונחמני

דוד מלך ישראל חי וקים. דע לפני מי אתה עומד לפני מלך מלכי המלכים. אחד יחיד ומיוחד תיה הנות ויתנה. דעת קנית לא חסרת, דעת לא קנית מה קנית, זה מה שנאמר במערכא. דעא ביה בולא ביה דלא דת מה ביה זה מה שנאמר במערכא.

ה' מלך ה' מלך ה' ימלך לעולם ועד.

הגיע זמן הנאולה. הדרו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו. הוא יגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ. חברים כל ישראל ונאמר אמן. הוא יפתח לבנו בתורתו, וישם בלבנו אהבתו ויראתו. הושיעה את עמך ויברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם. תכל יודוך ותכל ושבחך ותכל יאמרו אין קדוש כה'.

הנה אנכי שלח לך את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול ותעורא. ותשוב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם.

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. הקדוש ברוך הוא אנהנו אוהבים אותך. הרחמן הוא יקים לנו את סבת דוד הנפלת. הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא ויבשר לנו בשורות טובות וישועות ונתמות.

השיבנו ה' אלך ונשובה חרש ימינו בקרם.

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
טוביאס טוביה ברמן
בן לייקה ז"ל
סופיה בכלמן ברמן
בת ריקלה ז"ל
תנצב"ה

לעילוי נשמת
מרקוס קישו ברמן
בן סופיה ז"ל
אלברט אברהם ברמן
בן סופיה ז"ל
תנצב"ה

לעילוי נשמת
אשר אנג'ל קרופינסקי
בן חנה ז"ל
לואיז קרופינסקי בת חוה ז"ל
תנצב"ה

לעילוי נשמת
הקטור ג'ורג' ברמן
בן טוביאס וסופיה ז"ל
ריקלה דרייקוף
ציטריק בת חוה ז"ל
תנצב"ה

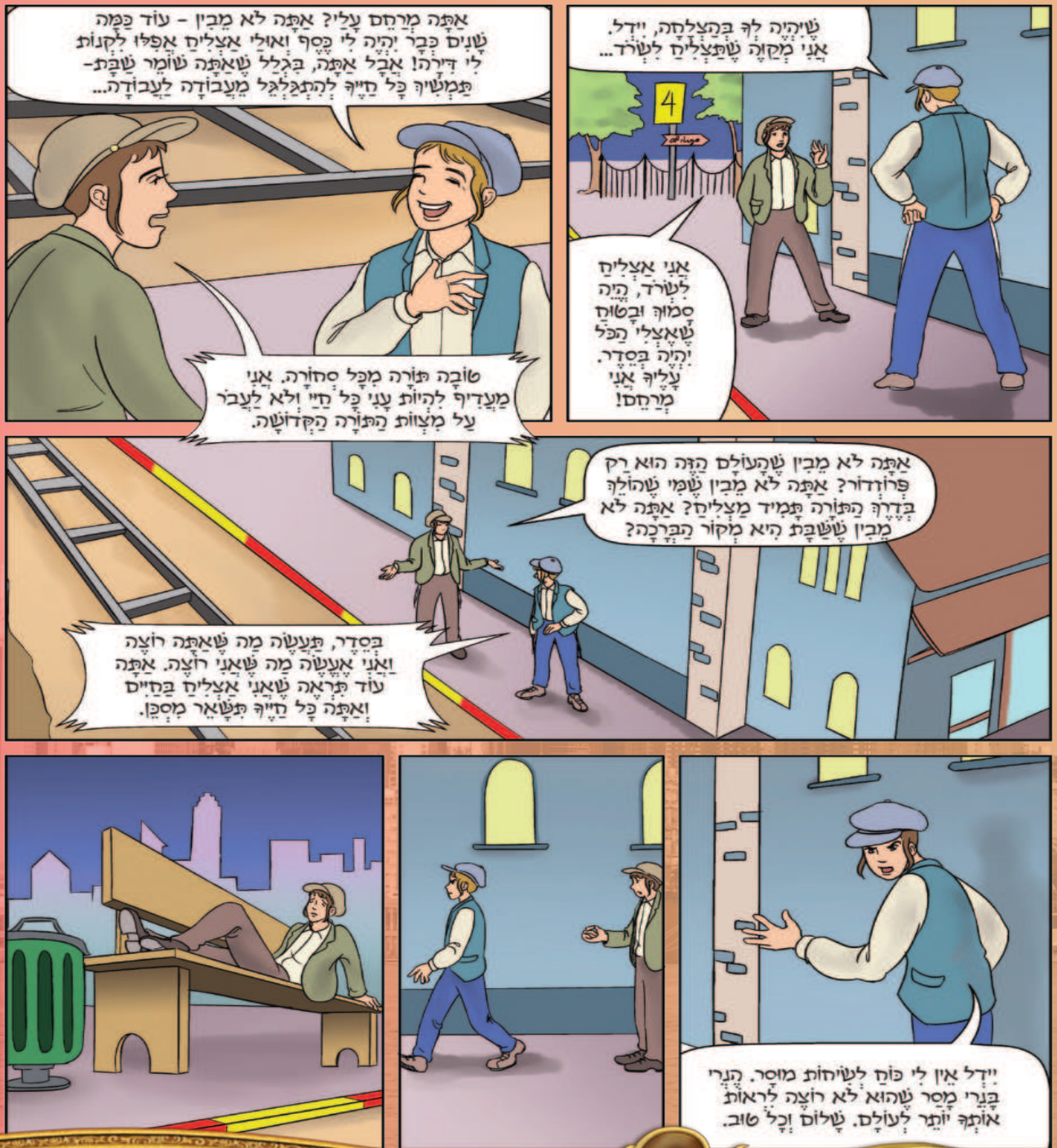
משכן
שילה

תקציר: הנערים מעדכנים את בעל מפעל הבקבוקים כי לא יוכלו לעבוד גם בשבת והוא מאים עליהם בפטורין. כשהם מסיימים את עבודתם, נפתלי מודיע כי בדעתו להמשיך לעבוד שם גם בשבת, וידל גוער בו ודואג להזכיר לו כי לא מדבר בפקוח נפש אף נפתלי לא משתכנע ודרךם נפרדת.

המשורר יצחק נפתלי

שירים חסידים

מִי יִתֵּן לִי אֲבִיר כִּינּוּחַ
אֶעֱשֶׂה וְאֶשְׁכַּח.
מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן וְשׁוֹמֵר
יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב ה' שְׁבוּת
עִמּוֹ יִגְדֵּל יַעֲקֹב וְיִשְׁמַח
יִשְׂרָאֵל.
מִמּוֹקֶדֶת מִלְכָּנו תוֹפִיעַ.
מִצִּיּוֹן גְּדוֹלָה לְחַיּוֹת
בְּשִׁמְחַת הַמִּיד.
מִקְרִי מַעֲפֵר דָּל
מֵאֲשַׁפֵּת יָרִים אֲבִיּוֹן.
מֹשֶׁה אִמָּת וְתוֹרָתוֹ
אִמָּת.

לֹא תִבּוֹשִׁי וְלֹא תִכְלָמוּ,
מִתְשַׁחֲשִׁי וּמִתְהַמֵּי,
כִּי יִחַסּוּ עֵינֵי עַמִּי, וְנִבְעַתָּה
עִיר עַל תֵּלָהּ.
לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים
וְרוּחַ נָכוֹן תְּדַשׁ בְּקִרְבִּי.
לְבַיְתִּי מִן אִמֵּר יִידֵד ה'
וְשִׁכֵּן לְבַשְׁתָּ עָלָיו.
מִתְהַמֵּי תוֹרָתְךָ, כִּי
הַיּוֹם הִיא שִׁיחָתִי.
מִתְהַמֵּי ה' אֲדִקְנֶה וְשִׁמְעַ
בְּתִרֵי יוֹדֶהָ.

כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ נִשְׁרָר צֶדֶק מֵאֵד,
וְהַעֲקֵר שְׂאֵל יִפְחַד כָּלָּה.
כִּי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם
הַבָּא.
כִּי מֶה שֶׁעוֹשֶׂת ה' הִבֵּל לְטוֹבָה.
כִּי מִי שֶׁעוֹסֵק בְּצִדִּיק צָבוֹר
בְּאִמּוּנָה, תִּקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְשִׁלְשׁ שָׂכָרָם.
כָּלֵם אֲהוּבִים, כָּלֵם בְּרוּרִים,
כָּלֵם גְּבוּרִים, כָּלֵם קְדוּשִׁים.
כֵּשֶׁם שְׂאֲנִי רוֹקֵד בְּנִגּוּן וְאִינִי
יָכוֹל לְנַגֵּעַ בְּךָ, כִּי לֹא יוֹכִלִי כִּי
אוֹיֵב לְנַגֵּעַ בִּי לְרַעָה.

מִי מֵרָאשׁ צָרִים אֲרָאָנוּ
וּמִגְבֻעוֹת אֲשׁוּרֵנוּ הֵן עִם
לְבָדֵד וְשִׁכֵּן וּבְנוּיִם לֹא
וְהַחֲשֵׁב.
כִּי נָחַם ה' צִיּוֹן, נָחַם כָּל
תְּרַבְתִּיהָ, וְיִשָּׁם מִדְּבָרָה כְּעֵדֶן,
וְעִירָתָהּ כֵּגֶן ה'.
שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחַת וְיִמְצֵא כֶּה,
תּוֹדָה וְקוֹל זְמִירָה.
מִצֵּד מִרְקָרִין לְפָנֵי הַכֹּלֵה,
כֶּלֶה נָאָה וְחִסּוּדָה.

מִי תְּרַבִּית טוֹבוֹת אֵלֶיךָ,
מִי תִגְדִּילֶת חֲסִדֶּךָ עָלַי.
וּמִתְּשִׁיבִי לֶךְ וְחִבֵּלִי שֶׁלֶךְ,
לֶךְ שְׁמִים אֶף אֲרִין לֶךְ.
וְאֶנְחֵנוּ עִמָּךְ וְצִאָנֶךָ,
וְחַפְצֵינוּ לְעִשׂוֹת רְצוֹנֶךָ.
כִּי לֹא יִשָּׁשׁ ה' עִמּוֹ
וְנִחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב.
כִּי מִצִּיּוֹן תִּצָּא תוֹרָה
וְדִבְרֵי ה' מִירוּשָׁלַם.

משכן
שילה

לרפואת והצלחת
ר' יצחק בן זוהרה הי"ו
אסתר בת עליזה הי"ו
למשפחת וחאנה הי"ו

לרפואת והצלחת
מזל אביטן
בת עליזה הי"ו

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לרפואת והצלחת
ר' עמרם בן זוהרה
זוהרה פרלה בת סוליקה
למשפחת אלול הי"ו

להצלחת
יעקב בן יפה הי"ו
שולמית בת יפה הי"ו

השחר מקדוסי

חיים הפליג מסרוקו לאיטליה ומשם עשה את דרכו לקוצי. לכל ארך מסעו המשיך לצסס במסחר וכאשר הגיע לקוצי במרכבת פאר כבר היה עשיר מפלג.

עד שהצליח לאסוף סכום גדול לא רק לנסיעה, אלא הרבה למעלה מזה.

רבי שמשון אין קטוהו באחים ואין קטוהו אדם אציל רוח! קדי לאפשר לי לחזור, הסכים שימכרוהו לעבד.

השולם לכם בני משפחתי היקרים? חזרת גיס, חי ובריא אתה, ויבן רבי שמשון בצלי?

ואתה אח מביט, אתה קבלת קרבן קזה מסע? ויהודי מוגדור כל כך גברים מדעת שהשליכו את הפך גלית הטובה והרימו את אבן הגיר? בצלי הקשים את לבו כל כך לגבי אשתו וילדי, עד כי גזל את עצמו מהם, כדי להציל אותה, אשר רק אחיו אתה?

האנה שלט עלך ביד שודדי גז אפריקאים, שניט הובלט למוגדור ויהודי המקום רצו לפדות את הגדול בתורה. הצדיק הזה סרב להשתחרר לבדו, הוא נצץ ליהודי מוגדור שיפדוהו במקומו, הוא בעצמו נלקח לאלכסנדריה להמכר לעבד.

שירי חנוכה

עמודי מהרי יונה, והתקני כליו, ונכנס לתוך גנה, בתוך תעלי, ונאחזה בסנסניו, ופריו תאכלי: ומתרי עדי ערוד, שני תורים עלי לחדך, וינאח כס כלילי ופיד, תני נוסך עלי אפד, ועגילי תתני:

סעי יונה ושמועני, ככנור נגני, ופצח זמרי רני, בשיר התבונני, ומתרי ואל תפני, לדרך שומני: קחי צידה ונסעה, ונתעדן ונשבעה, ונשתה מעינות דעה, ונשריה עלי נבל, ונמר תתני:

שמע הא-ל עניי בתפלה, בעת אקרא בשיר דוד תחלה: לפניך אני נחשב כאן, ויתוש קסן קרמני תחלה: מאד תרד לבבי גם ותלה, בגלותי אני אמה שפלה: הלא כבר אין אשר שירו, משלים, ילוד חומ"ק אני קל מנמלה:

אדון הכל מחיה כל נשמה, וזירות מבנה ארץ שמענום, יצו חסדו לבת נדיב חכמה: צבי צדיק במזרחת וימה: לבושה מענן תאר יקרו, ושרים חולקים תמיד ב'שר, ומשפעת עלי כל הארמה: נקיים הם בלי עין ואשמה: שאון גלי גבול ימים תעורר, שמועתם לטוב כלם פוררם, ועם דודה בצלו נעלמה: ולהם נכספה נפשי בתימה: בחן בעלה שבסניו תנחל, צרי גלעד שלח לנו וידיר, כציון נשמתה גבר ועלמה: ומעלתה מהדרת ורמה:

לעילוי נשמת
טל מובשוביץ ז"ל
בן עשהאל וחווה הי"ו
נלב"ע כ"א סיון תשפ"ה
תנצב"ה

לעילוי נשמת
מישל מרים
בת ריהנא סולטנה ז"ל
נלב"ע
י"ד באייר ה'תשפ"ה

לעילוי נשמת
פנחס גלברג
בן חיה שרה ז"ל
נלב"ע
כ"ז סיון ה'תשפ"ה

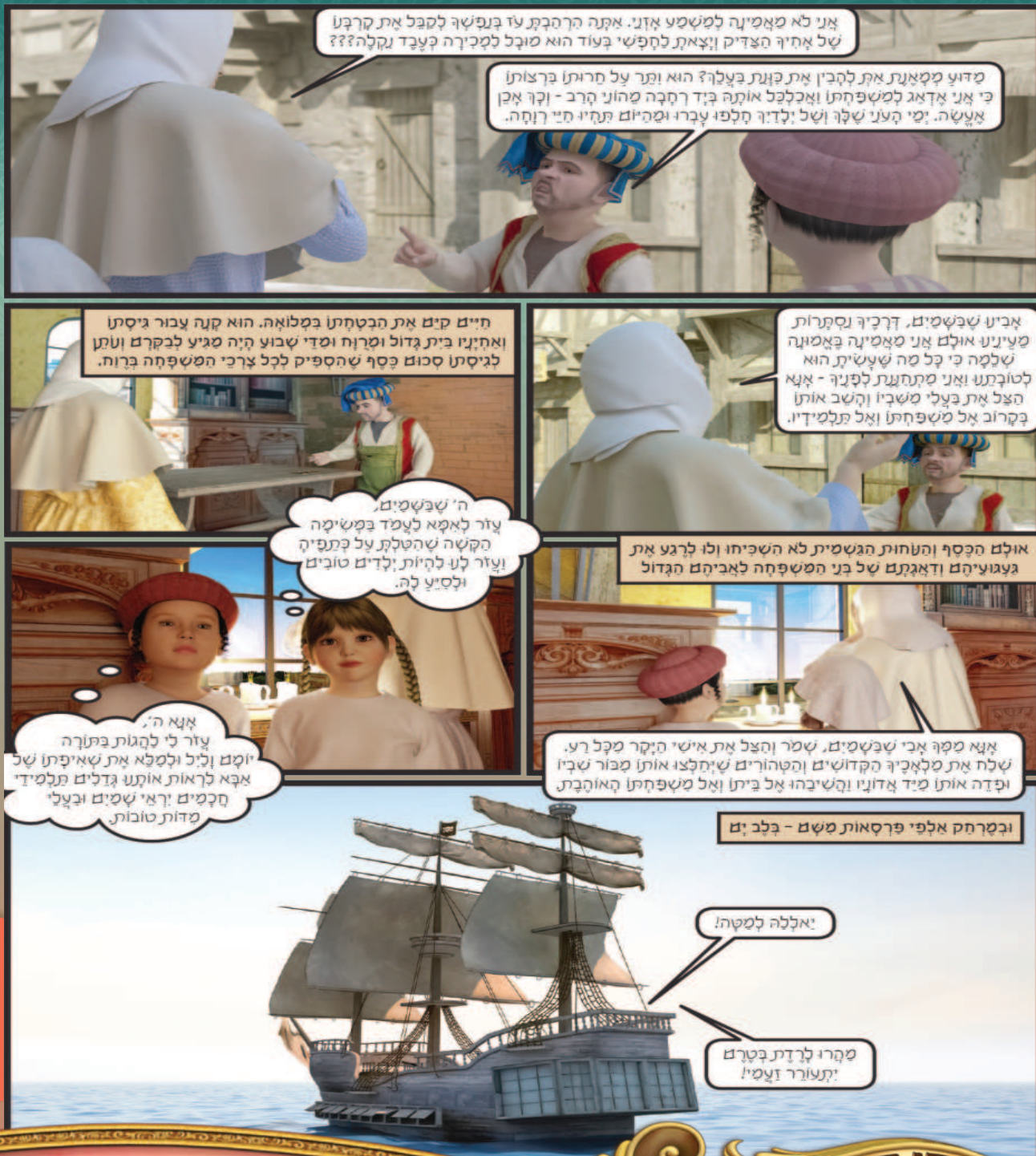
לעילוי נשמת
יוסף כבתי
בן חיים ז"ל
נלב"ע - כ"ח כסליו
ה'תשפ"ה

לעילוי נשמת
נחמיה עמאר ז"ל הי"ד
בן רויטל ומיכאל שלום
שיבלחט"א
נפל בקרב בשמחת תורה
ה'תשפ"ד

משכן שידלה

תקציר: לאחר הפצרות רבי שמשון, חכמי קהלת מוגדרו מסכמים לפדות את אחיו במקומו. רבי שמשון מבקש מחיים שיצא לבני משפחתו, כעשר גורלו שלו לא ידוע. בני הקהלה מבכים את חזרתו של רבי שמשון לידי השוודים וביתנים, חיים חוזר לעשות חיל במסחר...

המשנה יבוא בעד"ה

שירי חיים

אשאל אלקי יגאלה שבויים, יאסף זרועים: בוכות מבנה אב חמוץ לגוים, חמוץ לחיים: עת וקראו בשמו יהו ענוים, כי הם רצונים: בוכות אשר גלה לגתרים, הוליד נקיים: ארבע דגלים חלבו גאולים, חנו באלים: אל תמסרת אותם ביד בזויים, יהיו קנויים: אתה אשר תביש אלי עניים, שומר פתאים: נעלה לארצנו בשר וזמרה, וברוך ותררה: בוכות אשר נקרא שמה גברת, וסבה ושרה: ובנה אשר שמע בקול גבורה, נעקר פתרה: וכל בני יעקב שהם דוים, כלם רחויים:

ובשש נפנים סביבים, עפים בעת ותגלגל: יענו בקול שירים ערבים, יחד באותות נגלגל: שמרי יחיתי לדת, ובי לגוי ושמחה: קשרי בלבי אהבה, בחן נברת רעותה: בשמו לבדו בקמחה: מוחן נברת רעותה: אור לשרידים ורחמה: וימלאה בורות נגבים: גשמי ברכה וילד:

אם ננעלו דלתי גריבים, דלתי מרום לא ננעלו: א-ל חי מרום על קרובים, כלם ברוחו יעלו: כי הם אלי כסאו קרובים, יורו שמו ויהללו: חיות שהם רצוא ושבים, מיום בריאה נגללו: גלגל ואופן רעשים, מורדים שמו ומקדשים, מוזו כבודו לוקשים:

ישקף אלקים ממעון קדשו וך, כל שונאי עמו כתרף עין: חנה וי קם ונצב על אנה, ושקם לבוס רעל, אכל לא יין: וימחרו כם מלאכי משחית לדת, אותם בחצי י-ה, ובכל יין: סורי ראי ציון בנחמת כנה, עת כאשר יתה לבשר קין: פלטי קרא יום אשפת חרבי ואך, כם כל יפה מראה וקמדת עין:

משכן שילה

57

מתוך הספר:

מאת הרב ארז חזני שליט"א
מחבר סדרת הספרים "אחת שאלתי"

דיון משפחתי

עם פסקי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

"השב תשיבם לאחיר" (כב, א)

התפלין מדין "השבת אבדה"?

תשובה:

(א) ככל הנראה התפלין הללו גנובות, והמוציא אותן מידי הנכרי הרי הוא כ"מציל מידו", ולכן היה מתיר ליהודי לנהוג כפי שנהגו (ועין גטין מה, ושר"ע א"ח סי' לט ס"ז).

(ב) נפסק ב'שלחן ערוך' (שם ס"ז): "נמצאו תפלין בידי נכרי, ואין ידוע מי כתבם - כשרים", ונתן להניחן בברכה (כת"ס א"ח סי' ה), לפי שאין דרך הנכרי לכתב לעצמו תפלין, על כן ודאי שמישראל הן (ס"ז). וכל זאת לאחר שממחים הבקיאים בענייני סת"ם ישערו שהתפלין נעשו בכשרות (פסק"ת שם אות ה).

(ג) יתכן שאין כאן יאוש מצד בעל התפלין, כי הוא מצפה שיפלו לידי יהודי, ומאחר שהן משמשות אולי יוכלו הבעלים להכירן בטבעיות עין. ואם הכריז המוצא ולא מצא את בעליהן, רשאי להניחן, כמבאר ב'שלחן ערוך' (ח"מ סי' רסז סעיף כא): "מציא תפלין, שם דמיהן (עבור בעליהן) ומניח את המוצא" את התפלין עליו מיד אם ירצה, שדבר מצוי הוא לקנות בכל שעה". דהיינו, המוצא רשאי להחזיק את התפלין לעצמו ולהניחן, ויוצא בהן ידי מצות תפלין (אם ירצה לקנותן לעצמו), משום שבדאי לא יקפידו בעליהן, ויתרצו לקבל את דמי התפלין מהמוצא ולרכש במקומן תפלין אחרות.

לסכום: מתיר היה לסוחר היהודי להוציא את התפלין מיד הנכרי במרמה, וכעת עליו לחפש אחר בעל התפלין. ואם ירצה, רשאי להניחן בעצמו (פי גראות ככשרות), וזאת באופן שיטשום את מחיר התפלין, ואת הסכום יתן לבעליהן כשימצאם.

"ומה עם התפלין הנוספות של יד ימין?!..."

מעשה שהיה בסוחר יהודי שנסע לרנל מסחרו למדינת מקסיקו. באחד הימים, בעודו הולך בשוק, הבחין ברוכל המוכר מיני סדקית ומציאות. היהודי העביר מבטו על סחורתו של הרוכל, ולפתע אחזה בו לחלקה, כשצדה עינו זוג תפלין משמשות שהניח הרוכל הנכרי למכירה...

שאל הסוחר: "מהו מחירן של הקביות הללו?" והרוכל נקב בסכום של מאתיים דולר. "טוב", אמר הסוחר, "תן לי למדד אותן בבקשה".

והנה, לאחר שהניח את התפלין של היד והראש, פנה אל הנכרי: "רק רגע, היכן הקביות הנוספות, של יד ימין?"

הרוכל התבלבל, התבונן שוב על מרפלתו ונסה לחפש את התפלין של יד ימין. משלא מצא, התנצל: "אני מצטער, זה מה שיש לי".

אמר לו היהודי: "אתה בודאי מבין שמחיר 'תלבשת' חסרה הוא נמוך בהרבה... אני מוכן לשלם עשרים דולר בלבד". לאחר דיון ודברים הסכים הנכרי למחיר הנמוך, והסוחר היהודי שלם וקבל לידיו את התפלין.

בתי התפלין נפתחו, ונמצא שאכן יש בהם קלף עם פרשיות הכתובות באופן נאה כהלכתן.

כעת בא היהודי ומבקש לשאל ג' שאלות (א) האם היה מתיר לי להונות ולשקר את הנכרי על מנת להוציא ממנו את התפלין? (ועין בשר"ע הרב, הלכות אונאה סי"א, שכתב: "אסור להטעות את הנכרי בין בשווי המקח בין בחשבון. וכן כל מרמה שבעולם אסורה במקח וממכר, אפילו לנכרי, כגון אם יש מום במקחו צריך להודיע ללוקח, אף על פי שהוא נכרי, שהרי זה מטעהו וגונב דעתו אם אינו מודיע, וזהו הדין כגונב ממנו ממון ואסור מן התורה").

(ב) האם מתיר להניח את התפלין הללו?

(ג) האם מוטל עלי לחפש אחר בעל

שירים חסידים

והיה בעין שתוף על פניו
מים אשר פרוי יתן בעתו
ועלה לא יבול, וכל אשר
יעשה יצליח.
והיו למשפחה שאמר
ורחקו כל מבדעך ושיש
עליך אלוקך כמשוש תתן
על בלה.

והביאותים אל הר קרשי
ושמחתים בבית תפלתו
עולתיהם וזבחייהם לרצון על
מוכתו כי ביתי בית תפלה
יקרא לכל העמים.
והיה ביום ההוא יתקע
בשופר גדול ובאוי האבדים
בארץ אשור והגנדרים
בארץ מצרים והשתחויו לה'
בהר הקדש בירושלים.

ובכן צדיקים יראו
וישמחו וישירים יעלו
וחסידים ברנה יגילו.
ובכן תן כבוד לעמך תהלה
ליראך ותקנה טובה לירושך
ופתחון פה למיחלים לה, שמחה
לארץך ששון לעירך וצמיחת קרן
לדוד עבדך ועריכת נר לבן ישי
משיחך במתרה בימינו.
והאר עינינו בתורתך, ונדב לבנו
במצותיך, ונתר לבבנו לאהבה
וליראה את שמך, ולא נבוש ולא
נבלם ולא נכשל לעולם ועד.

ואני ברב חסדך אבוא ביתך
אשתתה אל תיכיל קרשך
בראיתך, מה טובו אהליך ועקב
משכנתך ישראל.
ואני נתתי לך שכם אחר על
אחריך אשר לקחת מיד האמרי
בחרבי ובקשת.
ואתה קרוש וישב תהלות
ישראל.
ובא לציון גואל ולשבי פשע
ביעקב נאם ה'.
ובאוי האבדים בארץ אשור
והגנדרים בארץ מצרים,
והשתחויו לה' בהר הקדש
בירושלים.

ואסתר ואחיקדש בקדשה של
מעלה, ועל ידי זה ישפע שפע
רב בכל העולמות ולתתן את
נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו
מכל סיג ופגם, ולשררנו
ולקדשנו בקדשתך העליונה,
אמן בלה.
ואמר ביום ההוא תנה אלוקינו
זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו
לו נגילה ונשמחה בישועתו.
ואנחנו עמך וצאן מרעיך
נודה לך לעולם לדור ודור נספר
תהלתך.

לעילוי נשמת
שלום ציון כהן
בן שרה ז"ל
נלב"ע י"א טבת ה'תשע"ט
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
דוד לוי
בן נוריה ז"ל
נלב"ע כ"ז טבת ה'תשפ"ה
תנצב"ה

משכן שילה

מתוקים מוסף בועמיה כי תצא תלפה

A man with a beard is sitting in a bed, reading a book to a young child who is also in bed. The scene is dimly lit, suggesting a bedtime story. The man is holding the book open, and the child is looking at it with interest. The background is dark, and the overall atmosphere is cozy and intimate.

לְמוֹצָאֵי
שַׁבָּת

יוֹם אֶחָד הִגִּיעַ אֶל הַצַּדִּיק רַבִּי אַבְרָהָם פִּישׁ זָצ"ל יְהוּדִי אֲמִיד,
שֶׁלְמִרְבֵּה הַצַּעַר מִפְּעֻלוֹ הָיָה פְּתוּחַ בְּשֹׁפֶת. הוּא רָצָה לְהַעֲבִיר
אֶל הָרֶב כֶּסֶף לַצִּדְקָה, וְהָיִשׁ לוֹ חֲבִילַת שְׁטָרוֹת, אוּלָם הָרֶב לֹא
הִסְכִּים בְּשׂוֹם אִפֹּן לְקַבֵּל אֶת הַכֶּסֶף. "כֶּסֶף שֶׁל חֲלוּל שַׁבָּת לֹא יִכָּנס
לָפֶה!" אָמַר לוֹ הָרֶב, אֵךְ הִיְהוּדִי הִתְעַשֵּׂשׁ
שׁוֹב וּלֹא וּתֵר.

רָאָה הָרֵב כִּי הִיְהוּדֵי אֵינוּ מִרְפָּה, וּבִכָּל
מִחִיר רוֹצֵה שְׁהֵרֵב יִהְיֶה מִכֶּסֶּפוֹ. מָה
עֲשֶׂה? לָקַח אֶת הַשְּׂטֵרוֹת, וּלְמֹול
עֵינָיו הַנִּדְהָמוֹת שֶׁל הִיְהוּדִי
הַחֹל לִקְרֹעַ אוֹתָם לְגִזְרִים.
לְאַחַר מִכֵּן פָּנָה לַעֲבֹר
הָאִישׁ הַהֵמוּם וְאָמַר:
"כָּעֵת תֵּאֲסֹף אֶת
הַנִּזְרוֹת. דַּע לָךְ, כֶּסֶף
שֶׁל חִלּוּל שְׁבֵת לֹא
יִכּוֹל לְהַכְנִיס לָפֹה!"
הִלָּה נִחְרָד, וַיֵּצֵא
מִהַבִּית בִּבְהִלָּה.
לְאַחַר כֵּמָה חֲדָשִׁים,

שוב הגיע אותו יהודי לבית הרב פיש זצ"ל עם חבילת שטרות בידו. הפעם החזיק אותם בבטחון גמור שהרב יקח אותם, ומיד החל לספר: "מאז שראיתי את מעשהו של הרב, כיצד לא התפעל מהכסף וקרע אותו לגזרים, סגרתי את המפעל שלי בשבת. אני, ברוך ה', שומר שבת! ראיתי כיצד כבוד הרב מסרב בכל תקף לגעת בכסף של מחלל שבת, והדבר עשה עלי רשם כביר. בזכות סגרתי את המפעל בשבת! הנה לפניך כעת כסף כשר."

כֶּסֶף הוּא דְּבַר חָשׁוּב כִּשְׁהוּא
מִשְׁמַשׁ לְדַבֵּר מִצְוָה, לַעֲבוֹדֶת ה'.
לְאַהֲב כֶּסֶף סֵתֵם כֶּף, אֶת הַכֶּסֶף
עֲצָמוֹ, זֶה דְּבַר פָּסוּל, בּוֹדְאֵי אִם
הַכֶּסֶף מְגִיעַ מִמְּקוּרֹת שְׂאִינָם
טוֹבוֹיִם, חֲלִילָה. נִזְכֵּר תְּמִיד
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֲכָמָה בְּכֶסֶף
וּבִשְׁפַע שֶׁ' נּוֹתֵן לָנוּ,
כְּדִי לֵאסֹף עוֹד מִצְוָה
וְעוֹד אַחַת. כֶּף נִזְכָּה
לַעֲשׂוֹת לֵה' רַק נַחַת.

וְעָכְשׁוּ כָלֶם בְּיַחַד:
יָד יָמִין עַל הָעֵינִים
וְנִקְבֵּל עַל מַלְכוּת
שָׁמַיִם. אֶל מֶלֶךְ
נֶאֱמָן, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל...

ליום
דאשון

השְׁמָחָה. יוֹסֵף חִיִּים הִקְטֵן נִדְחָף בְּטָעוֹת וְנָפַל פְּנִימָה אֶל תוֹךְ הַבָּאָר! אֲחוֹתוֹ נִבְהֵלָה מְאוֹד, אָךְ לֹא אִבְדָּה אֶת עִשְׁתוֹנוֹתֶיהָ. הִיא רָצָה מִיד הַבֵּיתָה וְקִרְאָה: "יוֹסֵף חִיִּים נָפַל לְבָאָר!"

בְּנֵי הַבֵּית, שֶׁשָּׁמְעוּ אֶת צַעֲקוֹתֶיהָ, נָזְעֻקוּ מִדֹּמֶה וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מִהֶבֶר
כְּשֶׁהָיָה מְחַסֵּר הַכֶּרֶה. רַק כַּעֲבֹר דְּקוֹת אֲרוֹכוֹת שֶׁבָּהֶן נָסוּ לְהִצִּיל
אֶת חַיֵּי, שְׁבָה אֵלָיו הַכֶּרֶת בְּאֵרֶח פֶּלֶא, וְהָיָה חֹזֵר לְחַיִּים כְּאִלּוּ
לֹא אָרַע דְּבַר.

בהודאה לה' על הנס הגדול שְקָרָה לוֹ, נדר הילד יוסף חיים

לֵילָה טוֹב, יְלָדִים צְדִיקִים! כָּל אֶחָד מֵאֲתָנּוּ רוֹצֶה בּוֹדָאֵי לְהִיטֵּה גָדוֹל בִּישׂוֹרָאֵל, אֲבָל לִפְעָמִים זֶה נִרְאֶה לָנוּ בְּלִי אִפְשָׁרִי אוֹ קִשָּׁה מְדִי. אַךְ זֶה רַק עֲצַת הַיָּצָר הָרָע, כִּי הַכֹּל מֵתַחִיל בְּבַחֲרִיה שֶׁלָּנוּ! בּוֹאוּ וְנִשְׁמַע סָפּוֹר:

הֲיָה זֶה יוֹם שְׁמֵשׁ נָעִים וְחַמִּים. יוֹסֵף חִיִּים הִקְטִין בֶּן הַשְּׁבַע שָׁחַק עִם אֲחוֹתוֹ עַל יַד הַבָּאָר. הֵם רָצוּ, קָפְצוּ, צָחְקוּ וְהִשְׁתּוֹבְבוּ, כְּמוֹ יֶתֶר הַיְלָדִים בְּנֵי גִילָם. אֲךָ לִפְתַּע קָרָה אֲסוֹן גָּדוֹל שִׁקְטָע אֶת קוֹלוֹת

וְאַחֲבֵת אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהָ בְּכָל־לֵבָהּ וּבְכָל־נַפְשָׁהּ וּבְכָל־מְאֹדָּהּ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵצֵא הַיּוֹם עַל־לֵבָהּ: וְשִׁנַּנְתָּם לִבָּהּ: וְדַרְבַּת בָּם בְּשִׁבְתָּהּ בְּכִיתָהּ וּבִלְכֻתָּהּ בְּדֶרֶךְ וּבִשְׂכָנָהּ וּבְקוֹמָהּ: וְקִשְׁרָתָם לְאוֹת עַל־יָדָהּ: וְהָיוּ לְטָטְעַת בֵּין עֵינֶיהָ: וְכִתְבָתָם עַל־מְזוֹזוֹת בֵּיתָהּ וּבְשַׁעֲרֶיהָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ שִׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוָה אֲתֶכֶם הַיּוֹם לֵאמֹר אֶת־יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְלִעֲבֹדוֹ בְּכָל־לִבְבְּכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מִסֵּר־אֶרְצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִמָּוֶשׁ וְאִסַּפְתִּי דָגְדָּה וּתְרִירָשׁהּ וּיְצִהְרֶהָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשֹׂדֶה לְבָהֶמְתָּהּ וְאֵכְלָתָּ וּשְׂבַעְתָּ׃ הַשְּׁמֵרוּ לְכֶם פֶּן־יִפְתָּה לְבַבְכֶם וְסָרְתֶם וְעַבַּדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים

ברוך אתה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמּוֹסֵף חֵלְבִי שָׁנָה עַל עֵינֵי וְתוֹנֵמוֹתַי עַל כַּסְפִּי וְזֶמְרִיר לְאִשׁוֹן בֶּת עֵינַי. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתְּשִׁיבֵנִי לְשָׁלוֹם וְתַעֲמִידֵנִי לְחַיִּים טוֹבִים וְלְשָׁלוֹם וְתֵן לִּי חֵלֶב בְּתוֹרָתְךָ, וְתִצְלֵנִי לְדָבָר מְצוּהָ אֵל תְּרִילֵנִי לְדָבָר עֲבָרָה. וְאֵל תְּבַאֲנֵי לִּידִי חֶסֶד וְאֵל לִידִי נְסִיוֹן וְאֵל לִידִי בִּיזּוֹן. וְיִשְׁלַט בִּי יְצֵר הַטּוֹב וְאֵל יִשְׁלַט בִּי יְצֵר הָרָע. וְתִצְלֵנִי מִיָּד מִיָּד הָרָע וּמִיִּחְזָקֵי הָרָעִים וְאֵל יִבְהִילֵנִי בְּחַלְמוֹת הָרָעִים וְהַחֲרוֹדִים וְרָעִים וְתִהְיֶה מְשִׁיב מִפְּנֵי הָרָע וְהָרָע שֶׁנִּי פֶה אִשְׁרֵי מוֹתוֹ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ תְּמַאִיר עֵינֶיכֶם מִלֵּו כְּבֹדוֹ.
שִׁמְעֵ יִשְׂרָאֵל, יְיָ אֶחָד,
יְיָ אֶחָד:
(בְּחֵשׁ) בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, עֵינֶיכֶם וְעַד:

[illegible]

- את המילים המוקטנות אין לומר בשבתות וימים טובים -

רבונו של עולם הריני מוחל וסולח לך מִי שהקעים והקטנים אותי או שהטאת כְּנָנֶיךָ. מִיִּן גִּבּוֹרֶיךָ מִיִּן כְּבוֹדֶיךָ מִיִּן כֶּלֶךְ אֲשֶׁר לִי. מִיִּן כְּאֵנֶם בְּיָד רַצְרוֹן בְּיָד בְּשֹׁנוֹ בְּיָד מִמּוֹדִי בְּיָד מִמְעֶשֶׂה. אֲנִי בְּיָד גְּבוּרָתְךָ בְּיָד גְּבֻלָּתְךָ אַחֵר לְךָ בִּרְיָאֵל אֵלָּא יַעֲנֵשׁ שׁוֹם כְּאֵדָם בְּמִסְתָּא. יְיָ רַצְוֹ מִלְּפָנֶיךָ וְאֵלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יֵשׁוּ אֲמַטָּא עִיד. וְמֵה שְׁתַּמְתִּי לְפָנֶיךָ מִחוּץ בְּרַחֲמֶיךָ הִרְבִּים אֲבָל אֵל מִי יְיָ יִסְדִּיר וְיִחַלֵּם רַעֲיוֹנִי יִהְיֶה לְרַצְוֹן אֲמִינִי פִי וְהִגִּדְוּ לְפָנֶיךָ, וְיִצְרִי וְיִחַלֵּם.

שִׁשְׁקִיעַ אֶת כָּל חַיֵּיו בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה. וְאָכַן, מֵאוֹתוֹ יוֹם הָיָה שׁוֹקֵד יוֹמָם וְלַיְלָה עַל הַתּוֹרָה בְּבֵית הַמְּדֻרָּשׁ. אָף בְּשׁוּבוֹ לְבֵיתוֹ, הָיָה נֶחְבֵּא בְּחֹדֶר הַסְּפָרִים וְחוֹזֵר עַל לִמּוּדוֹ.

כָּךְ עָלָה וְנִתְעַלָּה מִיּוֹם לַיּוֹם, כְּשֶׁהָיָה עוֹדֵנּוּ רַךְ בְּשָׁנִים. יוֹם אֶחָד, רָאָה מִכְתָּב שֶׁשְּׁלָחוּ חֲכָמֵי יְרוּשָׁלַיִם אֶל אָבִיו - רַבִּי אֱלִיהוּ חַיִּים, רַבֵּם שֶׁל יְהוּדֵי בִגְדָאד, וְבוֹ שָׁאַלָה בְּעֵינָיו כְּשֶׁרוּתָם שֶׁל אֲתֵרוּגִים מִסִּימִים שֶׁבָּאוּ לִידָם.

יָשָׁב הִילֵד וְעָרַךְ תְּשׁוּבָה מְפֹרֶשֶׁת וּמְנַמֶּקֶת, תּוֹךְ שֶׁהָיָה מְצַטֵּט מִגְדוּלֵי הַפּוֹסְקִים שֶׁעֲסָקוּ בְּעֵינָיו זֶה, וְשֹׁגֵר

אֶת הַמִּכְתָּב לְחֲכָמֵי יְרוּשָׁלַיִם. כְּאִשֶּׁר קִבְּלוּ בִירוּשָׁלַיִם גַּם אֶת תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל אָבִיו - רַבִּי אֱלִיהוּ, הִשְׁיבוּ לוֹ שֶׁכָּבֵר עֲנָה בְּנוֹ הַחֶכֶם וְהַצַּדִּיק תְּשׁוּבָה מְדִיקָה כְּשֶׁלּוֹ, בְּגִיל צַעִיר כָּל כָּךְ, וְשִׁבְּחוּ אוֹתוֹ מְאוֹד שֶׁזָּכָה בְּבֶן כָּזֶה! וּמִי הָיָה אוֹתוֹ הִילֵד שֶׁעָלָה לְגִדּוּלוֹת? הָיָה זֶה לֹא אַחֵר מֵאִשֶּׁר רַבְּנוּ יוֹסֵף חַיִּים - ה'בֵּן אִישׁ חַי'!

גַּם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָיוּ יְלָדִים בְּצַעֲרֻתָם. הֵם בָּחֲרוּ לְהִשְׁקִיעַ אֶת עֵקֶר כָּחֶם בְּתוֹרָה וּבִמְצֻוֹת, הִתְנַבְּרוּ עַל נִסְיוֹנוֹת וְקִשְׁיִים, וְכָךְ זָכוּ לַעֲלוֹת וּלְהִתְעַלּוֹת. גַּם אָנּוּ נִתְאַמְצָה לְהִשְׁקִיעַ עוֹד כָּכָל יְכֻלָּתָנוּ, וּבּוֹדָאֵי ה' יִתְבָּרַךְ יִסְיַע בְּיַדְנוּ.

וְעַכְשָׁיו כָּלָם בִּיחָד: יָד יָמִין עַל הָעֵינַיִם וְנִקְבֵּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם. אֵיל מֶלֶךְ נֶאֱמָן, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל...

רְפוּאָה שְׁלֵמָה

לַיּוֹם
שְׁנִי

לַיְלָה טוֹב, יְלָדִים חֲבִיבִים! הַצַּדִּיקִים, בְּרַב קִדְשָׁתָם וְחֻכְמָתָם, פּוֹעֲלִים לְהֵבִיא יְשׁוּעוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל, כָּל אֶחָד בְּמָה שֶׁהוּא זָקוּק לוֹ. בּוֹאוּ וְנִשְׁמַע סִפּוּר:

לִפְנֵי כַּמָּה עֶשְׂרוֹת שָׁנִים חַי בְּעֻכְסוֹ צַדִּיק אֶחָד, שֶׁהָיָה מוֹהֵל מִסְמָךְ וּבַעַל שֵׁם, וְהָזְמֵן לְבִרְיּוֹת רַבּוֹת. הוּא הָיָה עוֹשֶׂה אֶת מְלַאכְתּוֹ נֶאֱמָנָה, בְּמִמְחִיּוֹת רַבָּה, בִּירְאֵת שָׁמַיִם וּבִכְנֻנוֹת טְהוּרוֹת, וּמַעֲוֹלָם לֹא נָטַל שָׂכָר טְרַחַח עַל כָּךְ. יוֹם אֶחָד חָלְתָה בָתּוֹ שֶׁל הַמוֹהֵל בְּמַחֲלָה קָשָׁה וְנִפְלָה לְמִשְׁכָּב. כָּל הַתְּרוּפוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ לֹא הוֹעִילוּ, וּמִצָּבָה הִתְדַרְדֵּר מְאוֹד. כְּשֶׁרָאָה הַמוֹהֵל אֶת מִצָּבָה הַקָּשָׁה שֶׁל בָּתּוֹ הָאֲהוּבָה, פָּרַץ בְּכִי מֵר, צָעַק וְהִתְחַנֵּן לְבוֹרָא הָעוֹלָם שֶׁיַּצִּיל אֶת בָּתּוֹ: "רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אֲנִי מְזַכֶּה אֶת יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל הַרְבֵּים לְהַכְנִס בְּבִרְיָתוֹ שֶׁל אֲבִירָם אֲבִינּוּ! יְהִי רָצוֹן שְׁזֻכּוֹתָ שֶׁל מִצָּבָה זוֹ תַעֲמִיד לָנוּ כְּעֵת. אָנָּה, שְׁלַח נָא אֶת אֱלֹהֶיךָ הַנִּבְיָא לְהַצִּיל אֶת בָּתִּי וּלְרַפְּאָהּ", קָרָא בְּמֵר נִפְשׁוֹ.

וְהִי בְּלִילָה, רָאָה הַמוֹהֵל בְּחִלּוּמוֹ אֶת אֱלֹהֵי הַנִּבְיָא, כְּשֶׁלִּידוֹ יוֹשֵׁב רַבִּי

מִסְעוּד יוֹנָה אֲדָרְעִי זַ"ל. פָּנָה אֵלָיו אֱלִיהוּ הַנִּבְיָא וְאָמַר: "לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה וּמַרְעִישׁ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת? דַּע לָךְ שֶׁרַבִּי מִסְעוּד הָנוּ צַדִּיק וְטְהוֹר. לָךְ נָא אֵלָיו, וְעַל יָדוֹ תִּהְיֶה רְפוּאָה לְבִתְּךָ!" בְּבִקְרָא לֹא הִתְמַהֵמָה הַמוֹהֵל כָּלָל, אֲלָא קָם וְנָסַע אֶל הַצַּדִּיק. הוּא נִכְנָס לְחֹדְרוֹ שֶׁל רַבִּי מִסְעוּד וְשָׁפַךְ לִפְנָיו אֶת לְבוֹ. בְּרַךְ הַצַּדִּיק אֶת הַחוּלָה בְּרְפוּאָה שְׁלֵמָה, וְעָשָׂה לָהּ שְׁנוּי שֵׁם. וְאָכַן, לְתַדְהֻמַּת הַרוּפְאִים וּלְשִׁמְחָתָם הַרְבֵּה שֶׁל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, הַחֲלָה הַחוּלָה לְהִתְאַוֵּשׁ. מִרְגַּע שֶׁיָּצָא הַמוֹהֵל מִחֹדְרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, הִשְׁתַּפֵּר מִצָּבָה בְּמַהֲרִית עַד שֶׁחָלְמָה לְחִלּוּטִין!

גַּם אִם עוֹבְרִים עָלֵינוּ קִשְׁיִים, חָלִילָה, נִתְפַּלֵּל לָהּ שְׁבָזוֹת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל זֹכֶה לִישׁוּעָה בְּמַהֲרָה, וְה' יַעֲבִיר מֵאֲתָנוּ כָּל פֶּגַע וְכָל דְּבַר רָע!

וְעַכְשָׁיו כָּלָם בִּיחָד: יָד יָמִין עַל הָעֵינַיִם וְנִקְבֵּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם. אֵיל מֶלֶךְ נֶאֱמָן, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל...

לְדַרְתָּם וְנִתְּנוּ עַל-צִיצִית הַכֶּנֶף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת-כָּל-מִצְוֹת יְיָ וְעָשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרָיִם לְכַבֵּדְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר-אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְעָשִׂיתֶם אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי וְהָיִיתֶם קְדוֹשִׁים לֹא-לְהֵיכֶם: אֲנִי יְיָ אֱ-לֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהָיוֹת לָכֶם לֹא-לְהֵיכֶם אֲנִי יְיָ אֱ-לֹהֵיכֶם: (חֲזוֹן וְאוֹמֵר) יְיָ אֱ-לֹהֵיכֶם אֲמַת.

יַעֲזָרוּ חֲסִידִים כְּבֹדֵד, יִרְגְּנוּ עַל מִשְׁכָּבוֹתָם: רֻמְמוֹת א-ל בְּנִרְנָם, וְחִרְבַּת פִּיפִיּוֹת בִּידָם: הִנֵּה מִטָּה שֶׁשְׁשָׁלְמָה שְׁשִׁים גְּבִירִים סָבִיב לָהּ, מְגַבֵּר יִשְׂרָאֵל: בָּלֶם אֲחִיו חֲרַב מִלְחָמִי מִלְחָמָה, אִישׁ חֲרַבּוֹ עַל יְרֵכּוֹ מִפְּחַד בְּעִלְיוֹת: (וְחֲזוֹן מִפְּסוּק "הִנֵּה מִטָּה" שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים)

וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: (בְּלִשָּׁה) וְחִרְבָּה (דְּעִצּוֹר) אֶף-יְיָ בָּכֶם וְעִצָּר אֶת-הַשָּׁמַיִם וְלֹא-יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת-יִבְרָלָהּ וְאֲבִדְתֶּם מִמֶּהָ מֵעַל הָאָרֶץ הַטֶּבֶה אֲשֶׁר יְיָ נָתַן לָכֶם: (עַד כֹּאן בְּלִשָּׁה) וְשִׁמְתֶם אֶת-דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל-לְבַבְכֶם וְעַל-נִפְשְׁכֶם וְקִשְׁרֶתְכֶם אִתְּם לְאוֹת עַל-יְדֵיכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמְדֶתְכֶם אֶת-בְּנֵיכֶם דְּבָרֵי בָם בְּשִׁבְתְּכֶם בְּבִיתְכֶם וּבְלִבְתְּכֶם בִּדְרֹךְ וּבְשִׁבְתְּכֶם וּבְקוּמְכֶם: וּכְתַבְתֶּם עַל-מְזוּזוֹת בֵּיתְכֶם וּבְשַׁעְרֵיכֶם: לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ אֲבֹתֵיכֶם לֵאמֹר: לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל-הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְיָ אֱ-לֹהֵי מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל-כְּנָפֵי בְגָדֵיהֶם

יְבָרְכֶךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ:

יֹאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֵינוּ וְיִחַנֶּנּוּ:

יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֵינוּ וְיִשֶּׁם לָךְ שְׁלוֹם:

יִשָּׁב בְּסֵתֵר עֲלֵינוּ, בְּצֵל ש-דֵי יִתְלַוֵּנוּ: אָמֵן לֵי יְיָ מַחְסֵי וּמְצוּדוֹתַי, א-לֵהִי אֲבָטָה בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילֵךְ מִפֶּחַ יְקוֹשׁ מְדַבֵּר חַוּוֹת: בְּאִמְרָתוֹ יִסֹּף לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תִּחְסֶה, צָנָה וְסִתְרָה אֲמַתּוֹ: לֹא תִירָא מִפְּחַד לֵיָּלָה, מִחַץ יַעוֹף יוֹמָם: מְדַבֵּר בְּאִפְסַי יְהִלֵּךְ, מִקֻּטֵּב יִשׁוּר צְהָרִים: יִפֹּל מִצִּדֵּךְ אֵלֶיךָ וְיִכְבֶּה מִיְמִינֶךָ, אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעִינֶיךָ תִּבְטֵא, וְשִׁלְמַת רַשְׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסֵי:

במטותו, כשִׁלְפָנֵינוּ יושבים שני אנשים אשר התדרדרו במעשיהם מאוד, לא עלינו. הרב, למרות כאביו וחלשתו, ישב והסביר להם פנים. בנעם אמרותיו ובחם לבו אמר להם דברי התעוררות ומוסר. הוא דבר על לבם, והסביר להם עד כמה עליהם להתרחק מאוד מכל ההשפעות הרעות של הרחוב. כך עמד הבחור ונחצה בצד עד שסיים הרב את שיחתו עמָהֶם. כשנכנס התלמיד, כבר היה הרב באפיסת כחות ונרדם.

היה זה מחזה מפעים! גם בשעותיו האחרונות, היה הרב מסור כל כלו למען הכלל והפרט במסירות נפש עלאית. הוא לא בחר לדאג לעצמו ולנוח, ונתן את כחו גם כשהיה לו קשה, עבור כל יהודי.

גם אנחנו נשתדל לגמל חסד עם כל חברינו והסובבים אותנו. כל מעשה טוב מקרב את הגאולה השלמה, וממלא אותנו בשמחה ובאמונה.

ועכשיו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים. איל מלך נאמן, שמע ישראל...

גדלותו של רבי סעדיה בן יוסף זצ"ל נודעה לא רק בתורה, אלא גם במדת החסד. הוא דבק בעשיית חסד עד כלות הכחות, מתוך מסירות נפש מפלאה. שנה אחת בימי בין הזמנים, זמן קצר טרם עלייתו של רבנו זצ"ל למרום, שב הרב מבית החולים לביתו, כשהוא חלוש וכאוב מאוד, אף את הכל קבל עליו באהבה. באמצע היום נכנס לפתע אחד מבחורי הישיבה אל ביתו של רבנו. והנה להפתעתו ראה את רבי סעדיה שוכב

לא רצה לביש בת ישראל ולבטל את השדוך בגלל כסף. הוא שלח להודיע לחותנו שהוא מוכן להמתין כמה זמן שיִדְרֹש עד שישיגו את הכסף לצרכי הנשואין. כך חלפו להן כעשר שנים! בינתיים התפרנסה משפחת העשיר בדחק רב ממכירת לחמים בשוק. בת העשיר, הפלה, עמדה בדוכן ומכרה את הלחמים.

יום אחד עבר ליד הדוכן פרש רכוב על סוס. הוא תקע את חניתו באחד הלחמים, לקח אותו ואמר: "זה שלושה ימים לא בא דבר מאכל לפי, ואני רעב מאוד. אין לי כסף מזמן לשלם, אבל הנה", קרא, וזרק לעבר הפלה מעיל ישי: "זה שלקחתי. אם עוד שלושה ימים לא אשוב לשלם, קחו את המעיל במקום התשלום". הימים חלפו, והחיל לא שב לקחת את מעילו. נסתה הפלה לבחון

לילה טוב, ילדים מתוקים! כסף הוא דבר חשוב שעוזר לנו לעשות הרבה מצוות, נכון? אבל אם יהודי עלול להפגע מכך - הרי שכל הכסף אינו שוה כלום! בואו ונשמע ספור:

כשהגיע המהר"ל מפראג - רבי יהודה ליוא בן בצלאל זצ"ל - לפרקו, השתדף עם בתו של אחד מעשירי אירופה. אבי הפלה התחייב לדאג לפרנסתו ולכל צרכיו של החתן המפלא, כדי שיוכל ללמוד במנוחה לאחר נשואיו. אף למרבה הצער, בתקופת הארוסין התהפך עליו הגלגל והוא ירד מנכסיו. שלח העשיר מברק לחתנו והודיע לו כי לצערו הרב לא תהיה לו אפשרות לעמד בהתחייבותו, ולכן יכול החתן לשאת אשה אחרת במקום בתו. אבל המהר"ל

שמות תשמו רעים אהבים בשמחה יצירו בנו עזו מן שם. ברוך אתה יי, משמח חתן וכלה:

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, אשר ברא ששון ושמחה, חתן וכלה, גילה רנה דיצה וחדוה, אהבה ואהות, שלום ורעות, מהרה יי א-להינו ישמע בערי יחוד ויחזקות ירושלים, קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלל, קול מצהלות חתנים מחשבתם, ונערים ממשחת ננינתם, ברוך אתה יי, משמח חתן עם הכלה:

והזמן שבדור ברכת המזון, אומרים סברי מרין (ועונים): לחיים. ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:

שבע ברכות

בסעודת חתן וכלה מברכים שבע ברכות לפני מרת מרים בורא פרי הגפן - וסנה ארץ ישראל לקחת שתי כוסות, אחת לברכת המזון ואחת לברכת חתנים, ואחר שסיים ויטעמו ברכת המזון, אנו סברי מרין (הפן פרי הגפן) אלא מתחיל השני לברך על הכוס שבדור "שהחול ברא לבדור" עד סוף שבע הברכות, ואחר כך מברך הראשון "בורא פרי הגפן" ומכניח לרחיצת ידיו ויטעמו.

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, שהכל ברא לבדור: ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, יוצר האדם: ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, אשר יצר את האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו, והתקין לו מזגו כגון ערירי. ברוך אתה יי, יוצר האדם: שוש תשיש ותגל עמך בקבוץ בנייה לתוכה במהרה בשמחה. ברוך אתה יי, משמח חתן וכלה:

יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) אנא בכה, גרלת ימינה, תתיר צרותי. (אב"ג י"ח) יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קבל רנת, עמך. שבענו, טרחנו נורא. (מר"ע ש"ז) יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נא נבור, דושי יחודך, נכבש שמרם. (נב"ד י"ח) יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) פרנסה טרם, רחמי צדקתך, תמיד נמלם. (בט"ר צ"ח) יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חסין קדוש, קרב טובך, נהל עזרתך. (חכ"ב ט"ח) יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) יחיד גאה, לעמך פנה, זוכרי קדשך. (י"ח פ"ח) יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שוענתו קבל, ושמע צעקתנו, יודע תעלומות. (שק"י צ"ח) (בלחש) ברוך, שם קבור מלכות, לעולם ועד. אתה תקום תרחם ציון, פי את חננה כי מאושר: בידך אפקיד רוחי, פדיתה אותי יי א-ל אמת:

בשבתות ובימים שלא אומרים בהם תחנון (ראה בלוח בעמוד 2) - לא אומרים וידוי.

אנא יי א-להינו וא-להי אבותינו. תבא לפנינו תפלתנו. ואל תתעלם מלכנו מתחנונו. שאין אנחנו עוי פנים וקשה ערף דומר לפנינו יי א-להינו וא-להי אבותינו צדיקים אנהנו ולא חטאנו. אבל חטאנו. עוינו. פשענו. אנהנו ואבותינו ואנשי ביתנו: אשמונו. בנרנו. גזלנו. דברנו רפי ולשונו הרע. העוינו. וחרשנו. ודנו. המסנו. ספלנו שקר ומרמה. יעצנו עצות רעות. בזבנו. כעסנו. לצנו. מרדנו. מרינו דברנו. נאצנו. סרנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צרנו. צערנו אב ואם. קשינו ערף. רשענו. שחתנו. תעבנו ותתענונו. וסרנו ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא שונו לנו. ואתה צדיק על כל חטא עלינו. כי אמת עשית. ואנחנו הרשענו:

יש לקרוא את הנוסח המלא ש"אנא בכה" כולו מיד לילה, ולאחר מכן לחזור על הפסוק של אותו יום 3 פעמים. שימו לב, יום ראשון בלילה נחשב כיום שני, יום שני בלילה נחשב כיום שלישי וכן הלאה.

מה תוכל לעשות במעיל, ולפתע שמה לב שהוא כבד מאוד. כשהפרידה את הבטנה מהמעיל, נגלה לעיניה אוצר של אבנים טובות! מיד שגר אביה מברק למהר"ל והודיע לו כי אפשר לקיים את החתונה, ותוך זמן קצר נחגגה החתונה ברב שמחה. בזכות זה שלא רצה לביש בת ישראל והיה מוכן להמתין עשר שנים, זכה

המהר"ל ונהיה לאדם גדול! גם אנחנו נזהר שלא לביש אף יהודי. מי שמשתדל לא לפגוע בבניו של ה' יתברך, ה' בודאי יעזר לו להתעלות ולהצליח! ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים. אל מלך נאמן, שמע ישראל...

ליום
חמישי

בעל חוב

לילה טוב, ילדים יקרים! לפעמים אנחנו חייבים למישהו משהו: כמה שקלים לחבר, להחזיר עפרון שלקחנו, כדור או משחק שהשאלנו. חשוב מאוד להחזיר חובות שיש לנו, ובפרט לפני ראש השנה, כדי שנגיע ליום הדין נקיים וזכים. בואו ונשמע ספור:

פעם אחת נסע הרב יעקב ישראל טברסקי זצ"ל להארנסטופל, כדי להשתתף בשמחת נשואי בתו הבכורה של נכדו - רבי מרדכי דב. בדרךכו לשם, הפליג הרבי בספינה כשהוא

מלוג בקהל רב. באמצע הדרך יצא לפתע מחדרו אל הקהל שהיה שם, ושאל: "מי מכס זוכר את פלוני בן פלוני?" השיבו האנשים: "ודאי שאנו זוכרים, הוא כבר נפטר לפני כמה שנים". חזר הרב ושאל: "יהודי כשר היה?" השיבו: "בודאי, כשר היה". שב הרבי על עקבותיו וירד בדומיה אל ירכתי הספינה.

עם שחר, הגיעה האניה אל מחוז חפצה. על החוף כבר חכו אלפי יהודים שהתאספו ובאו מכל הסביבה כדי להקביל את פני הצדיק ולהשתתף בשמחתו. ביניהם היו גם כמה עגלונים שישובו על גבי מרכבות וכרכרות רתומות לסוסים משבחים. כל אחד מהם רצה לזכות באשר הגדול להסיע את הרבי. לבסוף בחר הרבי בעגלון פשוט ותמים שסייע אותו.

תוך כדי נסיעה הורה הרב באצבעו על הסוס החרוץ ביותר שהיה רתום לעגלה, ובקש מהעגלון שיתן לו אותו במתנה. השתומם העגלון ונדהם מהבקשה המוזרה. וכי איך יוכל למסור לרבי את הסוס שמשרת אותו נאמנה, ומושך את העגלה טוב

יותר מכל הסוסים האחרים שלו? הרי בלעדיו ישאר חסר אונים ונטול פרנסה! החריש העגלון ולא השיב דבר.

בינתיים נעצרה העגלה למנוחה קצרה בסמוך לביתו של העגלון, שנמצא על אם הדרך. נכנס הרבי לביתו והתחיל לדבר עמו על אותו יהודי פלוני שנפטר, אותו יהודי שעליו שאל את נוסעי האניה. נזכר העגלון שיהודי זה היה שתפו לעבודה, ונשאר חייב לו סכום כסף שלא הספיק לפרע לפני שנפטר. לבקשת הרבי, חפש העגלון ומצא בביתו את שטר החוב, שהיה חתום בחתימתו של אותו יהודי. מיד בקש הרבי מהעגלון: "תן לי את שטר החוב במתנה". כאן כבר לא יכול היה העגלון לסרב, ונעתר לבקשת הרבי. לקח הרבי את השטר וקרע אותו מיד לגזרים.

באותו רגע נשמע מבחוץ קול רעש חזק. יצאו כלם החוצה וראו לתדהמתם כי הסוס מוטל ארצה ללא רוח חיים. חשכו עיניו של העגלון, והוא קרא בצער: "רבי, בשל מה באה עלי הצרה הזאת?" פיס אותו הרבי, ואמר: "מכיון שאותו יהודי נשאר חייב לך כסף, לא מצאה נפשו מנוחה. הוא נאלץ להתגלגל ולעבד אותך בנאמנות, למשך בעגלה. עכשו, כשותרת על השטר, בא היהודי סוף סוף על תקונו". הוסיף הרבי והבטיח שבשכר זה יברך את העגלון באריכות ימים. ואכן זכה העגלון לארך ימים ושנים, וחי מאה ושמונה שנים! נשתדל תמיד להחזיר חובות כשנוכל, אפלו חוב קטן, וכמובן להכיר טובה לכל מי שנתן או השאיל לנו דבר מה. כך מלמדת אותנו התורה הקדושה! ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים. אל מלך נאמן, שמע ישראל...

ושמחנו בבנינה, ונברכה עליה בקרשה ובטהרה.

בשבת: רצת ותחליצנו ביום השבת הזה. בראש חודש: וזכרנו לטובה ביום ראש החודש הזה. בראש השנה: וזכרנו לטובה ביום הזה וזכרנו לטובה ביום הזה.

ביום טוב וזמל המועד: ושמחנו ביום: בפסח: זה השפוט הזה. בשמיני: זה השפוט הזה. ביום טוב וזמל המועד: ושמחנו ביום: בשמיני: זה השפוט הזה. ביום טוב וזמל המועד: ושמחנו ביום: בשמיני: זה השפוט הזה.

כי אתה טוב ומטיב לכל, ונודה לך (א-ל-הינו) על הארץ ועל

אם אכל ממונת: המונית ועל המלקלה. אם שתה יין: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום.

המונית ועל המלקלה. של ארץ ישראל: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום.

מונית ועל המלקלה. של ארץ ישראל: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום.

ברוך אתה יי, על הארץ ועל

אם אכל ממונת: המונית ועל המלקלה. של ארץ ישראל: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום.

של ארץ ישראל: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום.

ברוך אתה יי, א-ל-הינו מלך העולם, בורא נפשות רבות וחסרונן,

על כל מה שבראת, להחיות בהם נפש כל חי, ברוך מי העולמים.

ברכה מעין שלוש

ברוך אתה יי, א-ל-הינו מלך העולם,

אם אכל ממונת: המונית ועל המלקלה.

אם שתה יין: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום.

אם אכל ממונת: המונית ועל המלקלה. של ארץ ישראל: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום.

מונית ועל המלקלה. של ארץ ישראל: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום: פירות שמעתי היום.

ברוך אתה יי, א-ל-הינו:

(א) ענינו,

(ב) ועל ישראל עמך,

(ג) ועל ירושלים עירך,

(ד) ועל הר ציון משכן כבודך,

(ה) ועל מזבחך,

(ו) ועל היכלך,

ובנה ירושלים עיר הקדש, במהרה בימינו, והעלנו לתוכה,

תפילת הדרך

הוצא לדרך, ושווה בנסיעתו מחוץ לעיר שעה וחמישי (72 דקות) אומר תפילה זו בשם ומלכות, אך אם שהה בנסיעתו מחוץ לעיר פחות מכך לא יברך בשם ומלכות. ברכה זו מכרז לאחר שיצא מהעיר.

יהי רצון מלפנינו יי א-ל-הינו וא-ל-הי אבותינו, שתוליקנו לשלום, ותציענו למחוז לשלום, ותדריכנו לשלום, ותגיענו למחוז חפצנו לשלום, (אם חוזר בו ביום מוסף: ותחזירנו לשלום), ותצילנו מכף גל-אויב ואורב בדרך, ותשלח ברכה במעשי דינו, ותתננו לחן ולחסד ולרחמים בעיניו ובעיני כל-רואינו, ותשמע קול תחנונינו. בי א-ל שומע תפלה ותחנון אתה. ברוך אתה יי שומע תפלה:

מאירים את הילדים

לכני
ובנות
12 עד 5

מִצְוַת 4 הַהֲדָלָה

הַפֶּרֶשָׁה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ מַה דִּינוּ שֶׁל בֶּן שְׁמוּרָד בְּהוֹרָיו. יְלָדִים וְקָרִים, חוֹשְׁבִים שֶׁתּוֹכְלוּ לִמְצֹא אֶת הַהֲבָדִלִים שֶׁהַחֲבָאנוּ בֵּין הַצִּיּוּרִים?

חִידָה?

איזה אסור נקרא בשם נֶשֶׁר?

תשובה לחידה משבוע שעבר: פי שנים.

פֶּסוּק מֵהַפֶּטָרָה

תנו פסוק: יש לכם רציון מה הציור מהמאזן שלחו לנו לחייל

פתרון לחידה משבוע שעבר: "בניך עלפו שקבו בראש כל חצות כתוא מכמר המלאים חמת ה' גערת אלקור"

מֵאוֹתָזִים אֶת הַנֶּשֶׁפָּה

ולדי האופים

מאיר זאָאָה

14

"לפֶעֱמִים מְגִיעִים לָרֵב שְׁכוּרִים, גִּנְבִים אוֹ עֲנִיִּים"

הַזְמִין אוֹרְחִים הַבֵּיתָה. תִּמְדִּי! יוֹם אֶחָד, אֲנָשִׁים מֵהַקְהֵלָה נִגְשׁוּ אֵלָיו וְשָׁאֲלוּ אֶת הָרֵב שְׁאֵלָה: "אִיךָ כְבוֹד הָרֵב מִצְלִיחַ לִהְיוֹת מֵהָאֲרוּחוֹת בְּבֵיתָ? הֲרֵי לִפְעָמִים מְגִיעִים לְכְבוֹד הָרֵב הַבֵּיתָה אֲנָשִׁים שְׁכוּרִים, גִּנְבִים, אוֹ פְּשׁוּטֵי אֲנָשִׁים עֲנִיִּים וְקוֹלְכֵלִים מֵהָרְחוּבוֹ"

הַתְּשׁוּבָה שֶׁהָרֵב עָנָה לְאֲנָשֵׁי הַקְהֵלָה הַפְתִּיעָה אֶת כָּלֵם: "בְּדִיוק מִשׁוֹם שֶׁאֵינִי לֹא בּוֹדֵק מִי נִכְנָס אֵלַי לְבֵית - אֵינִי אֶזְכָּה לְעוֹלָם הַכָּא!" "אִיךָ זֶה?" שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ בְּתִמְחָה. אֲזַי הָרֵב הִסְבִּיר: "כִּשְׁאֵנִי אֵינִי אַחֲרֵי 120 שָׁנָה לְעוֹלָם הָאֵמֶת, יִשְׁאֲלוּ אוֹתִי מַה עֲשִׂיתִי בְּחַיִּים שְׁלִי. אֵינִי אֹגֵד לָהֶם: 'מַה זֶּה מִשְׁנָה מִי אֵינִי וּמַה עֲשִׂיתִי? אֵינִי רֵק אוֹרֵחַ כָּאן - קִבְּלוּ אוֹתִי בְּכְבוֹד!' וְכִשְׁהֵם יִשְׁאֲלוּ אוֹתִי: 'וְאַתָּה, הָאֵם קִבַּלְתָּ כָּל אוֹרֵחַ בְּסֶכֶר פָּנִים וּפּוֹתִי? אֵינִי אוֹכֵל לְעֵנֹת בְּבִטְחוֹן: 'כְּמוֹכִי' וְרֵק בְּזָכוֹת זֶה אֵינִי אֶזְכָּה לְעוֹלָם הַכָּא!" אֲזַי יְלָדִים וְקָרִים וְצַדִּיקִים, אִם יֵשׁ לָכֶם בִּכְתָּה אוֹ בְּשִׁכּוּנָה יָלַד שֶׁהוּא קָצֵת "שׁוֹנָה", תַּחֲיוּכֵי אֵלָיו, תַּעֲשׂוּ לוֹ "הַכְנָסֶת אוֹרְחִים". וּבְעֶזְרַת ה' זֹו תִּהְיֶה הַזְכוּת שֶׁל כָּלֵנוּ בְּעוֹלָם הַכָּא שֶׁבֶת שְׁלוֹם!

שְׁלוֹם לָכֶם, יְלָדִים וְצַדִּיקִים! הִנֵּה נִגְמַר הַחֶפֶשׁ הַגָּדוֹל. אֲזַי סִפְרוּ לִי - מִי מִכֶּם הַזְמִין חֲבֵרִים הַבֵּיתָה בְּחֶפֶז? אַתֶּם יוֹדְעִים שֶׁכִּשְׁאֵתֶם מְזַמְּיִנִים מִיִּשְׁהוּ הַבֵּיתָה, אַתֶּם לְמַעֲשֵׂה עוֹשִׂים מִצְוָה מְאֹד מִיִּחְדָּתָ? הַמִּצְוָה הַזֹּאת נִקְרָאת "הַכְנָסֶת אוֹרְחִים!" בּוֹאוּ נִחְשֹׁב יַחַד - אִיךָ צָרִיךְ לְקַבֵּל אוֹרְחִים? מַה עוֹשִׂים כְּשֶׁמְגִיעַ חֵבֶר לְבִקּוּר? אַתֶּם מְכִינִים אֶת הַבֵּית, עוֹרְכִים שְׁלֹחַן יָפֵה, מַצִּיעִים מִשְׁהוּ טַעִים לְאֹכֵל, מְתַנְהֲגִים יָפֵה וּבְנִימוֹס.

כָּל הַדְּבָרִים הַקְטָנִים הָאֵלֶּה הֵם חֵלֶק מֵהַמִּצְוָה הַזֹּאת!

אֲבָל עֲכָשׁוּ בּוֹאוּ נִחְשֹׁב עַל מִשְׁהוּ קָצֵת יוֹתֵר מְרֻכָּב... מַה קוֹרָה אִם מְגִיעַ אֵלֵיכֶם אוֹרֵחַ שֶׁלֹּא בְּדִיוק נִרְאָה כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם רְגִילִים? מִיִּשְׁהוּ שֶׁהַבְּגָדִים שֶׁלּוֹ לֹא כָּל כֵּךְ נְקִיִּים, אוֹ שֶׁהוּא מְרִיחַ לֹא כָּל כֵּךְ טוֹב? מַה תַּעֲשׂוּ? עֲדוּן תִּתְּאָרְחוּ אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ צוּרָה יָפֵה? בּוֹאוּ אֲסַפֵּר לָכֶם סִפּוֹר מְרַתֵּק עַל צִדִּיק גָּדוֹל בְּשֵׁם רַבִּי יִשְׁעִיָּה הַלּוֹי הוֹרּוּבִיץ זָכַר צִדִּיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה, שְׁחִי לִפְנֵי הָרֵבָה שְׁנִים בְּעִיר פְּרָאג. מְלֻבֵּד הַגְּאוֹנוֹת הַמְּפֻלְגֵת שֶׁל הַצַּדִּיק בְּתוֹרָה הַקְדוּשָׁה, אֶחָד הַדְּבָרִים שֶׁהָרֵב הָיָה מִמֶּשׁ מִפְּרֶסֶם בָּהֶם הוּא שֶׁהוּא תִּמְדִּי

ניתן להשיג את ספרי הבידיחות "כל יום פורים" עם משלוח עד הבית 052-4770297, להאזנה למאות שיעורים לילדים, פרשת שבוע וסיפורי צדיקים חפשו: "מאיר גואטה - מתוקים מדבש"

שלוש לכם, הרב לוישיץ, הרב קרול. באמת אנחנו מעריצים את האכפתיות שלכם.

משאד החוץ
יש לנו פגישה עם שר החוץ. מר אבא אבן.

אנחנו זקוקים לאספקת מונוסי מיראד צרפתיים הם חיוניים להצלחת מלחמות ישראל.

מה יש להבין?

אבל אתם חייבים להבין אותנו.

אנחנו זקוקים לאספקת מונוסי מיראד צרפתיים הם חיוניים להצלחת מלחמות ישראל.

וקה יקרה אז?

צרפת מאימת לעתק את הפעילים שלה עם ישראל.

על תמצא אחת אין חולק התחנה הרבה שלונה את ההפנה העלתה את נושא המאבק נגד המיסיון לסדר היום הצבורי במשאל ומעניקה לנו רוח גבית להמשיך הפעילות בכל העצמות. כל עם ישראל כבר יודע.

הסבון לנתוק קשרינו עם צרפת קפריץ לה. וקה עם נתוק הקשר של 300 ילדים יהודים עם היהדות? זה לא מפרע לה? אתה לא מתבזבז?

שאשא...

את הסיפור המלא ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

הילדים שענו נכון על החידות וזכו בפרס הם:

אביעד ואביאל דוידוב ממודיעין עליה

ילדים עם המזגין

האחים הצדיקים והמתוקים אביעד ואביאל דוידוב עם המזגין שלנו, ברקע שלחן השבת הפתוח שלחם! ילדים יקרים, אנחנו מחכים גם לתמונות שלכם!

היכן מסתתרת?

עידן ויהונתן

מחפשים את המסמון

ילדים יקרים, נראה אתכם מגלים היכן מסתתרים 3 יונים 2 קני צפורים.

הדיווח

"אתמול באוטובוס, פניתי את מקומי לאיש קשיש ועור. היום פטרתי מתפקידי כנהג אוטובוס..."

"מענו באיזה שלב בקורס קפאים מלמדים אותם ללכת לקפה ראשית בדיוק כשתורי מגיע..."

אמונה בטחון ותודעת שפע

עם הרב יגאל כהן

ילדים יקרים, עליכם לענות על השאלות הבאות! הצלחתם? איזה יופי! שלחו לנו למיל את התשובה עם שמכם, תכנסו להגרלה ואולי תזכו בפרס! את התשובות יש לשלח אך ורק למיל MAG@TV2000.CO.IL

השאלות:

- 1 כמה ילדים כבר קהלו את מזגין צר 2000?
- 2 אי מהילדים לקח לצאחו שני מזגנים?
- 3 אי נפל באשר רל לקהל מזגין?
- 4 מה שם המקום בו מתבצעת חלקת המזגנים?
- 5 אי לא הגיע הנה מהבית?

יום שני 10:00 LIVE

03-3782000 להזנה בטלפון: ערוץ 2000

בהגשת רינה פליישמן, 6776067@GMAIL.COM

לא נבפיק את השמחה

יו"ל ע"י "ממלכת השמחה" לתרומות, חסויות, ולקניית חוברות מלאים בבדיחות: 0534-135-183

לשליחת בדיחות הערות והארות ולקבלת העלון בפורמט דיגיטלי וצבעוני: דוא"ל: a05832349@gmail.com

מו"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.י. הי"ו | הפצה ירושלים: ה.ש.א. הי"ו.

חל איסור מוחלט להעתיק בדיחות מכאן כמו שהם, לעלונים שלכם וכדומה, (ובפרט לאלה הלוקחים בדיגיטלי).

ווארט על הפרשה פנינים יקרים לפרשת כי תבוא

וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ (כ"ו א')

והיה כי תבוא, תבוא זה אותיות אבות, לרמוז ליהודי שאין לו מה לחפש בחו"ל אלא ישאוף וירצה וישתוקק לחיות בארץ הקודש, וכפי שמוכא במשנה (כלים פ"א מ"ו) ארץ ישראל קדושה מכל הארצות, וכפי שנאמר (דברים יא, יב) עיני ה' אלוך בך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, וכל הדר בחו"ל דומה כמי שאין לו אלוה. והפלא יועץ אומר (בערך ארץ ישראל) שכל יום בארץ ישראל זה כמו יום הכיפורים, כי כמו שמעלת קדושתה גדולה מאוד, ומצוה בארץ ישראל חשובה מאוד, גם ההיפך, צריך להזהר שלא לחטוא בפלטין של מלך מלכי המלכים שזה ארץ הקודש.

ורבי זירא כשעלה מבבל לארץ ישראל התענה מאה תעניות כדי לשכוח את הלימוד שהוא למד בבבל, שזה לא יבלבל אותו בארץ ישראל, כיון שבארץ ישראל זה לימוד שונה, וכן רבינו האר"י זיע"א שהיה במצרים והגיע לארץ ישראל וקיבלוהו בצפת בכבוד גדול וציפו לשמוע ממנו דרוש בעניינים נשגבים, אבל רבינו האר"י שכח את לימודו ולא אמר דרשה, ועשה שאלת חלום על מה ולמה היתה לו זאת? וענו לו מהשמיים, מאת ה' היתה זאת כיון שהלימוד הקודם היה במצרים ושם יותר קל, ובשביל לזכות ללימוד בארץ הקודש צריך להתענות מאה ימים, וכך עשה רבינו האר"י וחזר לו לימודו.

הדבר תורה לעילוי נשמת: משה בן יוכבד, יעקב בן יוכבד, קאסאנש בת דגישו, אורה בת יוכבד, סימה שמחה בת יפה ע"ה

שימו לב:

לרבים השואלים העלונים הבאים!

ניצבים - ראש השנה 325 - מודפס!

פרשיות: וילך - האזינו 326 - מהדורת מייל!

ולאחר מכן זה בשבילכם:

תג סוכות 3 חלקים

עם מלא בדיחות

ודברים מצחיקים.

שימו לב: לאחרונה יש תקלות בהפצה אתם מוזמנים להירשם לרשימת תפוצה.

a05832349@gmail.com

מילתא דבדיחותא

1. איך אני אוהב את אלו שנכנסים לשחרית בתחילת חזרת הש"ץ, ויוצאים אחרי 20 דקות ברתח, "זה לא נורמלי, שעה שחרית בשני וחמישי!....."

2. היה פעם סנדלר אחד שהחליט להשתעשע וייצר לאשתו נעלים עם עקבים גבוהים. הגברת, לא היה לה חוש הומור, ניסתה לצעוד על זה, ניסתה ניסתה ניסתה עד שהצליחה. מאז הכל היסטוריה.....

תודה רבה לכל המפיצים בשנה האחרונה בכלל הערים ברחבי הארץ אם אני יתחיל למנות אפילו כמה אני חייב לכתוב את כולם (ואין לי מקום...) איש איש בשמו הטוב יבורך שנה טובה כתיבה וחתימה טובה ובעזרת השם שנה הבאה ממשיכים בכל המרץ.

3. הרב'ה מתקשר לאבא: תבוא בבקשה לקחת את הבן שלך הביתה. הוא משתולל כאן בצורה בלתי נסבלת. האבא: ואתה חושב שאם אני אקח אותו הביתה הוא לא ישתולל?.....

4. רגעים מעניינים בחיים שהפרצוף שלך נראה "מדהים" באותו שניה: 1. כשנדלק האור בחדר באמצע הלילה כשאתה ישן... 2. כשמזגת 'קולה' והגזים טסים כלפי מעלה - ואתה במרוץ אחרי הזמן לשתות מהר טרם יגלוש החוצה... 3. כשאתה צורח על מישהו בכעס. 4. כשאתה אוכל פלאפל, ואתה מנסה להתמקד בביס הנוכחי ובמקביל לתפוס עם הפה את 2 הצדדים שלא תפקע הפיתה.....

5. אברמוביץ' הולך לבקר את ברקוביץ' החתן של רבינוביץ' ופוגש בדרך את זליקוביץ' הגיס של פרימוביץ'. פתאום מגיע לבקוביץ' השכן של נוטוביץ' ומוסר להם ד"ש ממושקוביץ' 'שפגש אותו בתור לד"ר דוידוביץ' שמחליף את ד"ר רביקוביץ' ושאל אותו אם יש לו מושג מה קורה עם טופורוביץ' החברותא של שולביץ' שהיה ערב לקופולוביץ' ביחד עם גורביץ' בגמ"ח של יוסקוביץ'. בינתיים עובר שם זיסוביץ' שהבן שלו שנשוי עם הבת של פופוביץ' שגר ביחידה של סמוטריץ' שיחמימוביץ' גר בה קודם ואומר להם שהוא הולך בשליחות אוביץ' להציע את הבת של הופקוביץ' לבן של שטרולוביץ' שאשתו מהבית היא סגלוביץ' אבל הוא בעצמו מסתפק אם זה בכלל מתאים בגלל שאמנם הרעיון הוא של גורקביץ' אבל אשתו מהבית היא ויס.....

6. אדם אחד היה קונה באופן קבוע פלאפל בחנות מסוימת. יום אחד ראו אותו קונה בחנות ממול, שאלו מדוע? והוא ענה: עשיתי עקירת שן והרופא אמר שעכשיו שבוע אני אוכל בצד השני.....

7. חותן אחד הגיע לפרשה יום לשנה יום לשנה, הוא מאוד התרגש כי הוא הבטיח לחתנו לזון אותו 54 שנים וכעת יש לו פתרון כבר עברו 54 ימים ויום הוא כשנה. מיד אחרי התפילה הוא ניגש לחתנו וטען פרנסתי אותך 54 שנים. ענה לו החתן מיניה וביה אם כך אני נשוי עם בתך כבר 54 שנים ועדיין אין ילדים אז בבקשה אני רוצה לתת לה גט.....

8. מנסה לעצור מונית, מגיע איש זר נעמד לפני וגם מנסה לעצור מונית, מתקדם ועוקף אותו, עוקף אותי, עוקף אותו, מגיע הביתה.....

ניתן לקנות במכירה המרכזית בירושלים רחוב: רחובות הבוכרים (דוד) 9 כניסה ב' שכונת הבוכרים.

ספר הבדיחות - 50 ש"ח | חוברת הבדיחות חתן וכלה חלק 1 - 5 ש"ח | חוברת הבדיחות חתן וכלה חלק 2 - 5 ש"ח
 חוברת הבדיחות חתן וכלה חלק 3 - 5 ש"ח | חוברת הבדיחות חלק 5 - 10 ש"ח | חוברת הבדיחות חלק 6 - 10 ש"ח | חוברת הרגע הזה - 5 ש"ח | **חדש! - חוברת הבדיחות 'חתן וכלה חלק 4 - 5 ש"ח** | 0534-135-183
 5 דקות מכיכר השבת | 2 דקות מביהכנ"ס מוסאיוף | רצוי להגיע עם כסף מדויק | בבניין עולים 15 מדרגות למכירה של החוברות

מילתא דבדיחותא

9. אם שחייה ושתיית מים מונעים השמנה, מדוע הלויטן שמן? אם פעילות גופנית מאריכה חיים, מדוע הארנבת שמקפצת כל היום חיה רק 5 שנים? אם אי פעילות מקצר ימים, מדוע הצב חי 450 שנה?.....

10. אם אני הייתי אבטיח הייתי מאוד נעלב כשהמוכר היה מחזיק אותי בחיבוק ביד אחת ובכף היד השנייה נותן לי מכות חיבה. מה הוא חושב לו? שאני לא מבין שכל המטרה שלו היא לשכנע את הקונה שאם יחתוך אותי לשניים הוא מאוד יהנה?.....

11. הבעל לבית הדין: אישתי שוטפת את הבית יותר מידי. - הדיין: למה זה מפריע לך? - הבעל: אין לי כח להרים את הרגליים כל כך הרבה פעמים.....

12. אברך אחד ראה ת"ח אחד גדול שלומד בגמרא הכחולה (שוטנשטיין), ואמר לו בטח אתה לומד בגמרא הזו בשביל ההערות שלמטה. הלה ענה לו: את הערות שלמטה כבר לימדו אותי בישיבה קטנה, עכשיו אני רוצה להבין את הלמעלה.....

ניתן להשיג את העלון במייל: a05832349@gmail.com

או במוסף 'מתוקים' בחוברת טועמיה. שע"י דפוס ספיד

דבר כזה בתולדות השמחה לא היה מעולם!

כל ה- 14 חוברות הבדיחות שיצאו עד היום:

1. לא נפסיק את השמחה חלק 1 - 10 ש	8. חג פורים. - 7 ש
2. לא נפסיק את השמחה חלק 2 - 10 ש	9. חג פסח. - 7 ש
3. לא נפסיק את השמחה חלק 3 - 10 ש	10. משמח חתן וכלה חלק 1 - 5 ש
4. לא נפסיק את השמחה חלק 4 - 10 ש	11. משמח חתן וכלה חלק 2 - 5 ש
5. לא נפסיק את השמחה חלק 5 - 10 ש	12. משמח חתן וכלה חלק 3 - 5 ש
6. לא נפסיק את השמחה חלק 6 - 10 ש	13. משמח חתן וכלה חלק 4 - 5 ש
7. חגי תשרי. - 5 ש	14. הרגע הזה - 5 ש ועוד הרבה הוספות...

[ספר הבדיחות + לא נפסיק את השמחה חלק 6 + חלק 5 + הרגע הזה + חתן וכלה חלק 3 + חתן וכלה חלק 4]

340 עמודים - 2,200 בדיחות במחיר מצחיק: 85 ש במקום 104 ש

המכירה נמצאת ברחוב: רחובות הבוכרים (דוד) 9 כניסה ב' ירושלים - ורק בתיאום מראש! 0534-135-183

שימוע: יש נקודת מכירה גם בעיר בית שמש אזור: חפציבה - קנה כוס

חידות!

ניתן לשלוח תשובות למייל של המערכת, או למערכת ברחוב: דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים.
ולהכניס בת.ד. ע"ש 'לא נפסיק את השמחה'
(לא לשכוח לשלוח את הפרטים שלכם להגרלה, שאלה אחת רשות!)

אחד מכל 5 שולחים זוכה.

בחוברת משמח חתן וכלה חלק 1.

(שהודפס לאחרונה בעלות של 5 ₪ ניתן לקנות את החוברת וכן את שאר החוברות בכתובת הנ"ל)

המדור החידות בחסות:

חוברת הבדיחות!

משמח חתן וכלה חלק 3 - וחלק 4

בחוברת אחת. מעל 200 בדיחות. 10 ₪.

מותאם מאוד לשבת חתן ושבע ברכות.

ניתן לקנות את החוברת:

וכן את חוברת הבדיחות חלק 6 במחיר מצחיק של 10 ₪

ברחוב דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים
(ליד דואר ישראל, פינת רחוב יחזקאל)

0534-135-183

חידות לפרשת כי-תצא!

1. שמות של שלוש מסכתות בש"ס, ועוד שתיים שמופיעות באונקלוס?

2. חמש מילים רצופות שמתחילות באות ל'

3. שתיים מתוך שש הזכירות?

חידות לפרשת כי-תבוא!

4. ארבע מתוך עשר המכות.

5. חפץ שמוזכר ארבע פעמים בפרשה ולא בשום מקום אחר בתורה.

6. שני פסוקים שמתחילים ומסתיימים באות ה'.

7. שבע מילים רצופות שמתחילות באות ו'.

שימו לב: אחד מכל חמש ששולחים זוכה!

יהיה במכירה המרכזית החל מיום ראשון כ"א אלול:

יצא לאור חוברת הבדיחות

חגי תשרי

מהדורת ה'תשפ"ו עם הוספות משנה שעברה!

ניתן לקנות את החוברת בירושלים רחובות הבוכרים (דוד) 9 כניסה ב' שכונת הבוכרים.

עוד פרטים: 0534-135-183 (שימו לב: יש כמות מצומצמת מאוד גם בעיר בית שמש)

מחיר החוברת: 5 ₪ במהדורה הבאה המחיר יועדכן ל- 7 ₪

גם השנה בערב חג הסוכות אנחנו מחלקים חוברות של בדיחות בבתי חולים.

ניתן לתרום ולהשתתף בהעברה בנקאית בנק דיסקונט מספר חשבון 158302968 מספר סניף 064.

עוד פרטים בפלאפון: 0534-135-183 אפשרות לחסויות ע"ג החוברות.

אנא! בחודש תשרי ה'תשפ"ה ראינו את השמחה אצל חולי ישראל, תנו לנו את הכוח גם השנה.

